

Tisdagen den 26 april

Kl. 13.00–15.59
18.00–20.14

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 5 och 6 april justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde

att *Eva Wallin* (KD) inträtt som ersättare för *Roland Utbult* (KD) under tiden för hans ledighet den 25 april–22 maj,

att *Alexandra Anstrell* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Ida Drougge* (M) under tiden för hennes ledighet den 1 augusti 2016–31 januari 2017 och

att *Roland Gustbée* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Johan Hultberg* (M) under tiden för hans ledighet den 12 september 2016–26 februari 2017.

§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd

Tredje vice talmannen anmälde att *Anna Vikström* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet *Mikael Damberg* (S) under tiden för *Azadeh Rojhan Gustafssons* (S) ledighet den 14 augusti 2016–1 april 2017.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade

att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Eva Wallin* som suppleant i kulturutskottet under *Roland Utbults* ledighet och

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Anna Vikström* som suppleant i utrikesutskottet och i kulturutskottet under *Azadeh Rojhan Gustafssons* ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 26 april–22 maj* till

suppleant i kulturutskottet
Eva Wallin (KD)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 14 augusti 2016–1 april 2017* till

suppleant i utrikesutskottet
Anna Vikström (S)

suppleant i kulturutskottet
Anna Vikström (S)

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2015/16:551

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:551 Spårbyte för asylsökande
av Annika Qarlsson (C)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 14 april 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

§ 6 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM74 Meddelande om skatteflykt respektive effektiv beskattning samt rekommendation om missbruk av skatteavtal
KOM(2016) 23, KOM(2016) 24, C(2016) 271 till skatteutskottet

§ 7 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition

2015/16:166 till miljö- och jordbruksutskottet

Följande dokument anmälades och bordlades:

Finansutskottets betänkanden

2015/16:FiU42 Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utlännningar

2015/16:FiU23 Riksbankens förvaltning 2015

2015/16:FiU27 Riksrevisionens årsredovisning för 2015

2015/16:FiU29 Interimistiska beslut vid överprövning av upphandlingar

2015/16:FiU33 Effektivare uppdatering av lägenhetsregistret

Skatteutskottets betänkanden

2015/16:SkU23 Skatteavtal mellan Sverige och Saudiarabien

2015/16:SkU24 Informationsutbytesavtal med Förenade Arabemiraten

Trafikutskottets betänkande

2015/16:TU15 Genomförande av radioutrustningsdirektivet

Utbildningsutskottets betänkande

2015/16:UbU15 Högskolan

Socialutskottets betänkande

2015/16:SoU7 Hälso- och sjukvårdsfrågor

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:543 om ändrade regler med anledning av vattenbrist på Öland och i Kalmar län

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Anders Åkesson har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ för att skyndsamt anpassa regelverket så att problematiken med torka och vattenbrist kan hanteras inom den kommande propositionen. Vidare har han frågat om jag är beredd att ta initiativ till att med statliga medel stötta till exempel geundersökningar med flyg för att finna nya vattenreservoarer samt vilka åtgärder jag tänker vidta för att säkerställa att grundvattnet i området inte ska påverkas negativt genom prospekteringar och borrhningar efter fossilgas.

Fru talman! Jag förutsätter att Anders Åkesson i sin frågeställning avser den proposition om prövningen av vattenverksamheter som regeringen arbetar med. Det är för tidigt, ska jag säga, att säga någonting om innehållet i propositionen, men regeringen avser att återkomma till riksdagen. Det är viktigare att resultatet av arbetet blir av hög kvalitet än att det går för fort.

I ett framtida klimat väntas flödena i vattendragen förändras, både öka och minska. Ändringen varierar mellan olika delar av landet men också mellan olika årstider. Sverige står inför betydande utmaningar när klimatet förändras. Klimatförändringarna innebär redan i dag att förutsättningarna för en trygg vattenförsörjning påverkas.

Den förra regeringen tillsatte 2013 den så kallade Dricksvattenutredningen med syfte att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för

en säker dricksvattenförsörjning, både på kort och på lång sikt. Utredningen överlämnade förra året sitt delbetänkande *Klimatförändringar och dricksvattenförsörjning* och överlämnar i dag, den 26 april, sitt slutbetänkande. I november förra året tillsatte regeringen en utredning om att stärka arbetet för anpassning till ett förändrat klimat, som bland annat ska analysera hur ansvaret fördelas mellan staten, landstingen, kommunerna och enskilda i fråga om att vidta åtgärder för att göra anpassningar till ett gradvis förändrat klimat. Det uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2017. Regeringen är angelägen om att titta på och ta till vara förslagen från de här utredningarna.

Vi kan konstatera, fru talman, att i dag nås inte miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet. Regeringens bedömning är att ytterligare insatser behöver vidtas för att nå det målet. En större hänsyn till grundvattnet behöver tas brett i samhället. Att ha ett avrinningsområdesperspektiv för att tillgodose flera intressen är viktigt, och något som även den parlamentariska Miljömålsberedningen konstaterar i sitt betänkande *Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten*.

Med detta sagt vill jag ändå understryka att ett stort ansvar för vattenförsörjningsfrågor också ligger på regionalt och lokalt plan. Det handlar i grund och botten om ett långsiktigt planeringsarbete för att hushålla med de resurser man har och för att hålla nere förbrukningen. Jag vill i det sammanhanget nämna att de tre kommunerna Kalmar, Borgholm och Mörbylånga tillsammans har beslutat att bygga en vattenledning till Öland för att förebygga vattenbrist och trygga tillgången på dricksvatten även vid långvarig torka.

Vad gäller Anders Åkessons fråga om grundvattenpåverkan till följd av prospektering och borrhning efter naturgas finns det i miljöbalken vissa grundläggande hänsynsregler, bland annat en försiktighetsprincip, som gäller för all verksamhet och alla åtgärder som omfattas av miljöbalkens tillämpningsområde. Försiktighetsprincipen innebär att förebyggande åtgärder och andra försiktighetsmått ska vidtas så snart det kan befaras att en viss åtgärd skulle kunna utgöra en olägenhet för människors hälsa eller miljö. Sverige ska inte öppna upp för utvinning av uran, olja eller gas.

Jag anser vidare att det är viktigt att miljöbalkens allmänna hänsynsregler, däribland försiktighetsprincipen, gäller för alla som vidtar åtgärder som kan medföra skador eller olägenheter för hälsa eller miljö. Hur de allmänna hänsynsreglerna ska tillämpas i det enskilda fallet är en fråga för den kommun eller myndighet som ska pröva ärendet. Ett sådant beslut kan också bli föremål för överprövning av domstol. Jag tycker att det är en bra ordning, och den ska gälla i fortsättningen.

Anf. 2 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Tack, för svaret, statsrådet! Bakgrunderna till min interpellation är flera.

En bakgrund är att det är en pågående provborrning, prospektering, efter naturgas på Öland, som statsrådet säkert känner till, och i sydöstra Sverige. Det handlar om de risker som redan innan torkan satte in fanns med den verksamheten och den provokation det är att experimentera med utvinning av fossilgas i ett mycket känsligt område.

En annan bakgrund är att det är en ständigt växande åtgång av färskvatten. Det beror delvis på att man kopplar in fler hushåll och verksamheter

till de kommunala täkterna. Och det beror på en ökad livsmedelsproduktion och på en växande besöksnäring. Det är faktiskt det man lever på i sydöstra Sverige. Livsmedelsproduktion och besöksnäring är mycket basala näringar.

Då blir läget givetvis akut efter två torra eller nederbördsfattiga säsonger. Man talar nu om att grundvattennivån kan sjunka så mycket som två till fyra meter under år 2017 om utvecklingen med liten nederbörd fortsätter. Det skulle i så fall leda till en utomordentligt ansträngd situation på Öland och förmodligen på fastlandet.

Jag känner väl till att fastlandet och Öland nu arbetar med att koppla ihop sig i ett gemensamt vattenförsörjningssystem.

Det är mot bakgrund av detta, fru talman, som diskussionen har kommit om hur nuvarande lagstiftning ser ut när det gäller att förhålla sig till ett förändrat klimat och ett förändrat nederbördsmonster.

Det finns ytterligare en bakgrund. Den är dessutom historisk. Under 100–150 år har vi aktivt arbetat med att leda bort vatten för att uppnå mer odlingsbar yta och klara transportinfrastrukturanläggningar, samhällsbyggen och så vidare. Hela lagstiftningen är konstruerad på ett sådant sätt att det är okej, tillåtet och till och med bejakat med statsbidrag historiskt att leda bort vatten, medan det är strängeligen förbjudet att fördröja vattenavrinning och dämna upp till och med vid sådana tillstånd som nu råder i vår del av landet.

Det är trots allt det som kanske skulle kunna vara en del av lösningen: vattenfördröjande åtgärder. Vi talar inte om att blötlägga hela ön, öarna eller landsändan. Vi talar om att fördröja den vattenavrinning som sker.

När man då studerar nuvarande vattenlagstiftning finner man att det inte finns några som helst undantag för dämmande åtgärder. Det var därför, och med vetskap om att det pågick ett utredningsarbete som var tillsatt av statsrådet Romsons företrädare statsrådet Ek om en förändrad vattensituation i ett förändrat klimat – en utredning som rimligen följs av en proposition – som jag ville uppmärksamma statsrådet på behovet av att vi, när vi nu skaffar ny lagstiftning, ser till båda varianterna, akut torka och akut blöta, eftersom det är precis detta vi kommer att märka.

Mot denna bakgrund ställde jag tre frågor. Den ena var: Kan vi anpassa regelverket skyndsamt? Där får jag svaret: Nej, det pågår en utredning. Se till att spara vatten, för så fort går det inte.

Den andra frågan var: Kan statsrådet tänka sig att hjälpa de drabbade kommunerna med statliga medel för att ha ekonomiska förutsättningar att genomföra de geoundersökningar med flyg som nu fordras? Där har statsrådet ännu inte svarat.

Min tredje fråga var: Är statsrådet beredd att med väldigt snar eller omedelbar verkan pausa de prospekteringar efter naturgas som nu pågår? Dessa är en utomordentlig provokation i området.

Anf. 3 JAN R ANDERSSON (M):

Fru talman! Jag ställde en skriftlig fråga till miljöministern nu i veckan. En del av svaret innehöll att detta med vattenbrist i grund och botten handlar om att hushålla med de resurser man har för att hålla nere förbrukningen. Om ministern ännu inte har fått ta del av det kan jag meddela att det uppfattades som lite stötande på Öland, där man har jobbat med de här frågorna under många år. Det är ett landskap som har svårt att absorbera

vattnet, och man har under många år vidtagit åtgärder för att säkra vattenförsörjningen.

Låt mig ge en liten bakgrund. Mörbylånga är en mindre kommun med 14 669 invånare. Det är en välskött, attraktiv och växande kommun. Precis som Anders Åkesson redogjorde för har man stora variationer i vattenförbrukningen i och med att ön kanske tiodubblar sin befolkning sommartid. Man har en näring som är väldigt beroende av vattenförsörjning, både med livsmedelsproduktion och med annan jordbruksproduktion.

Det som riskerar att hända om vattnet tar slut är att man får vidta akuta åtgärder, till exempel att nödslakta djurbesättningar eller att stänga hela produktionen, med hundratals jobb som drabbas. Det är klart att det är en akut situation.

När jag talade med tjänstemännen i går sa man att kostnaden under den närmaste tiden uppgår till mer än 30 miljoner kronor. Det innebär att kommunen ska använda 1–1 ½ skattekrona för att finansiera detta. Det är klart att man kan finansiera det genom va-kollektivet, men det är ju i princip detsamma som skattekollektivet. Hur man än finansierar det kommer det ändå på ett eller annat sätt att hamna på ölänningarna.

I min fråga undrade jag vad man kan göra, och det har Anders Åkesson också frågat om. Precis som Anders Åkesson saknar jag en del svar. En fråga jag skulle vilja rikta till miljöministern gäller de pengar som finns och som bland andra Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fördelar när det gäller olyckor av olika slag. MSB konstaterar i sin senaste nationella risk- och förmågebedömning att också vattenförsörjning vid vattenbrist är ett område där möjligheten till prioritering behöver stärkas. Man borde väl i det sammanhanget också tycka att Miljödepartementet och miljöministern borde ha de här frågorna på sitt bord. Det handlar inte bara om översvämningar och stranderosion, utan det kan även handla om torka. Det är någonting som poängterats av myndigheten under flera år.

Det finns i dag en lagstiftning där anslag via myndigheterna kan användas för att finansiera ersättning vid jordskred och andra naturolyckor. Naturolycka är enligt myndigheten i dag så definierat att torka inte är en olycka. Men det kan faktiskt regeringen med ett regeringsbeslut ändra på, så att tolkningen kan vidgas och kommuner som Mörbylånga kan få hjälp i detta utsatta läge.

På kort sikt handlar det om att hitta andra sätt att bevara det vatten som kommer ned, så att det inte filtreras ned i grundvattnet. Men det finns också sätt att finansiellt hjälpa Mörbylånga och andra kommuner genom att använda de medel som regeringen har avsatt.

Jag konstaterar också att man i den kommande budgeten har dragit ned på dessa medel. Man kan väl antingen göra bedömningen att pengarna behövs på andra sätt eller konstatera att de inte används mycket. Mot den bakgrunden är väl breddningen av begreppet fullt rimlig. Jag hoppas på ett positivt besked i den frågan.

Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack till mina meddebattörer för mycket bra synpunkter och mycket bra aktualisering av extremt viktiga frågor!

Vi tar i Sverige emot ganska mycket information om hur klimatförändringarna utgör påfrestningar på olika verksamheter i vårt land, också på

sådant som är väldigt grundläggande för ekonomi och välfärd i olika kommuner. Situationen när det gäller vatten på Öland och Gotland är särskilt prekär och definitivt av centralt samhällsintresse. Jag är väldigt glad över att ni tar upp dessa frågor.

Här finns det utredningar som är tillsatta – en del har dellevererat eller slutlevererat i dag. Jag förstår att mina svar, när jag i dag inte kommer med de ändringar till riksdagen som föranleds av utredningarna, uppfattas som att saker och ting tar lång tid. Men vi känner ju till arbetsordningen. När regeringen kommer med regelförändringar till riksdagen gör man det i särskild ordning genom propositioner och skrivelser. Jag avser att återkomma – jag vet ännu inte i vilken form – med anledning av de här utredningarna.

Vi kan gemensamt konstatera att vi behöver ändra i regelverken och också se över ansvarsfördelningsfrågorna när det gäller det förändrade klimatet. Jag delar Anders Åkessons uppfattning att vår vattenlagstiftning inte alls reflekterar de svårigheter som torkor av det här slaget innebär. Det är en känd miljöproblematik där behovet av att dika ut för jordbruksmark står mot våtmarkernas funktion i ekosystemet. Där behöver vi balans av flera anledningar. Även om vi inte talar i termer av översvämningar utan snarare om vattenfördröjning för att säkra en insippling till grundvattnet och bevarande av vattenresurser är detta något som vi behöver utveckla i Sverige. I länder där man har svåra problem är det med sådana metoder man har lyckats öka resiliensen i samhället när man står inför klimatiförändringar.

För det är klimatanpassning detta handlar om. Då försöker jag svara också på en fråga som ligger på ansvarsområdet för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, som ligger under Anders Ygemans ansvar. Inför den här interpellationsdebatten har jag inte haft något underlag om vilka medel som står till buds hos MSB, men såvitt jag känner till är klimatanpassning en av de frågor där de ska stödja lokala investeringar. Om det behövs mer medel där får vi se över det. Jag vet att de pengarna behövs, och det är också något som regeringen jobbar med.

Att pausa prospekteringar för fossilgas och liknande gäller beslut som är fattade av myndigheter. Där finns det en domstolshantering. Som minister kan jag inte här i talarstolen uttala att vissa processer ska avstanna. Däremot deklarerar jag väldigt tydligt att regeringens uppfattning är att vi inte ska öppna upp för utvinning av uran, olja eller gas i Sverige. Med detta vill jag vara väldigt tydlig.

När det gäller geoundersökningar med flyg har det kommit till min kännedom att detta ligger under myndigheten SGU, som ligger under Näringsdepartementet. Jag har inte fått mer information inför denna debatt om vilka möjligheter de som myndighet har att genomföra sådana undersökningar i detta fall.

Anf. 5 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Tack för dialogen och en, och som jag uppfattar statsrådet, förstående ton och ett konstruktivt tonläge i diskussionen, vilket kanske är det viktigaste. Klimatiförändringarna föranleder åtgärder här och nu. Det är ingenting som vi kan se framåt i tiden, utan det är här och nu.

Mot bakgrund av det vill jag särskilt fästa uppmärksamheten på den nationella politiska nivån, där det oftast talas om hur vi ska hantera stora

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

flöden på andra tider av året och hur vi ska se till så att inte städer, samhällen, transportinfrastruktur och grundvattentäkter svämmas över och förstörs.

I sydöstra Sverige visar precis samma klimatförändringskartor på det diametralt motsatta fenomenet – förvisso stora mängder nederbörd, ibland vid fel tidpunkt på året, men främst en stor avtorkning och problem att hålla kvar vattnet. Medvetenheten lokalt och regionalt är utomordentligt stor. Det är ju i sig inget nytt fenomen att detta är en torr hörna av landet, men nu har det blivit mycket stora bekymmer.

Därför skulle jag verkligen vilja stryka under till statsrådet att antingen öppna upp för en justering av nuvarande lagstiftning kring detta och möjliggöra för fördröjningsåtgärder utan att den som gör det åker dit för lagbrott eller att raska på den propositionsskrivning som föreligger.

Jag vill även understryka att detta inte är oförenligt med utan snarare en förutsättning för både livsmedelsproduktion och kvardröjande av vatten. Orsaken till att vattnet försvinner snabbt från öarna är ju att människor har valt att bosätta sig där, bruka marken och leva på vad den ger.

Nu behöver man ha hjälp att korrigera tidigare kloka tankar, det vill säga att i stället för att få bort vattnet så snabbt som möjligt få det att stanna kvar lite längre. Men det är inte oförenligt med utan tvärtom en förutsättning för att vi ska kunna fortsätta leva i den här delen av landet och producera utomordentliga livsmedel och erbjuda människor goda skäl till besök, det vill säga de två största näringarna på den här ön. I detta upplever jag, fru talman, en förståelse från statsrådet, och den förväntar jag mig se omsatt i handling inom kort.

Det finns en fråga som hänger i luften, och det är detta med geoundersökningarna. På grannön Gotland har man utfört geoundersökningar med flyg, och det visade sig att man med hjälp av den tekniken effektivare än dittills kunde hitta grundvattenreservoarer så att man klarar livsmedlet vatten, helt enkelt.

Tekniken finns, och den fungerar och anses träffsäker. Men den kostar självklart pengar. Just nu lägger Ölandskommunerna och fastlandskommunen alla tillgängliga resurser ur va-kollektivets kassa för att klara den akuta situationen. Att därutöver rå med geoundersökningar med flyg kan synas övermäktigt, och det var därför jag ställde frågan: Är statsrådet beredd att ta initiativ till att med statliga medel eller insatser stötta motsvarande geoundersökningar med flyg som på Gotland? Ja eller nej?

Anf. 6 JAN R ANDERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att alla vi som har dessa ämbeten har förståelse för att lagstiftning tar tid. Men jag tror också att när situationen blir besvärlig förväntas vi folkvalda politiker vara lite mer snabbfotade, och då krävs det ibland att man faktiskt agerar.

I detta läge anser jag att regeringen kan göra det på olika sätt. Vi har inte en miljöminister, utan vi har en *klimat*- och miljöminister. Med resurser för omställning till följd av klimatet hade jag såklart hoppats att ministern hade något större inflytande över de medlen, även om de ligger på en annan myndighet.

Givetvis är det så att det inte krävs mycket mer än ett regeringsbeslut för att tillgängliggöra dessa medel för kanske den första och tidigaste klimatomställningen vi ser, det vill säga inte stora översvämningar utan det som rör sig om torka huvudsakligen i den östra delen av Sverige.

Det man skriver är att man inte har definierat naturolyckor som någonting mer än naturolyckor. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap säger att de inte kan tolka det på något annat sätt än att det inte kan handla om torka. Där kan faktiskt regeringen göra någonting.

Som sagt, vi väntar, och jag tror också att kommunpolitiker förstår att lagstiftning ibland tar tid. Däremot tror jag att kommunpolitiker, liksom vi, förväntar sig att ibland måste man ge tydliga besked om i vilken riktning man ska gå, och därför hoppas jag att det är så som klimat- och miljöministern säger: att man har tagit till sig av de här synpunkterna och att det kollektiva beslutsfattandet i regeringen innebär att Åsa Romson också pratar med de ministrar som hanterar andra myndigheter. Jag menar att detta väldigt enkelt skulle kunna göra väldigt mycket nytta till stor hjälp för en utsatt kommun i detta läge.

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag tackar igen för precisering av de här viktiga frågorna. Vatten och en god tillgång på vatten är en förutsättning för möjligheten att bo, bruka mark, att ha en livsmedelsproduktion och naturligtvis för besöksnäringen. Samtidigt är det lika viktigt att, när vi utvecklar de här sakterna, göra det på ett effektivt sätt, och det vet jag att man har tänkt på och har mycket klokskap och kunskap om, inte minst i sydöstra Sverige, i regionen kring Öland men även på Gotland.

Det är precis som ledamöterna ger en tydlig bild av här: Där har man en delvis omvänd situation jämfört med hur vi brukar prata om klimatiförändringar generellt i Sverige. Men Sverige är stort. Klimatförändringarna är mångtydiga, och precis som ledamöterna säger är torka ett minst lika svårt, om inte i vissa fall ännu svårare, problem att hantera som en tillfällig översvämning som vi ser i andra delar av landet. Jag är därför väldigt tacksam för den här debatten.

När det gäller de konkreta frågorna, som behovet av att snabbt kunna genomföra geundersökningar med flyg på Öland, tar jag med mig det till ministerkollegor i regeringen. Jag vet att det ligger på myndigheterna i vår beslutsstruktur, i det här fallet på SGU, att prioritera mellan i vilka projekt och områden man behöver gå in med insatser. Men jag tar med mig den frågan tillbaka till ansvarig minister för SGU, som inte är jag utan som sitter på Näringsdepartementet.

Samma sak gäller resurserna för kommuner att kunna hantera klimatanpassning även vid torka. Min uppfattning är nog att de pengar som kommunerna kan söka hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för klimatanpassning går över hela klimatanpassningens område, oavsett om det handlar om torka, översvämningar eller andra förebyggande åtgärder. Däremot är det mycket möjligt att det finns andra medel för olika typer av mer akuta olyckor och katastrofer som kommunerna i det här fallet anser att de ska få tillgång till men av olika begränsningsskäl inte får. Låt oss därför titta en vända till på den saken.

När det gäller resurser för klimatanpassning hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är det frågor som regeringen har gått fram tydligt med och ser ett fortsatt stort behov av. Vi behöver hjälpa varandra i Sverige. Det kan inte bara vara en fråga för det lokala där man har mycket lokal kännedom och kunskap att reda ut situationer, utan det här är någonting som vi måste hjälpas åt med från såväl stat som region och kommun, och det är därför som de här ansvarsfrågorna har varit viktiga.

Jag är glad att jag nu har fått till ett uppdrag och en utredning kring att titta också på dessa frågor, för jag vet att inte minst många kloka kommuner och regioner under många år har sagt till regeringen och tidigare regeringar att man måste reda ut ansvarsfördelningen för att det här ska bli tydligare.

Vi står inför en stor utmaning med klimatanpassningar, både när det gäller påfrestningar som handlar om att få tillgång till vatten där det är ont om det och att det på andra ställen kommer att finnas alldeles för mycket vatten. Jag tackar också särskilt för inspelen när det gäller synen på nuvarande vattenlagstiftning och svårigheter att ens få tillstånd att kunna göra saker som troligen är ganska vettiga när vi har torka, till exempel att fördröja vatten i marksystemen. Stort tack för detta; jag tar det med mig!

Anf. 8 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Än en gång tack för ett samtal i konstruktiv ton, statsrådet Romson! Ta också gärna tillfället i akt och kom ned till sydöstra Sverige – jag är alldeles övertygad om att exempelvis länsstyrelsen kan ge en mycket faktsäckad beskrivning av läget, och det är ju en del av vår statliga myndighetsstruktur.

Jag ställde tre frågor. Den första gällde att skyndsamt anpassa regelverket ur ett markavvattningsperspektiv relaterat till kommande eller nuvarande lagstiftning. Där noterar jag att statsrådet tar med sig bilden. Det är jag glad för. Sverige är ett stort land, och det är många olika verkligheter.

Jag frågade statsrådet om möjligheten att med statliga medel stötta kommunernas strävan att hitta permanenta och stabila grundvattenreservoarer. Där fick jag ett lite mer svävande svar. Men statsrådet tar med det in i regeringskollektivet, och det är viktigt.

Man kan skicka med en jämförelse som ett bra argument. Hade det varit det omvända, att ett regn hade orsakat att banvallar eller vägbankar hade spolats bort, hade givetvis myndigheten Trafikverket omedelbart fått göra det som ligger inom dess uppdrag, att skyndsamt återställa den samhällsviktiga transportinfrastrukturen. Den är förvisso statlig, och det är skillnaden. Men vi måste hjälpas åt i det här landet. Jag noterar noteringen och viljan att ta med sig frågan. Det tycker jag är bra. Vi måste börja tänka annorlunda.

I fråga om fossilgas är statsrådet lite mer försiktig och uttalar regeringens allmänna hållning. Den är bra, och den delar jag. Men jag och framför allt människor i sydöstra Sverige skulle vilja se lite mer action på området. Det är en utomordentlig provokation att samtidigt som människors brunnar silar notera att företag söker att få borra. Tack för svaret!

Anf. 9 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag ska återigen tacka för en bra diskussion. Jag tar med mig flera frågor till mina ministerkollegor och myndighetsstrukturen. Jag hoppas att vi kan återkomma om dem skyndsamt. Jag vill också rikta en extra tanke åt den landsända som även för mig är väldigt kär. Det är ett fantastiskt landskap. Jag återvänder gärna till Öland. Jag har varit där ett par gånger, och jag återvänder gärna i egenskapen av att titta på frågorna. Vi får se när det kan komma.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:550 om Kemikalieinspektionens uppdrag

Anf. 10 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman, ledamöter och åhörare! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig om jag och regeringen är beredda att vidta ett antal åtgärder vad gäller Kemikalieinspektionens arbete med godkännande av bekämpningsmedel och i så fall när och på vilket sätt.

Jonas Jacobsson Gjörtlér tar upp följande punkter. De är ganska många, men jag ska läsa upp dem:

- att ge Kemikalieinspektionen tydlig instruktion att sträva efter harmonisering med övriga EU-länder, även i myndighetens egna beslut avseende godkännanden och dispenser för växtskyddsmedel
- att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att bättre och i ökad omfattning tillämpa systemet med ömsesidigt godkännande med andra EU-länder
- att utvärdera hur Kemikalieinspektionen lever upp till sin instruktion i § 4 punkt 4 i förordning 2009:947
- att ge Kemikalieinspektionen tydligare uppdrag att samverka med andra berörda myndigheter, såsom Jordbruksverket
- att ge Kemikalieinspektionen tydligare uppdrag att samverka med berörda företag, exempelvis via branschorganisationer
- att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att i avvägningen inför myndighetens beslut tydligare beakta konsekvenser och göra helhetsbedömningar av hur bäst nytta uppnås på lång sikt.

Fru talman! Jag konstaterar inledningsvis att lagstiftningen för växtskyddsmedel är EU-harmoniserad genom förordning 1107/2009 om utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel. Syftet med prövningen är att säkerställa en hög skyddsnivå både för människors och djurs hälsa och för miljön samt att förbättra den inre marknadens funktionssätt och samtidigt förbättra jordbruksproduktionen. Kemikalieinspektionen ansvarar för prövning som sker efter ansökan av den som vill sälja en produkt på marknaden i Sverige. Besluten kan överklagas till domstol.

Fru talman! Det är inte min uppgift att uttala mig om Kemikalieinspektionens tillämpning av regelverket. Det är heller inte min eller regeringens uppgift att ge instruktioner eller uppdrag till myndigheten om tillämpningen av EU-rättsakter.

EU:s förordning reglerar också ett förenklat förfarande av ömsesidigt erkännande av produktgodkännanden. Genom detta förfarande kan innehavaren av ett produktgodkännande ansöka om produktgodkännande av samma växtskyddsmedel för samma användning och enligt jämförbar jordbrukspraxis i en annan medlemsstat. Den medlemsstat till vilken en sådan ansökan lämnas in ska som utgångspunkt godkänna det berörda växtskyddsmedlet på samma villkor som den medlemsstat som ursprungligen prövade ansökan. I båda fallen gäller att en medlemsstat under vissa omständigheter kan frånga slutsatserna i den bedömning som den andra medlemsstaten har gjort och vägra att godkänna växtskyddsmedlet på sitt territorium om den, på grund av sina specifika miljö- eller jordbruksförhållanden, har skäl att anse att den aktuella produkten utgör en oacceptabel risk för människors eller djurs hälsa eller för miljön.

EU:s förordning reglerar också undantagsbestämmelser om nödsituationer på växtskyddsområdet. I vardagsspråk brukar dessa benämnas dispenser. Genom undantag får en medlemsstat i särskilda fall tillåta att ett växtskyddsmedel under högst 120 dagar släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärjas på annat rimligt sätt. Den berörda medlemsstaten ska genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om den vidtagna åtgärden och bifoga detaljerad information om situationen och alla åtgärder som vidtagits för att säkerställa konsumenternas säkerhet.

Kemikalieinspektionen rådfrågar Livsmedelsverket vad gäller resthaltsbedömningar samt Statens jordbruksverk vad gäller effektivitetsbedömningar när det gäller produktgodkännande för växtskyddsmedel. Myndigheten har regelbundna dialoger med berörda branschorganisationer och företag. Under året har myndigheten på sin webbplats publicerat en tydligare beskrivning av handlägningsprocessen och utvecklat texterna om bekämpningsmedel för att tydliggöra tillämpningen av gällande regler. För att underlätta för sökande företag har Kemikalieinspektionen också utvecklat guider för ansökan om godkännande av bekämpningsmedel. Myndigheten har även i samråd med Lantbrukarnas Riksförbund tagit fram en vägledning för ansökan om att tillåta utsläppande på marknaden av ett växtskyddsmedel i en nödsituation på växtskyddsområdet.

Anf. 11 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

I dag tvingas många bönder avveckla verksamhet som de har drivit under lång tid beroende på de tuffa ekonomiska realiteter som råder för närvarande. Vi ser också livsmedelsproduktion som flyttar eller som man tvingas lägga ned därför att möjligheten att driva verksamhet här i Sverige bedöms vara sämre än vad den är på andra håll. Detta sker trots våra i grunden ganska goda naturliga förutsättningar att ha jordbruksverksamhet i vårt land. Så borde det naturligtvis inte vara. Men man får konstatera att politiken under lång tid tyvärr har varit mer en del av problemet än en del av lösningen, som den borde vara.

Vi har en rad svenska särregler, höga skatter och omfattande administrativ börda. Sammantaget innebär det merkostnader för svenska bönder och för svenska livsmedelsföretag. Det är viktigt att vi kan vända den utvecklingen och i stället verka för att villkoren för jordbruket blir mer lika villkoren i övriga länder. Det gäller framför allt inom EU, eftersom vi befinner oss på samma marknad. Det kommer att krävas regelförenklingar, minskad byråkrati, förbättrad samordning mellan olika myndigheter och minskade administrativa kostnader.

Vi har ett konkret, högst aktuellt och närmast akut problem som jag tar upp i min interpellation. Det gäller Kemikalieinspektionen, som i en rad fall gör helt andra bedömningar och tolkningar av EU:s regelverk än vad motsvarande myndigheter gör i andra länder. Myndigheten väger inte in de effekter på helheten som blir följden av de beslut den fattar. Det är en form av stuprörstänkande som är ett generellt problem i alla sammanhang, och särskilt när myndigheter ägnar sig åt det. På det här området blir det närmast förödande effekter.

Kemikalieinspektionen fattar beslut helt utan hänsyn till hur odlingen påverkas eller vilka miljöeffekterna blir om importen från andra länder utan våra miljökrav i stället ökar som en följd av myndighetens beslut. Man kan med fog ställa sig frågan: Vilken blir egentligen miljönyttan av att svensk lökodling slås ut till följd av att Kemikalieinspektionen inte godkänner användningen av ett växtskyddsmedel? I stället importeras lök från andra länder, till exempel Holland och Frankrike, där man använder fem gånger så mycket av samma växtskyddsmedel som vi i Sverige i dag inte vill godkänna men som vi har använt här tidigare. På vilket sätt skulle detta vara bra för miljön, och på vilket sätt skulle det vara bra för svenska konsumenter att vi stänger ned den svenska odlingen och importerar motsvarande produkter från länder som använder många gånger mer av samma växtskyddsmedel som den svenska myndigheten vill förbjuda?

Fru talman! Det är allvar nu, och jag tycker inte att det riktigt håller att regeringen passivt tittar på och försöker vifta bort det här. Man måste agera nu. Regeringen måste agera, och vi måste göra vad vi kan för att säkerställa att vi har fungerande konkurrensvillkor för jordbruket.

Statsrådet nämner i sitt svar att hon inte tycker att det är hennes uppgift att uttala sig om hur Kemikalieinspektionen tillämpar regelverket. Jag delar inte den uppfattningen. Jag tycker att regeringen har många möjligheter att styra myndigheterna. Det är så vi har reglerat saker i Sverige. Att statsrådet ensam talar om vad myndigheten ska göra i ett enskilt ärende går inte, men det är klart att regeringen som helhet kan ge tydliga direktiv till en myndighet som Kemikalieinspektionen om hur den ska jobba med de här frågorna. Den direktivrätten har ju regeringen. Man kan också jobba med mål- och resultatdialog med myndigheten för att komma till rätta med detta.

Vad är regeringen och ministern beredda att göra när det gäller Kemikalieinspektionen och det faktum att besluten i fall efter fall så totalt skiljer sig från den bedömning som görs i andra EU-länder?

Anf. 12 JAN R ANDERSSON (M):

Fru talman! Jag ska även fortsatt uppehålla mig vid södra Öland. Jonas Jacobsson Gjörtler tog förtjänstfullt upp frågan i det stora perspektivet. Jag skulle vilja gå ned till det praktiska perspektivet.

I november beslutade ungefär hundra jordbrukare på Öland att de skulle plantera lök och bönor. Det är ungefär så det går till för de flesta jordbrukare – innan säsongen börjar tittar man på vilken efterfrågan som finns och upprättar kontrakt för den produktion man ska ha.

För några veckor sedan sådde man löken, som ska växa och bli stark. Sverige har ganska goda förutsättningar att producera både lök och bönor, särskilt på Öland. Men för en tid sedan fattade Kemikalieinspektionen ett beslut om att vissa växtbekämpningsmedel inte får användas. Det gör att kostnaderna för den produktion som redan finns i marken förmodligen kommer att tre- eller fyrdubblas. Jordbrukarna kommer alltså aldrig att kunna räkna hem de produkter som de nu har planterat.

Två veckor från och med i dag ska man så nästa produkt: bönor, som är en växande produkt i Sverige – framför allt på Öland, där man har ett odlingsklimat som är väldigt bra för just bönor. Man ska så dem om två veckor. Men förmodligen kommer man inte att göra det, för om man inte får besked om att man kan använda de växtbekämpningsmedel som får användas i alla andra EU-länder ser man inga förutsättningar att odla den här produkten.

Därmed kommer vi att ta bort en produkt från svensk jordbruksmarknad som har varit den starkast växande och väldigt bra ur både jordbruks-synvinkel och produktionssynvinkel.

Det är bra för jordbruksmarken att man växlar grödor från år till år, och baljväxter tillför mycket naturlig näring till marken.

Det är bra för att det är en produkt som tillför protein utan att, som kor och andra produkter gör, tillföra en hel del koldioxid till det naturliga kretsloppet.

Det är också en produkt som många bönder tycker är bra eftersom de kan tjäna pengar på den och det finns en stark efterfrågan. Man har under några år fördubblat produktionen och tittar även på att börja odla produkten på Gotland. Men förmodligen kommer det att bli sista året man odlar den här produkten eftersom man inte kan räkna hem produktionen av den.

Man kan säga att det finns en europeisk harmonisering. Ja, det finns det. Men den speciallagstiftning eller den tillämpning av lagstiftningen vi har i Sverige gör att Sverige är det land i Europa som har minst antal godkända växtbekämpningsmedel. Sverige har också den tuffaste kontrollen och den tuffaste regleringen av hur de här växtbekämpningsmedlen ska användas.

I slutändan gör det att vi förmodligen har några av de bästa produkterna. Vi förorenar marken väldigt lite, och vi har väldigt små spår av växtbekämpningsmedel i våra livsmedelsprodukter. Därför tror jag att vi kan säga att vi har de bästa produkterna – som nu håller på att slås ut från den svenska marknaden.

Du säger att du inte vill ministerstyra, Åsa Romson, men i slutändan är det ändå du som har ansvaret. Den öländske eller skånske bonden som producerar bönor eller lök frågar inte efter ministerstyre, utan han frågar vad du kan göra för att rädda den här näringen.

Min fråga till dig är: Vad ska du göra för att inte gå till historien som den minister som lade ned svensk lök- och bönproduktion?

Anf. 13 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för engagerade inlägg om en väldigt viktig näringslivsgren för Sverige! Det är den inte bara rent ekonomiskt och för att den medför arbetstillfällen i stora delar av landet utan också för att varje land behöver en stabil och utvecklad livsmedelsproduktion. Det är också en del av vår säkerhetsmässiga grundstruktur.

Det är naturligtvis angeläget för regeringen att säkerställa goda villkor för jordbruksnäringen. Det är också med de ingångarna som regeringen har tillsatt och i bred diskussion arbetar med en nationell livsmedelsstrategi. Målsättningen är att ge förutsättningar för att öka produktionen av livsmedel i Sverige.

Jag vill också säga att vi har en otroligt engagerad och medveten konsumentkår i Sverige. De svenska konsumenterna är väldigt stolta över de svenskproducerade varorna. De litar på svenska produkter, och i mätningar och analyser får de också rätt av forskare i sin analys att man kan lita på svenska produkter.

Svenska produkter innehåller nu för tiden – åtminstone generellt och inte till enstaka exempel sett – minskande halter av bland annat rester från bekämpningsmedel. Det är någonting oerhört värdefullt för Sverige och jordarna men framför allt för konsumenterna, inte minst de som vill kunna lita på produkterna och att vi får bort så mycket gifter som möjligt ur systemet.

När det gäller EU:s regelverk talar vi ändå om regelverk som är, vill jag betona, harmoniserade och samordnade i hela EU. Det är alltså regelverk som vi i Europeiska unionen gemensamt har kommit överens om. Det är också regler som tillämpas nationellt utifrån att det är ett harmoniserat regelverk. Det betyder att de avvikelser som finns måste läggas inom de ramar som regelverket tillåter.

Jag redogjorde ganska detaljerat i svaret för hur Kemikalieinspektionen hanterar frågan. Jag redogjorde också för – och jag vill betona att det är viktigt för mig och för landsbygdsministern, som hanterar jordbruksfrågorna också ur näringssynvinkel – att de myndigheter som gemensamt hanterar de här frågorna, däribland Kemikalieinspektionen som beslutande myndighet för utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel, rådfrågar Livsmedelsverket vad gäller resthaltsbedömning och Statens jordbruksverk vad gäller effektivitetsbedömning i fråga om till exempel produktgodkännanden. De här dialogerna är oerhört viktiga.

Det är också oerhört viktigt att myndigheten i sina regelbundna dialoger med berörda branschorganisationer och företag tar in ytterligare information. Detta ska ligga till grund för bedömningarna av vad som är inom regelverket, vilket behov marknaden har, vilka andra möjligheter som finns och vilken miljöpåverkan det här har. Det är den sammanvägda bedömningen av det som ligger till grund.

Exakta bedömningar och tillämpningar av de här reglerna är inte min eller någon av mina regeringskollegors uppgift att uttala sig om eftersom det är domstolar som har möjlighet att pröva reglerna i slutändan.

Anf. 14 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, Åsa Romson, för svaret!

Statsrådet tar upp det här med livsmedelsstrategin. Jag vill gärna hålla med om att det är ett viktigt och bra arbete. Vi hoppas fortfarande att det

Prot. 2015/16:98

26 april

Svar på
interpellationer

ska bli ett bra resultat av livsmedelsstrategin även om arbetet har dragit ut lite på tiden.

Jag vill ändå säga att det där delvis är en annan fråga, för det där handlar om att skapa bra konkurrensförutsättningar på lång sikt för jordbruk och livsmedelsproduktion.

Vi måste också kunna hantera akuta och konkreta frågor som är ett problem här och nu, och här upplever jag inte att statsrådet svarar på de frågor och de problem som vi ser.

Statsrådet nämner att vi har låga halter i produkterna som odlas i Sverige, och att vi har liten användning tog jag upp i mitt tidigare inlägg. Det blir fortfarande svårt för mig att förstå varför vi ska slå ut svensk lökodling, till exempel, och importera produkter från länder som använder fem gånger så mycket av det växtskyddsmedel som nu inte är tillåtet i Sverige. Den logiken haltar ju betänkligt. Svenska konsumenter gillar de svenska produkterna för att de har god kvalitet och för att man använder lite av de här växtskyddsmedlen. Nu riskerar Kemikalieinspektionens beslut att slå ut dessa odlingar helt. Jag har svårt att se nyttan med det.

Åsa Romson tar upp att vi har ett harmoniserat regelverk. Ja, det är ju just det vi har – men Sverige tillämpar det inte. Det är en del av en problemet. Det kom en rapport från EU:s kontor för livsmedel och veterinära frågor, FVO, där man tittade på detta med ömsesidigt erkännande. Man konstaterade i sin slutrapport att systemet med ömsesidigt erkännande inte tillämpas i Sverige, främst på grund av Sveriges beslut att inte acceptera utvärderingar som har gjorts av annan medlemsstat. Detta beskrivs i Konkurrenskraftsutredningens slutrapport, som kom för ungefär ett år sedan.

Av den tabellsammanställning man har gjort kan jag konstatera att vi i Sverige har godkänt *en* ansökan om ömsesidigt erkännande – en. Det bidrar till slutsatsen att Sverige inte tillämpar systemet. Det är detta som är huvudregeln; det är alltså detta som ska gälla i normalfallet. Man får dock lov att göra undantag om det finns särskilda skäl. Men jag har svårt att förstå hur det skulle kunna vara så att just Sverige, och enbart Sverige, har så speciella skäl att vi kan göra undantag i alla fall utom just ett. Det är någonting som haltar här, och jag tror att statsrådet ser det också.

Det finns många exempel på detta, men det finns tre konkreta exempel som slår hårt just nu. Det första är växtskyddsmedlet Stomp, som vi har tagit upp tidigare. Det handlar alltså om lökodlingen. Medlet får användas i alla EU-länder utom i Sverige, där det är förbjudet men där man har gett dispens.

Det andra exemplet är växtskyddsmedlet Modesto, vilket man hade sökt dispens för att få använda vid odling av vårraps och vårrybs i Mellansverige. Där har Kemikalieinspektionen sagt nej. Det får dock användas i andra länder, som Estland, Finland, Danmark och Storbritannien, som konkurrerar med oss. Det riskerar att odlingen av dessa grödor slås ut och att vi får importera oljeväxterna eller oljan från till exempel Storbritannien, där man alltså använder det medel vi i Sverige nu helt säger nej till.

Det tredje exemplet är växtskyddsmedlet Pirimor. Det tror jag är bekant för en del, för det används bland annat när man odlar ärtor – som ju bland annat Findus producerar, paketerar och säljer med stor framgång. Detta växtskyddsmedel får man inte längre använda, vilket innebär en klar konkurrensnackdel för svenska odlare jämfört med konkurrenter i Storbritannien och Tyskland, där man får lov att använda medlet.

Jag tycker fortfarande att ministern är svaret skyldig här. Regeringen kan göra saker – man kan ge tydliga direktiv och uppdrag till Kemikalieinspektionen – och jag vill fortsätta fråga om Åsa Romson är beredd att göra någonting alls för att komma till rätta med problemet och säkerställa konkurrenskraften för svenskt jordbruk.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

Anf. 15 JAN R ANDERSSON (M):

Fru talman! För ett tag sedan såg vi en minister och partiledare som åkte ned till Bjuv och protesterade mot att en produktionsanläggning stängde där. Jag kan garantera att ingen minister eller partiledare kommer att finnas på plats när 110 lökodlare och bönodlare på Öland upphör med sin produktion.

Jag blir lite fundersam när ministern säger att det är en sammanvägd bedömning. Precis som Jonas Jacobsson Gjörtler har redovisat är det nämligen en ganska ensidig bedömning i varje fall, och vi har mycket svårare produktionsförhållanden för svenska jordbrukare. Det gör egentligen att vi skickar ut vår jordbruksproduktion. I miljöbalken säger man att vi inte ska exportera vår miljöbelastning, men det är ju precis det som nu sker. På grund av den tillämpning av reglerna som Kemikalieinspektionen gör upphör produktionen i Sverige och sker på ett sämre sätt på annan plats – dessutom med transporter, som kommer in i produktionspriserna.

Det är klart att det inte finns någon risk- kontra nyttobedömning; hade man gjort en sådan hade man ju förstått att den svenska produktionen sker till en lägre miljöbelastning och till lägre koldioxidutsläpp, vilket gör att vi får en bättre produkt i slutändan. Hade man gjort en sammanvägd bedömning hade man kommit fram till detta, men det kan man ju inte göra om man fattar beslutet som innebär att svensk lök- och bönodling kommer att upphöra.

Där finns någonting regeringen faktiskt kan göra. Man kan säga: Vi vill att vi ska ha den sammanvägda bedömningen, för vi ser att det är en stor risk att vi upphör med all svensk jordbruksproduktion på sikt. Därför är min fråga om du vill vara den minister som är ansvarig för att den sista löken planterades under din regeringstid i Sverige, Åsa Romson.

Anf. 16 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag tackar för en viktig debatt som gäller en av Sveriges viktigare näringsgrenar, som jag sa.

Regeringen är väldigt angelägen om att konkurrensmöjligheterna för det svenska jordbruket och framför allt dess utvecklingsmöjligheter är goda. Vi ser att det är en viktig näring – kanske egentligen inte alltid främst som den största exportnäringen utan framför allt som en viktig säkerhetsnäring för Sverige. Inte minst ger den jobb och utveckling i hela landet. Det är alltså ett angeläget område, och vi jobbar som sagt brett med frågorna.

Jag är också medveten om att Konkurrenskraftsutredningen kom fram till ett antal slutsatser och att det bereds i Regeringskansliet under landsbygdsministern. Vi får alltså återkomma i saken.

Samtidigt ska vi ju slå vakt också om konsumenternas stora tilltro till de svenska produkterna. Jag tror nämligen att det är en viktig konkurrens- och utvecklingsfaktor för det svenska jordbruket att det också fortsätter att ha ett gott renommé bland de svenska konsumenterna. Det handlar om att

de litar på att produkter är säkra, att det inte finns bekämpningsmedelsrester och att man inte medverkar till att sprida gifter i miljön.

Med detta vill jag tacka de två debattörerna för en trevlig debatt, fru talman.

Anf. 17 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet.

Jag tycker att statsrådet kommer med lite dubbla besked. Det är en viktig näring, säger Åsa Romson och talar sig varm för att det är viktigt med svenskt jordbruk inte bara för export utan också för att vi ska kunna konsumera produkterna här hemma. Samtidigt verkar statsrådet beredd att stillatigande titta på när en av statens myndigheter, som regeringen faktiskt har kontroll över, slår undan benen för svensk odling av lök, vårraps, vårrybs, ärtor och så vidare. Jag har väldigt svårt att få ihop detta.

Det finns verktyg. Vi har föreslagit fem konkreta åtgärder regeringen skulle kunna vidta. Man skulle kunna fatta beslut om detta i princip direkt. Det är tydliga instruktioner och tydliga uppdrag till Kemikalieinspektionen om hur den skulle kunna hantera detta för att rädda svenskt jordbruk. Vi får återkomma, säger Åsa Romson. Jag tror att det är det som är problemet här, det vill säga att allting handlar om att vänta och se. Man sparkar iväg saker i långa utredningar som tar lång tid och förhoppningsvis kan landa i några förslag längre fram, men den här frågan är akut här och nu.

Om vi inte agerar nu kommer vi inte att ha någon lökodling. Vi kommer inte att ha odling av raps och rybs, och vi kommer inte att ha någon odling av ärtor att tala om i Sverige. Jag tycker att det är ett märkligt sätt att slå vakt om konsumenternas tilltro till de svenska produkterna att göra det genom att slå undan benen för de svenska produkterna. Vad ska konsumenterna köpa då? Vi måste ha fungerande konkurrensförutsättningar. Vi kan inte ha en myndighet som gör helt andra tolkningar av regelverken än vad som görs i andra länder, och det är det Kemikalieinspektionen gör just nu.

Jag skulle önska att Åsa Romson tog frågan på lite större allvar och vågade ge lite tydligare besked om vad hon är beredd att göra för att komma till rätta med detta.

Anf. 18 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det är naturligtvis inte så att regeringen stillatigande vill se några delar av livsmedelsnäringen gå under isen och sluta producera svenska jordbruksprodukter med hög kvalitet. Det är angeläget att vi gör det i Sverige, och det är angeläget att vi tar ansvaret att göra det på ett säkert och miljö- och hälsomässigt bra sätt. Det är någonting inte minst svenska jordbrukare har slagit vakt om och som svenska myndigheter har utgått från är en gemensam grund.

Det gemensamma regelverket i EU bygger på att man ska ta hänsyn i de här leden. Det finns indikationer på att samma regler används olika i olika länder – jag håller med, och jag läser samma rapporter. Det är naturligtvis också en fråga för Sverige, alltså att agera för att säkerställa att reglerna fullföljs när det gäller hänsynen i andra länder. Vi kan inte ha en pokersituation där lantbrukare i vissa länder får fördelar och kan använda

vissa undantag i lagstiftningen som inte är tillämpbara i ett bredare perspektiv under väldigt lång tid. Det är naturligtvis en konkurrensnackdel, och vi måste givetvis agera ansvarsfullt utifrån den gemensamma marknaden och säkerställa att också andra länder tar det ansvaret.

Jag tar absolut till mig den situations- och lägesbeskrivning ledamöterna gör. Regeringen ser allvarligt på situationen, och vi kommer att återkomma i frågan. Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:532 om Samhalls utveckling

Anf. 19 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Ali Esbati har frågat mig om jag avser att i kommande direktiv för översyn av Samhall kritiskt belysa bolagets tilltagande fokusering av verksamhet till bemanning inom servicebranschen. Frågeställaren frågar också om jag avser att i någon form involvera medarbetare och fackliga organisationer i analysen av Samhalls utveckling.

Samhalls uppdrag är att skapa utvecklande jobb för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är Arbetsförmedlingen som anvisar personer till Samhall vid en anställning. En sådan anställning kan ske för personer som inte kan få ett annat arbete än skyddat arbete samt vars behov inte kan tillgodoses genom andra insatser.

Sysselsättningsgraden bland dem som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är betydligt lägre än för övriga i befolkningen, och antalet arbetslösa med funktionsnedsättning som finns hos Arbetsförmedlingen är fortfarande på mycket höga nivåer. Många har också mycket långa arbetslöshetstider. Arbetsmarknadssituationen för dessa personer måste förbättras. Det finns en rad olika insatser för att öka möjligheterna till jobb för personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga, till exempel lönebidrag. När dessa insatser inte har varit tillräckliga har skyddat arbete hos Samhall varit, och bör fortsätta vara, en insats för de personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga som har allra svårast att få ett arbete.

Vid olika tillfällen har kritiska synpunkter framförts om att det inte alltid är de personer med funktionsnedsättning som har svårast att få ett jobb som anvisas till Samhall. Jag tar kritiken på allvar och vill säkerställa att det är dessa personer som får anställning på Samhall.

Vi behöver få mer kunskap om processen från det att Arbetsförmedlingen bedömer att en person har en funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga till vilka som faktiskt anvisas och erbjuds anställning i Samhall. Jag kommer att ta initiativ för att säkra kunskap i denna fråga. Samhall ska erbjuda trygga och utvecklande arbeten över hela landet.

Anf. 20 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag vill tacka Ylva Johansson för svaret. Jag noterar att hon tar kritiken på allvar och vill säkerställa att det är personer med nedsatt arbetsförmåga som har svårast att få arbete som ska ha nytta av Samhall.

Det är bra. Vi är eniga där, och jag litat mycket på statsrådets ambitioner där.

Mina frågor gick dock lite närmare in på Samhalls vägval. Där kan jag tycka att det är synd att ministern inte tar tillfället i akt att resonera en del kring de problemställningar som jag verkligen tror är viktiga att det resonerar om.

Jag tar upp i interpellationen bland annat att den växande andelen arbetslösa är klassade som att de har någon form av funktionshinder. Det kan delvis bero på att vi i dag vet mer om funktionshinder och funktionsvariationer och att det när kraven på arbetsmarknaden höjs kan påverka den faktiska arbetsförmågan hos personer med funktionshinder. Dessutom vet vi att utförsäkringarna under de borgerliga regeringsåren betydde att en stor grupp människor med funktionshinder eller långvariga sjukdomar hamnade hos Arbetsförmedlingen utan att i praktiken kunna vara på den ordinarie arbetsmarknaden.

Men det finns också indikationer på att klassningen för en del är ett resultat av långtidsarbetslöshet, alltså att den som har varit långtidsarbetslös blir sedd som funktionshindrad på grund av sin arbetslöshetssituation, och att man med sin klassning kan anvisas till Samhall. Det påverkar ju vilka det är som Samhall har att jobba med.

Det här är en utveckling som har gått hand i hand med att det finns ett avkastningskrav på eget kapital i Samhall och att kraven på självfinansiering successivt har ökat. Det kan i sig kanske låta effektivt att det finns ett sådant självfinansieringskrav. Är det ur ett större samhällsekonomiskt och allmänmänniskt perspektiv en lycklig utveckling om Samhall blir mer likt andra affärsdrivande bolag eller andra bemanningsföretag?

Samhall har gått mer och mer från verkstäder, där anställda i eget tempo producerar saker, till att leverera tjänster inom städbranschen, fastighetsskötsel och lagerhantering. Jag är övertygad om att det här är bra jobb för många inom Samhall. Men jag tror att det är en allvarlig brist om lönsamhetskrav och övergripande affärsstrategi leder till att de som inte platsar inom de tjänstebranscher som jag nämnde, som är tunga branscher fysiskt och psykiskt, inte har någon plats alls eller att en del slits ut under de här kraven i stället för att utvecklas.

Det är därför som jag har frågat om en översyn av verksamhetens fokus kan vara aktuell, alltså att Samhall alltmer har utvecklats till ett bemanningsföretag inom servicebranschen. Där tycker jag inte att jag fick något riktigt svar.

Skälet till min andra fråga, den om att involvera medarbetare och fackliga organisationer, är att Samhalls ledning i dag är väldigt fokuserad på nuvarande strategi, medan det finns andra infallsvinklar hos dem som faktiskt gör jobbet. I interpellationen nämner jag bland annat ett brev från fackliga företrädare i Samhall till Näringsdepartementet för inte så länge sedan. Där lyfter de fram problemet med att man inte vet från dag till dag var man ska befinna sig och vilka uppgifter man ska ha. Anställda rör sig från en kund till en annan och har flera kunder under dagens lopp.

Jag tycker att det är ganska uppenbart att det här är något som kan vara extra tungt, rentav förödande ibland, för personer med vissa typer av funktionshinder. Under sådana omständigheter tror jag att en strömlinjeformning av Samhalls verksamhet kan gå ut över redan utsatta människor. Då

innebär det att vi tappar en del av det fina, progressiva och bra med Samhall som idé.

Jag skulle gärna vilja höra Ylva Johansson kommentera och resonera kring Samhalls allmänna utveckling och inte minst kopplingen till arbetsmarknadspolitiken mer brett.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, Ali Esbati, för den angelägna frågan! Det är väldigt viktiga frågor som lyfts fram i den här debatten och interpellationen.

Låt mig säga att jag inte har belägg för att det inte skulle vara så att Samhall jobbar med de som har allra svårast att få arbete på arbetsmarknaden. Men jag vill säkerställa att det verkligen är så. Och eftersom det finns en kritik måste jag ändå ta den på allvar, och det gör jag.

Själva vitsen med Samhall är att Samhall inte ska vara som andra bolag och inte vara som ett annat bemanningsföretag utan faktiskt ha en alldeles unik roll på den svenska arbetsmarknaden, vilket är det som är existensberättigandet för Samhall. Jag utgår från att det är så, men jag vill också säkerställa att det är på det sättet.

Samhall ska vara till för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som inte kan få jobb på annat sätt. Många har i dag jobb med trygghetsanställningar eller lönebidrag, och många jobbar också inom Samhall. Och Samhall ska vara för dem som inte lyckas få jobb på annat sätt.

Jag tror att det också finns anledning att fundera över sammansättningen och vilken typ av arbeten som finns inom Samhall. Jag har inte underlag för att dra slutsatser av den sammansättning av arbeten som man i dag har och hur väl de fungerar för de personer som Samhall finns till för. Men det är naturligtvis en relevant fråga, därför att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som inte har möjlighet att få jobb någon annanstans och därmed får jobb på Samhall ser förstås olika ut och har väldigt olika typer av arbetsförmåga.

Samhalls unika kompetens är att ta till vara arbetsförmågan och att utveckla arbetsförmågan, och man gör ett bra arbete där. Men det gäller att man då kan erbjuda arbeten som kan motsvara olika arbetsförmågor hos olika individer. Så den frågan är relevant att ställa. Det måste finnas en mångfald i arbetsuppgifter, och det måste också finnas en möjlighet att verka över hela landet. Det här är förstås en särskild utmaning för Samhall, eftersom arbetsmarknaden och efterfrågan ser väldigt olika ut i olika delar av landet.

Fru talman! Ali Esbati lyfter också fram den viktiga frågan om hur man klassas på Arbetsförmedlingen, och den skulle nästan ges utrymme för en egen debatt.

Arbetsförmedlingens kodning eller klassning av personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är relaterad till arbetsmarknaden och arbetsmarknadens behov. Det är inte förvånande om det finns en viss korrelation mellan hur arbetsmarknadens krav förändras och de personer som kommer att kodas.

Man måste alltid vara uppmärksam på att kodningen eller klassningen verkligen leder till att människor får ökad hjälp att komma i arbete och att det inte leder till inlåsningseffekt eller stigmatisering. Därför är det väsentligt att föra en debatt om klassningen och effekten av den.

Fru talman! Det absolut viktigaste är att vi kan vända utvecklingen, för det har inte varit någon utveckling av sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning. Den har legat som en död mans EKG. Oberoende av konjunkturvariationer är sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning konstant. Det är inte acceptabelt.

Regeringen har för avsikt att bekämpa arbetslösheten och se till att människor kommer i arbete. Det har hittills gått i rätt riktning, men det återstår mer att göra för personer med funktionsnedsättning.

Anf. 22 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Den här interpellationsdebatten skiljer sig från dem där man har en tydlig syn på vad som är fel och vad som bör göras och där man vill få statsrådet att säga något eller inte så att man kan gå till medierna och säga att det inte var bra.

Jag är också genuint fundersam över vad man ska göra, och det är bra att statsrådet belyser några av de problemområden som finns. Jag hoppas att det kan bli en bra översyn av Samhalls verksamhet.

Vi är eniga om att Samhall fyller en viktig funktion och att mycket bra sker där i dag. Men när jag har talat med människor som har insyn i verksamheten eller finns i verksamheten på olika sätt har jag hört att det finns och över tid har funnits en del frustration och fundersamhet över de strategiska vägval som Samhalls ledning har gjort.

Eftersom Samhall är en sådan viktig del av svensk arbetsmarknadspolitik är det viktigt att vi kan föra denna typ av samtal i samhällsdebatten.

En del av problematiken med kodningen, som Ylva Johansson var inne på mot slutet, kan ha att göra med att det har funnits stora brister i den övriga arbetsmarknadspolitiken, inte minst under de borgerliga regeringsåren.

Vad gäller till exempel fas 3 och andra verksamheter för personer som står långt från arbetsmarknaden, kanske utan att nödvändigtvis ha något tydligt funktionshinder, har det funnits en vilja hos många att inte hamna där utan hellre hamna hos Samhall eftersom det där finns en bra verksamhet.

Då är det andra problem som också behöver lösas samtidigt. Vi är till exempel överens om att fas 3 ska avvecklas, och det tror jag kommer att spela in på ett positivt sätt i denna diskussion och utveckling.

Ett problem när Samhall inte fungerar så bra som det ska är att det kan finnas fler som hamnar i kommunal daglig verksamhet. Det kan vara sämre villkor, mer isolerat och utan handledning – helt enkelt inte något egentligt jobb.

Då är vi tillbaka till att vi behöver sätta in Samhall och utvecklingen där i ett större sammanhang vad gäller arbetsmarknadspolitiken och jobbpolitiken.

Låt mig använda min sista talarminut till att ytterligare understryka det som min andra fråga handlade om. Om man ska göra en bra översyn av Samhall är det helt nödvändigt att man lyssnar noga på fler än företagsledningen – inte för att uttrycka någon allmän misstänksamhet mot dem, men det finns olika perspektiv.

Inte minst när det gäller att olika arbetsförmågor ska tas till vara finns det en motsättning mellan att renodla Samhalls verksamhet till att bli mer

ett bemanningsföretag inom tjänstebranschen och att det finns människor inom Samhalls verksamhet som har väldigt olika typer av funktionshinder och behov. Renodlar man alltför mycket kan det verkligen gå ut över personer som helt enkelt inte passar för att ha till exempel ett städjobb eller ett lagerjobb inom Samhall, även om det fungerar bra för många andra.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är självklart alltid viktigt att lyssna på de anställdas synpunkter. Jag utgår från att ledningen också gör det.

Det finns ett behov av en översyn av Samhall. Jag vill dock inte utlova en jättestor och jättebred översyn, för jag ser samtidigt behov av att vi kan agera och säkerställa att vi har en väl fungerande verksamhet relativt snabbt.

Det är två saker som jag skulle vilja titta närmare på. Det första är att säkerställa att det är de personer som är avsedda i målgruppen, det vill säga de som har svårast att få jobb, som Samhall tar sig an.

Det andra handlar om att vi med gemensamma ansträngningar har utökat antalet utvecklingsanställningar inom Samhall. Dessa gäller framför allt yngre personer där alla möjligheter inte är uttömda men där man utnyttjar anställningen på Samhall för den särskilda kompetens som Samhall har att stärka människors arbetsförmåga för att komma vidare. Det är ingen livstidsanställning utan en tidsbegränsad anställning, en utvecklingsanställning.

Det är ett relativt nytt inslag, och det skulle vara intressant att följa upp hur det har fungerat och vilka effekter det har fått. Det är något som jag själv tror mycket på, men för att vara säker på att det fungerar behöver vi ta reda på vad utfallet faktiskt är.

Det är viktigt att man inom Samhall använder sin förmåga att stärka människors arbetsförmåga så att de kommer vidare och kan utvecklas, och jag bedömer att man är duktig på det.

Regeringens synsätt när det gäller människor som är arbetslösa generellt och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga speciellt är att alla människor har resurser. Det måste vara arbetsmarknadspolitikens roll att på bästa sätt utveckla och stärka dessa resurser så att människor kan använda dem på arbetsmarknaden och försörja sig själva med en anständig lön.

Anf. 24 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det finns flera saker som är bra och lovvärda i den utveckling som redan är igångsatt runt Samhall. Som jag nämnde är det bra att vi går vidare med avvecklingen av fas 3; det kommer att ha en positiv effekt. Det är också bra med fler utvecklingsanställningar.

Det finns annat som behöver göras som inte omedelbart har med Samhalls organisation att göra men som är avgörande, till exempel att taket för lönebidrag blir högre i framtiden. Det är en budgetfråga och en prioriteringsfråga, men jag tror att det är en viktig sådan för att den arbetsmarknad som står till buds för personer med olika typer av funktionsnedsättningar ska bli så bra som möjligt så att så många som möjligt kan använda så mycket som möjligt av sin arbetsförmåga.

Det är sådant som görs eller borde göras.

Låt mig understryka att hur Samhall fungerar har att göra med hur vi som samhälle ser på arbetsmarknaden och arbetsmarknadspolitiken, till exempel vilka ansträngningar vi gemensamt ska göra för att alla människor ska komma till sin rätt.

Här finns det ett problem med att det som är bemanningsföretagets logik, att kunna konkurrera om affärer och sedan se till att de anställda kan leverera den tjänsten, kan hamna i konflikt med att det finns personer som har väldigt speciella behov och därför bör finnas på Samhall för att få dessa behov tillgodosedda.

Jag hoppas att detta blir en del av den allmänna diskussionen om Samhall framöver.

Anf. 25 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Den stora utredning som tillsattes av den gamla regeringen, den så kallade Funkautredningen som tittade på personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden, utredde egentligen inte Samhall utan landade lite kortfattat i att Samhall skulle konkurransutsättas. Man gick inte djupare in i frågorna. Det är också ett skäl till att vi behöver titta på en del saker närmare.

Fru talman! Jag tror att jag och Ali Esbati är överens om att Samhall har och bör ha en mycket viktig och unik roll på svensk arbetsmarknad.

Jag tror att det finns ett brett stöd här i riksdagen för att säkerställa att vi har ett Samhall som kan verka på allra bästa sätt för de personer som har svårast att få jobb på annat sätt, för att stärka deras arbetsförmåga och se till att också personer med svåra funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga kan arbeta och bidra i samhället och försörja sig själva genom lön.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:534 om förtida stängning av yterligare kärnkraftverk

Anf. 26 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat mig om regeringen är beredd att med politiska verktyg säkerställa den målsättning man har meddelat angående sammansättningen av de olika kraftslagen på den svenska elmarknaden.

Arbetet i Energikommissionen tar ett systemperspektiv för att säkerställa ett hållbart och konkurrenskraftigt energisystem med trygga leveranser av energi. I det arbetet ingår allt ifrån att se över förutsättningarna för de enskilda kraftslagen till att genomlysa hela marknadens utformning. Alla de stöd, skatter och regler som hänger samman med energisystemet, inklusive skatten på termisk effekt, är uppe för diskussion inom ramen för Energikommissionen.

Vårt mål med de diskussionerna är att sätta mål för energisystemet och att slå fast en färdplan för att nå målen. Det är dock för tidigt att i dag uttala sig om vad denna diskussion kommer att resultera i.

Anf. 27 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Bakgrunden till interpellationen är det besked som regeringen lämnade i en debattartikel där man aviserade sin ingång i energisamtalen, nämligen att man vill ha ett hundra procentigt förnybart energisystem och att detta ska uppnås redan inom 20 år.

Jag är väl medveten om det arbete som pågår i Energikommisionen. Den nya komponenten i detta avseende är som jag ser det att regeringen, som tidigare har varit tydlig med ingången om ett hundra procentigt förnybart kraftsystem, nu tillägger i återhållsexercisen att man ska vara framme vid detta mål redan om 20 år.

Det som vi ser som bekymmersamt är att de sex kvarvarande kärnkraftsreaktorerna, där det inte finns något besked om att de ska läggas ned, har en driftstid bortom 2036. Med den ingång som regeringen aviserade i debattartikeln innebär detta ett spann mellan 2040–2045 då man inte ska köra vidare utan stänga i förtid, uppemot tio år för de nyaste reaktorerna.

Det är en sak att man har en vilja att med politiska styrmedel få fram nyproduktion inom vissa delar av branschen, men frågan är hur man hanterar de kvarvarande produktionsanläggningarna med den ambition man har. Sverigedemokraterna ser det som oroväckande ur perspektivet att man står inför omfattande investeringar i närtid, där det delvis krävs ett snabbt besked om effektskattens varande eller icke varande.

Om man gör de investeringar som behövs och vill köra vidare kommer det att krävas att man får köra den tekniska livslängden ut för att kunna finansiera investeringarna och få avkastning på det egna kapital som finns i verksamheten.

När man för in denna typ av återhållsexercis blir det ytterligare en parameter med osäkerhet. Vad händer när man är framme vid 2036 om regeringen får bestämma och man inte lever upp till detta? Ska man stänga produktionsanläggningar, eller vad kan man tänka sig att vidta för typ av åtgärder för att nå upp till den ambition man har satt upp?

Denna fråga blir hängande kvar, även bortom det som sägs i interpellationssvaret. Vad kan man tänka sig att vidta för typ av åtgärder ifall man inte når upp till ambitionen? Om de befintliga sex kärnkraftsreaktorerna inte skulle få köra sin tekniska livslängd fullt ut kommer det helt klart inte att bli hundra procentigt förnybart till 2036, exempelvis. Det är denna fråga som jag återigen vill ställa till statsrådet.

Anf. 28 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Själva frågan om energisystemet och tillgången till säker leverans av el är central för vårt samhälle, för våra hushåll och för att vi ska kunna leva både bekväma och rika liv. Mycket av vårt moderna levne bygger ju på tillgången till el.

Det handlar om landets utveckling. Mycket av vår industri, inte minst basindustrin, är beroende av trygga leveranser av elektricitet till konkurrenskraftiga priser. Situationen är i dagsläget väldigt gynnsam för konsumenter och industrin, och det tror jag att interpellanten kan hålla med om. Vi har stora överskott av elektricitet. Förra året exporterade vi mer än någonsin, tror jag, framför allt till vårt grannland Finland. Priserna är historiskt låga. Förra året hade vi snittpriser under hela året på motsvarande 20 öre per kilowattimme exklusive skatter och avgifter.

Prot. 2015/16:98

26 april

Svar på
interpellationer

Men det är klart att vi ser utmaningar om vi tittar framåt. Varken jag eller Mattias Bäckström Johansson kan egentligen sia om exakt vad som händer om 15, 20 eller 25 år. Det är en sak att resonera om teknisk livslängd, men det måste också finnas en ekonomisk hållbarhet i detta. Det är mot den bakgrunden vi har fått besked om att fyra av de tio reaktorer vi har i dag kommer att fasas ut inom de närmaste fyra åren. Det klarar vi just därför att vi under dessa år har byggt upp en kapacitet som gör att vi kan hantera det.

På motsvarande sätt måste vi naturligtvis fråga oss hur vi ska göra när de återstående sex reaktorerna av tekniska och ekonomiska skäl fasas ut. Vi kan inte vänta till den minut då detta görs, utan vi måste ha en plan för att alltid kunna säkra elen till hushållen och industrin. Regeringens ingång är att detta måste vi kunna göra samtidigt som vi ökar hållbarheten i systemet. Vi tror att det är fullt möjligt att göra det både förnybart, leveranssäkert och konkurrenskraftigt. Det är mot denna bakgrund som vi har en energikommission som sitter och jobbar.

Jag tror att det är viktigt, fru talman, att vi inte nöjer oss med att bara skruva i en liten del av systemet och tro att vi har löst alla utmaningar – det brukar vara det vanliga, att man ofta fokuserar på just genereringen av el – utan att vi för en gångs skull faktiskt gör en ordentlig översyn av hela systemet.

Ja, produktionen är viktig, men överföringsnätet, stamnätet, överföringsförmågan, användningen, energieffektiviseringen och marknadens utformning är också frågor som det är viktigt att hitta lösningar på så att vi i alla lägen kan garantera våra hushåll och industrier el till konkurrenskraftiga priser.

Det är detta vi sitter och jobbar med nu. Utifrån mitt perspektiv, som energiminister såväl som ordförande i Energikommisionen, är det viktigt att inte föregripa samtalen och på det viset försvåra en bred samsyn i dessa frågor, för jag tror att en bred samsyn är nödvändig för att skapa långsiktiga förutsättningar för energisystemet. Om vi inte lyckas med det är risken att denna period av nollinvesteringar, som i dagsläget inte är ett stort bekymmer men som kan bli det om den håller på för länge, hävs just därför att man skapar långsiktiga förutsättningar för energisektorn.

Anf. 29 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna delar absolut den syn som statsrådet ger uttryck för – att systemperspektivet är viktigt liksom att man tittar på vad energisystemet ska serva i sammanhanget och inte det omvända, vad samhället och näringslivet ska uppbringa för att se till att energisystemet fungerar i alla avseenden.

Vi är även positiva till att man tar ett bredare omtag i en energikommission för att hitta någon form av utgångsläge som är hållbart över flera mandatperioder, med tanke på de investeringar som görs inom energisektorn, där det handlar om decennier då investeringen ska kunna stå sig, inte om enskilda år.

Men om man tittar på det fokus som har ålagts Energikommisionen genom kommittédirektivet ser man att det ligger på tiden efter 2025 och särskilt på landets elförsörjning. Det vi ser som bekymmersamt är det som även statsrådet ger uttryck för, nämligen att konsumenter och industrin har väldigt låga elpriser, vilket är gynnsamt, men att dessa inte är hållbara i

det avseendet att det investeras i nya produktionsanläggningar för att ersätta dem som faller ut.

Just det gör att det är säkerhetshöjande åtgärder i de befintliga kärnkraftsreaktorerna som väntar. Det är även ett måste för att man ska kunna vara i drift efter 2020. Kommer de investeringarna till kommer det förmodligen att krävas att man vill kunna driva sina anläggningar under hela deras tekniska livslängd. Men då kastas i stället otydligheten in om vad som händer under resans gång, mot 2040. Det kastas ut i debattartiklar att det ska vara hundra procent förnybart redan 2036, som är nästan tio år innan den tekniska livslängden går ut för vissa av de här anläggningarna. Det ändrar också förutsättningarna.

Skapar man en otydlighet som inte leder till att de här investeringarna i bland annat oberoende hårdkylning kan göras kommer 40 procent av landets elkraftsproduktion att vara borta före 2025, vilket är den tidpunkt då Energikommissionens lösningar ska börja gälla. Då har man raserat förutsättningarna för hela den bit som var ingången i samtalen från första början.

Statsrådet säger att man har byggt upp en kapacitet för att hantera de nedläggningsbeslut som har kommit från de fyra kärnkraftsreaktorerna. Jag vill delvis säga att det snarare är en följd av den kapacitet, överkapacitet, som man har byggt upp och som har varit en av de mest bidragande orsakerna till att vi har fått låga grossistpriser på el. Framför allt handlar det om utbyggnad av förnybart, med subventioner som det har fattats beslut om på politisk väg, men det handlar även om en nedgång i efterfrågan. Det har raserat förutsättningarna för alla typer av marknadsmässiga investeringar i just kraftproduktion.

Politikens roll är att försöka hitta ett utgångsläge där man på en öppen och fri elmarknad bör kunna stå sig utan att det ska behövas politiska beslut för att få igång investeringar. Här finns det en uppenbar risk att man även hamnar i en mycket negativ spiral, där man nödgas gå in med politiska åtgärder, skattemedel och olika subventionspaket för att få till investeringar. Då driver man det längre och längre bort från någon form av marknadsmekanismer på elmarknaden.

Jag vill återigen flagga för: Jag välkomnar mycket av det arbete som sker inom ramen för Energikommissionen. Men man raserar även förutsättningarna för det arbete som ska syfta till att lösa förutsättningarna för elmarknaden efter 2025 genom att skapa otydlighet för investeringar som måste göras långt innan dess.

Anf. 30 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det är klart att en del av grundutmaningen för kärnkraften handlar om de låga priserna. Lägg därtill de säkerhetskrav som har tillkommit efter Fukushima-katastrofen, med oberoende hårdkylning, som i runda tal motsvarar investeringskostnader på ungefär 1 miljard per reaktor. Det är en del av utmaningen, och den måste man hitta en väg att hantera. Som jag säger i mitt svar ingår det naturligtvis i kommissionens arbete att resonera samlat kring den här typen av frågor.

Man kan alltid diskutera vad som är hönan och vad som är ägget. Det finns en diskussion om vad som orsakar de mycket låga elpriser som vi har i dag, som är till fromma för både industrin och hushållen.

Energikommissionen har ganska nyligen tagit fram en analys, ett underlag, kring detta och mycket annat som handlar om de olika kraftslagen. Det är klart att allt påverkar, men den analysen och ett flertal andra analyser som andra aktörer har gjort visar att huvudorsaken till att vi har så låga elpriser i Sverige i dag är de låga kolpriserna och de låga priserna på utsläppsätter.

Vi är ett land som är tätt sammanlänkat till andra länder när det gäller elsystemen. Vi har närmare 4 gigawatt i överföringskapacitet ned till kontinenten, Danmark, Polen, Tyskland. Där är kolet prissättande på marginalen. Enligt den analys som Energikommissionen har gjort och som bekräftas av ett flertal andra förklaras de låga elpriserna till 80 procent av det låga kolpriset och de låga priserna på utsläppshandeln, priserna på så kallade ETS.

Man ska inte göra det så enkelt för sig att man tror att det i ett land som är så sammanlänkat som Sverige är bara beslut som vi har tagit här och nu som påverkar vår marknad, särskilt som den till sin natur är nordisk och alltmer kontinental.

Likväl ställer detta oss inför utmaningar – det går inte att komma ifrån. Det är de utmaningarna som vi måste hantera, och det är det vi gör inom Energikommissionen.

Mattias Bäckström Johansson och Sverigedemokraterna har också blivit inbjudna att delta i det arbetet. Där får man, precis som alla andra partier, föra fram sina synpunkter. Min ambition är som sagt att hitta en bred samsyn inom kommissionen, så att vi skapar långsiktiga förutsättningar och så att vi får nödvändiga investeringar, eftersom målet är att i alla lägen kunna garantera våra hushåll el till konkurrenskraftiga priser. Regeringen menar också att det är fullt möjligt att på sikt göra det förnybart. Som Mattias Bäckström Johansson nämner har vi tydligt sagt att vi tror att det går att göra inom 20 år.

Innebär detta, för att återkomma till frågan i ditt första inlägg, att vi med politiska beslut, som man gör i Tyskland, kommer att förbjuda kärnkraftsreaktorer som är igång? Svaret på den frågan är entydigt nej.

Anf. 31 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Det sista i statsrådets svar var väl någorlunda i närhet till vad frågan avsåg i sådana fall, för det är en otydlighet som man skapar och som har varit uppe till diskussioner där man inte säger hela biten. Det är en sak att ha målsättningen att vi kanske kan landa där, men frågan är hur långt man är beredd att gå för att nå det mål som man har satt upp.

Jag är väl medveten om att man i underlaget till Energikommissionen nämner låga kolpriser som det mest avgörande. Men det finns en oenighet inom den här sektorn kring vad det är som har lett fram till de här priserna. En rapport nyligen från Svensk energi har pekat på att det snarare är en nidbild att de låga kolpriserna är den starkast bidragande orsaken och att det är överproduktionen på marknaden som har betydligt större påverkan på grossistpriserna. Det finns olika delar i detta.

Jag vill ändå skicka med bilden: Energikommissionen ska titta på tiden efter 2025. Gör man ingenting med den straffbeskattning som utövas mot kärnkraften och inte skapar en tydlighet för vilka spelregler som råder i närtid, då kommer inte de investeringar att bli av som måste ske före 2020. Då raserar man förutsättningarna för det Energikommissionen ska jobba

med, om nu 40 procent av den svenska elkraftsproduktionen skulle försvinna. Då blir det mycket stora konsekvenser för alla som bor i det här landet, de företag som finns här och framför allt den industri som måste ha stark tillgång till leveranssäker och konkurrenskraftig elenergi. Detta kommer helt och hållet att radera förutsättningarna för att detta kommer till stånd, med de investeringar som åläggs i närtid.

Jag tackar för svaret.

Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Sverige har de bästa förutsättningarna inom Europeiska unionen för att skapa ett energisystem som är hållbart, konkurrenskraftigt och säkert. Vi har stor tillgång till vattenkraft, en enorm tillgång både nu och i framtiden, tror jag. Vi har tillsammans med Norge 70 procent av Europas vattenkraftstillgångar.

Den största kraftkällan i Sverige redan i dag är bioenergi. Vi använder den för värmeändamål och har kunnat ersätta oljan i uppvärmningssektorn nästan helt och hållet.

Det blåser ganska mycket i det här landet, vilket har inneburit att vi i dag på totalen producerar mer vindkraft än till exempel vindkraftslandet Danmark. På samma sätt tror jag att vi har förutsättningar att bygga ut.

Lägg därtill, fru talman, de mycket goda förutsättningarna att fortsätta energieffektiviseringsarbetet. Sverige har varit mycket framgångsrikt på det här området, och potentialen är fortsatt mycket stor. Låt mig ge ett exempel.

Om alla hushåll, offentliga byggnader, hotell med mera byter belysning till LED – en belysning som fungerar alldeles utmärkt i dag och där livslängden innebär att den är betydligt billigare än den vi använder i dag – skulle det enligt Energimyndigheten motsvara en besparing på närmare 7 terawattimmar el per år. Potentialen är därmed fortsatt stor.

Regeringens ambition och regeringens ingång är att vi nu ska vidta mått och steg för att inte bara säkra elen under de närmaste fem eller tio åren för hushåll och industrier utan också lägga fram grundläggande förutsättningar som gör att vi kan säkra eltillgången för våra hushåll och industrier de närmaste 25–30 åren. För att kunna göra detta vill vi ha en bred samsyn så att en enskild aktör kan veta att om jag investerar mina pengar här kommer det att vara en lyckad affär, inte bara de närmaste två tre åren utan de närmaste tjugo åren.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:545 om införandet av kemikalieskatt

Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jonas Jacobsson Gjörtler har frågat mig dels på vilket sätt jag anser att en kemikalieskatt med den föreslagna utformningen bidrar till miljönytta, dels hur jag bedömer att den föreslagna skatten påverkar jobb och tillväxt inom exempelvis den hårt konkurrensutsatta elektronikhandeln, dels på vilket sätt jag i beräkningen av framtida skatteintäkter från

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

kemikalieskatten tagit höjd för att dessa intäkter uteblir om effekten blir att handeln flyttar från Sverige samt dels på vilket sätt jag i mina beräkningar beaktat att den föreslagna kemikalieskattens negativa effekter på jobb och tillväxt kan leda till en försämring av statsfinanserna.

Inledningsvis bör påpekas att regeringen ännu inte har lämnat något förslag om kemikalieskatt. Kemikalieskatteutredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen den 30 mars 2015. Betänkandet har remissbehandlats, och för närvarande remissbehandlas även en promemoria med vissa kompletterande förslag avseende kemikalieskatt. Den exakta utformningen av det kemikalieskatteförslag regeringen kommer att lämna är ännu inte klar, utan frågan bereds för närvarande. Regeringen kommer att återkomma med ett förslag om kemikalieskatt, där remissynpunkter har beaktats, i en kommande lagrådsremiss.

Det kemikalieskatteförslag regeringen senare i år kommer att lämna kommer att bidra till miljönyttan genom att varor som innehåller ämnen med negativ inverkan på vår hälsa beskattas. Det bedöms innebära att miljö- och hälsomässigt bättre produkter relativt sett blir billigare, jämfört med produkter som är miljö- och hälsomässigt sämre. På så sätt underlättar vi för konsumenter att välja de ur miljö- och hälsosynpunkt bästa produkterna och gynnar de företag som väljer ämnen som har så liten negativ påverkan som möjligt.

Vad gäller effekter på offentliga finanser och sysselsättning görs i budgetpropositionen en samlad bedömning av effekterna av regeringens politik.

Anf. 34 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det är lätt att instämma i ambitionen att få bort farliga kemikalier från produkter som vi använder i vår vardag. Arbetet för en giftfri miljö är både viktigt och prioriterat. Där tror jag att vi på många sätt är överens.

Den fråga som vi berör här är dock på vilket sätt och med vilka verktyg som vi bäst kan bidra till att detta mål uppnås. Bakgrunden är att alliansregeringen tillsatte en utredning för att undersöka behovet av och en möjlig utformning av en kemikalieskatt. Det gjordes 2013. I grunden tror jag att en kemikalieskatt skulle kunna vara ett bra verktyg. Ekonomiska styrmedel över huvud taget är ofta verktyg som kan vara effektiva och fungera bra om det är ämnen som vi vill bli av med – olika gifter, kemikalier och annat som vi bedömer som skadliga.

Detta bygger emellertid på att två villkor är uppfyllda. Det ena handlar om att ett sådant ekonomiskt styrmedel helst ska vara verksamt på hela den marknad som vi är en del av, det vill säga på EU-nivå i detta fall. Konsekvensen av att man inför ett styrmedel – en skatt i detta fall – enbart i Sverige riskerar att bli att handeln bara flyttar någon annanstans, alltså att man köper samma produkter billigare någonstans där skatten inte finns eftersom vi har fri rörlighet för varor inom EU.

Det andra villkoret som måste uppfyllas är att skatten måste vara utformad på ett sådant sätt att den slår mot de skadliga ämnen som vi vill motverka, det vill säga att skatten ska slå mot kemikalierna och inte träffa någonting annat. Det som utredningen presenterade och som regeringen nu vill gå vidare med är en skatt som är mer att beskriva som en schablon-skatt som baseras på varans vikt och att det inte vägs in hur stor mängd

kemikalier som varan innehåller. Den direkta kopplingen mellan hur mycket kemikalier produkten innehåller och skatten finns inte. Effekten blir då att det blir en schablonskatt och att det i praktiken blir en konsumtionsskatt, det vill säga att det är ett sätt att lägga en extra skatt på konsumtion av vissa produkter när man köper dem i Sverige. När konsumenterna då kan välja att köpa dessa produkter i ett annat land än Sverige blir effekten tyvärr troligen att handeln flyttar någon annanstans, det vill säga att jobb i Sverige slås ut men att miljönyttan som man strävar efter inte heller uppnås därför att produkterna importeras någon annanstans ifrån där man inte har denna kemikalieskatt.

Jag måste säga att det bekymrar mig lite grann att jag inte kan få något svar från finansministern på om man har beräknat effekter på jobb och tillväxt och hur detta skulle påverka skatteintäkter. Det hänvisas från finansministern till att det kommer att göras en samlad bedömning av dessa effekter i budgetpropositionen. Vi får hoppas att de redovisas tydligt då. Jag menar nämligen att man inte kan gå fram med ett sådant förslag som riskerar att ha så tydligt negativa effekter på jobb och tillväxt utan att veta vad man gör och vilka effekter det får både för jobben och för skatteintäkterna. Jag hoppas att finansministern är beredd att i så fall återkomma med en tydligare redovisning.

Detta gör också att de beräknade skatteintäkterna på 2 miljarder som det har talats om här för 2017 måste bedömas som högst osäkra. Om jobben försvinner lär effekten snarare bli att skatteintäkterna minskar. Då är frågan hur finansministern ser på den saken.

Jag skulle gärna vilja att finansministern lite grann utvecklar tankarna om detta, alltså att skatten inte är ändamålsenligt utformad och inte träffar det som den ska träffa och att skatten inte är gemensam för hela den marknad där vi är verksamma.

Anf. 35 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Arbetet för en giftfri miljö är en prioriterad fråga för Moderaterna, och det var en prioriterad fråga för alliansregeringen under vår tid i regeringsställning. Utöver att kemikaliepropositionen, *På väg mot en giftfri vardag*, togs fram, där man inte bara presenterade etappmål utan även flera konkreta förslag, tillsattes Kemikalieskatteutredningen som ligger till grund för vår diskussion här i dag.

Ekonomiska styrmedel är en viktig pusselbit i att nå miljö kvalitetsmålen. Men arbetet för en giftfri vardag behöver också präglas av långsiktiga åtgärder som med precision gör farliga ämnen dyrare att använda utan att man slår undan benen för jobb, tillväxt och innovation. På den sista punkten finns det förbättringspotential i utredningens förslag.

Det som utredningen nu föreslår är två punktskatter som gäller en mängd konsumentvaror, från spis och kylskåp, golvmaterial och vägg- och takbeklädnad till datorer, surfplattor och routrar. När det gäller just elektroniska varor baseras skatten på varans vikt. Det skulle göra en genomsnittlig bärbar dator uppemot 300 kronor dyrare och en mobiltelefon 25 kronor dyrare. Eftersom skatten tar fasta på just varans vikt är det ett ganska trubbigt sätt att styra bort från just farliga kemikalier, var själva syftet med att man tillsatte denna utredning.

Trots regeringens försök att förenkla förslagets avdrag för mer miljö-
vänliga produkter riskerar denna skattetekniska lösning att bli otydlig och

få en ganska svag påverkan på konsumenterna. På så sätt blir detta också mer av en konsumtionsskatt som fördyrar teknikomställning snarare än en skatt som uppmanar till en grön omställning. Ett redan ganska krångligt skattesystem blir alltså krångligare för de företag som berörs.

Detta leder till vissa frågor. Marknaden för till exempel hemelektronik kännetecknas i dag av att den är internationell. Vi har flera kedjor i Sverige som är Nordengemensamma och som på ett ganska enkelt sätt kan övergå till lagerhållning i andra nordiska länder. Ett lager i Danmark eller Norge kan leverera till Sverige om man beställer sina varor via internet. Då flyttar även jobben. Det som detta visar är just det som min kollega sa tidigare, nämligen att ett litet land som Sverige inte påverkar globala företag med globala värdekedjor. Vill vi verkligen påverka på kemikalieområdet är EU rätt instans för det.

Jag vill upprepa den fråga som ställdes initialt av Jonas Jacobsson Gjörtler i denna interpellation: Bedömer regeringen verkligen att detta är en skatt som inte slår mot jobb och tillväxt?

Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Båda debattörerna tycker att vi i stället borde ha styrmedel på EU-nivå. Jag är en stor anhängare av styrmedel på EU-nivå. Det är viktigt och har också nått viss framgång på EU-nivå vad gäller kemikalier. Men EU-processen är långsam. Den tar tid. Och det är inte alltid man får med sig alla länder. Då är det viktigt att kunna genomföra nödvändiga åtgärder också på nationell nivå.

Det är självklart viktigt att vi jobbar på EU-nivå. Det ena utesluter inte det andra. För att öka miljöstyrningen på EU-nivå bedriver regeringen också aktiv politik på den nivån.

Om man ska ha som princip att bara använda styrmedel på den nivå där de är verksamma, som Jonas Jacobsson Gjörtler förespråkar, kan man inte ha särskilt mycket styrmedel. Många produkter säljs runt om i världen. Till exempel skulle hela den bensin- och dieselbeskattning som vi har i Sverige vara svår att motivera med det resonemanget.

Det är viktigt att ha med de aspekterna när man utformar lagstiftningen men ändå klara av att gå före. Det har Sverige gjort.

Precis som Jonas Jacobsson Gjörtler påpekar är det här en skatt som läggs på konsumtionen, med sådan verkan att det blir billigare för konsumenten om man väljer ett mer miljövänligt alternativ.

Självklart kommer inte den svenska skatten att påverka den samlade globala produktionen av de här varorna. Så stort är inte Sverige. Men den kommer rimligen att påverka hur mycket miljöfarliga varor som säljs just i Sverige. Det är det som är poängen med den här skatten.

Exakt vilka effekter den kommer att få går det inte att svara på i dag eftersom den exakta utformningen inte är klar. Däremot finns det – som ni väl känner till – i betänkandet, utifrån det förslag som utredningen har gjort, kalkyler på effekter på bredare front.

Anf. 37 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, finansministern!

Finansministern tar upp att EU-processen tar tid och att det förvisso är viktigt med åtgärder på EU-nivå men att vi samtidigt ska kunna agera lokalt. Jag tror att det är viktigt att man tänker på vad man gör och att man

har koll på vilka konsekvenser det blir. Det kan låta fint att vi ska försöka påverka EU men att vi samtidigt måste kunna göra våra egna regleringar här. Vi tycker ofta att det bör vara på det viset i grunden. Men man måste väga in situationen på den marknad som man i så fall påverkar.

Den jämförelse som finansministern gör med bensin och diesel är inte särskilt relevant i sammanhanget. Det är en tydlig nationell marknad. De flesta som handlar bensin och diesel i Sverige köper sitt fordonsbränsle just i Sverige. Man kan inte gå in på nätet och beställa diesel från något annat EU-land.

När det gäller hemelektronik är det däremot utpräglat hård konkurrens. Det är en global marknad. Men det är framför allt en EU-marknad. Det är enkelt att handla direkt från våra grannländer, via nätet eller genom att åka över gränsen. Konkurrenssituationen är alltså tuff som den är. Om vi då lägger på en extra skatt som bara träffar den del av handeln som sker just i Sverige riskerar vi att effekten blir att jobben trängs ut och flyttar utomlands. Miljönyttan uteblir också, eftersom produkterna då inhandlas någon annanstans än där skatten finns och där den var tänkt att ge verkan.

När det gäller skattens utformning är det som sagt dessutom problematiskt att man väljer att basera den på varornas vikt. Den är tänkt att träffa två produktgrupper: viss elektronik – i princip hemelektronik och vitvaror – men också golv-, vägg- och takmaterial av PVC. I båda fallen ska skatten baseras på varans vikt. Det gör att det blir en schablonskatt som på ett dåligt, trubbigt och inte särskilt precist sätt träffar det ämne man egentligen vill komma åt. Det är det som är min huvudinvändning. Jag tycker inte att kemikalieskatten, på det vis som utredningen föreslog, uppnår det som var tanken. Riskerna är stora för att det här kommer att slå hårt mot jobben och för att det inte heller kommer att leda till miljönytta. Jag hoppas att regeringen kan beakta det och ta det till sig i det fortsatta arbetet, innan det slutliga förslaget kommer.

Jag vill gärna understryka att det är viktigt att driva på inom EU för att få arbetet att fungera bättre. EU-länderna tillsammans är en marknad på 500 miljoner invånare. Den som tillverkar en tv-apparat, dator eller mobiltelefon har självklart stort behov av att anpassa produkten efter de regelverk som gäller inom hela EU. Det finns inte alls samma intresse för att anpassa produktionen av en tv-apparat eller mobiltelefon till Sverige, som har knappt 10 miljoner invånare.

EU är en viktig spelare i världsekonomin. Sverige borde vara bättre på att se EU som ett verktyg för att få igenom den här typen av regler. Regeringen borde lägga sitt fokus på att få EU att genomföra de här reglerna för hela marknaden. Då får de en helt annan effekt. När vi genomför dem ensidigt i Sverige riskerar effekten att bli – som med mycket annat av regeringens politik, tyvärr – att det slår mot jobb och tillväxt här och att miljönyttan uteblir.

Anf. 38 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Vid stora omställningar är det viktigt att tänka långsiktigt för producenterna. Det förslag som nu ligger på bordet är ganska opraktiskt och ganska trubbigt och riskerar att få effekten att jobb flyttar. En bättre modell skulle vara att titta på hur man kan beskatta de miljöfarliga ämnena direkt.

Jag ska ta två konkreta exempel. Ett är golv tillverkaren Tarkett som har tillverkning i Ronneby. På deras PVC-golv kommer skatten att höjas betydligt. Det är golv som behövs och som är svåra att substituera eftersom de är väldigt släta. De används bland annat inom vården eftersom de kan bli väldigt rena. Tarkett blir beskattade trots att deras golv inte innehåller samma mängd mjukgörande ftalater som golv som är tillverkade utomlands. Och det är just mjukgörande ftalater som vi vill komma åt.

Om vi tittar på kemiindustrin och företag som PP Polymer och Paxymer kan vi se att de jobbar mycket med att minimera användningen av flamskyddsmedel. Med deras små tekniska tillsatser kan man klara sig med att använda bara en femtedel så mycket flamskyddsmedel. Det är såklart önskvärt. Vi vill inte ha produkter som riskerar att fatta eld. Det är bra att man kan gå från höga doser till låga. Men med här förslaget beskattas de som sagt likadant.

Det är märkligt att vi ska straffa ut svenska jobb och svenska innovatörer för att importera varor som innehåller mer gifter, mer av det vi vill få bort. Det blir nästan lite som med regeringens jordbrukspolitik, för att göra en tydlig jämförelse.

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det här handlar i grund och botten om vilken miljö vi vill att våra barn och ungdomar ska växa upp i. Ska det vara en miljö som är fylld av farliga kemikalier? Eller ska vi politiker ha gjort allt vi kan för att den inte ska vara fylld av farliga kemikalier? I ärlighetens namn vet vi inte heller fullt ut vilka de långsiktiga konsekvenserna är för barn och ungdomar som vistas i miljöer med alla kemikalier vi har runt omkring oss nu.

Man kan göra som Moderaterna säger: Vi ska inte göra någonting i Sverige, vi ska vänta och vi ska försöka få EU och 28 medlemsländer i EU att samsas om att göra någonting. Sedan ska vi sitta och vänta.

Men exakt samma argument som Jonas Jacobsson Gjörtler använder för att vi i Sverige inte ska gå före i EU kan användas för varför EU inte ska gå före. Det kommer andra också att göra.

Det kommer att ta tid. Jag vill inte vänta. Jag vill att barn och ungdomar ska kunna växa upp i en mer giftfri miljö än i dagsläget. Det är därför vi lägger fram det här förslaget. För oss är det viktigt. Vi kommer att styra konsumtionen mot mer giftfria material i elektronik och golvbeläggningssmaterial.

Där vill jag bara påminna om att den bedömning som utredningen har gjort är att försäljningen via utländsk e-handel när det gäller golvbeläggningssmaterial eventuellt skulle öka med 0,1 procentenheter.

Anf. 40 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, finansministern! Jag tycker att det är lite tråkigt att finansministern försöker att få det här till att låta som att det finns olika syn på huruvida vi strävar efter att uppnå en giftfri miljö eller inte.

Jag var ganska tydlig i mitt inledningsanförande. Jag sa att det är lätt att instämma i ambitionen att få bort farliga kemikalier från produkter som vi använder i vår vardag. Arbetet för en giftfri miljö är prioriterat. Alliansregeringen prioriterade detta högt, och det var också ett skäl till att vi tillsatte den här utredningen. Vi ville se om en kemikalieskatt skulle kunna vara ett verktyg i det arbetet.

Det innebär inte automatiskt att det förslag som utredningen har kommit fram till är bra och ändamålsenligt. Det är det som är min kritik av förslaget. Kemikalieskatt på det sätt som det föreslås här kommer inte att göra att vi uppnår den miljönytta som finansministern här talar sig varm för. Effekten blir inte att vi blir av med dessa kemikalier, utan effekten riskerar i stället att bli att man blir av med jobben samtidigt som handeln flyttar utomlands och produkterna köps utifrån med samma mängd kemikalier som tidigare.

Argumentet att EU inte skulle vara en tillräckligt stor marknad, utan att man skulle kunna använda sig av förevändningen att man vill ha en internationell marknad, håller inte, tycker jag. EU har 500 miljoner invånare, Sverige har 10 miljoner. Det är klart att en tillverkare av elektronikprodukter eller golv ser det som en stor skillnad om man behöver anpassa sina produkter till 500 miljoner invånare eller om man behöver anpassa dem till 10 miljoner.

Det handlar inte om vilken miljö som vi vill se. Jag tror att vi egentligen är ganska överens om att vi vill ha en giftfri miljö i vår vardag. Vi vill få bort skadliga ämnen. Frågan handlar om vilka verktyg som man ska använda och på vilket sätt vi ska utforma styrmedlen så att vi uppnår det som vi vill uppnå.

Jag tror att Magdalena Andersson vill någonting annat. Hon tror att det här är ett enkelt sätt att plocka in 2 miljarder kronor i ren konsumtionsskatt till statskassan. Det är det som är det egentliga motivet till finansministerns förslag.

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Moderaterna tycker att det här är väldigt prioriterat, så prioriterat att man inte vill göra någonting. Lyckligtvis är man inte enig inom Alliansen. Kristdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna har varit väldigt entusiastiska över det här förslaget. Jag är glad över att det finns en så stor och bred majoritet i Sveriges riksdag som faktiskt vill göra någonting och inte bara väntar på att någon annan, till exempel EU, ska göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:556 om lägre ökningstakt på skatteintäkterna

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat mig om jag ser ett samband mellan höjda skatter på arbete och en lägre ökningstakt på skatteintäkterna. Hon har även frågat mig varför regeringen inte sänker skattenivåerna på framför allt arbete i stället för att höja dem.

Som jag redan sagt vid en tidigare interpellationsdebatt med Anette Åkesson krävs mycket stora ökningar i antalet arbetade timmar för att sänkta skatter på arbete ska leda till ökade skatteintäkter. Enligt Finanspolitiska rådets bedömning är ökningar i den storleksordningen ytterst sällsynta. För att ta jobbskatteavdraget som exempel beräknade den borgerliga

regeringen själv att självfinansieringsgraden för de första fyra stegen i jobbskatteavdraget var mindre än 50 procent och att den för steg fem endast var 20 procent, vilket betyder att jobbskatteavdraget leder till lägre skatteintäkter även om man tar hänsyn till eventuella arbetsutbudsökningar. Den borgerliga regeringen själv påstod alltså inte att sänkta skatter generellt sett leder till höjda skatteintäkter.

Efter den borgerliga regeringens mandatperioder med ofinansierade skattesänkningar såg vi inte bara stora hål i statens finanser, utan även en arbetslöshet som bitit sig fast på en hög nivå. I stället för satsningar på massiva skattesänkningar satsar regeringen på att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Detta görs framför allt genom investeringar i utbildning och aktiv arbetsmarknadspolitik, investeringar i bostäder och infrastruktur samt en aktiv näringspolitik för fler och växande företag. Satsningar på välfärden är också en central del i regeringens jobbpolitik. I budgetpropositionen för 2016 görs en samlad bedömning av effekterna av regeringens politik. Politiken bedöms sammantaget leda till högre varaktig sysselsättning samt till lägre arbetslöshet framöver.

Anf. 43 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Vi har under Alliansens år sett att sänkta skatter på arbete bidragit till att det arbetats fler timmar. Naturligtvis ingick det hela i ett paket med andra åtgärder, sådant som stärker utbudet på arbete och även efterfrågan på arbetskraft. Skatteintäkterna ökade varje år bortsett från år 2009 i finanskrisens spår. Under 2011–2012 var takten inte så hög i och med lågkonjunkturen, men sedan tog det fart igen för att år 2015 – med Alliansens budget – hamna på hela 7 procent.

Det gläder mig att även Magdalena Andersson ser det, men det är beklagligt att hon och regeringen nöjer sig med att presentera budgetar som framöver visar på en lägre ökningstakt än vad vi borde kunna prestera. Men det är klart, när skatterna på arbete höjs, varför ska man då arbeta den där timmen extra när man i värsta fall bara får behålla 30 kronor av varje intjänad hundralapp? Då kan man lika bra vara ledig. Fritid blir relativt sett mer attraktivt. Och att antalet arbetade timmar skulle öka kan väl ingen heller förvänta sig när man får relativt sett bättre betalt för att inte arbeta.

Socialdemokraternas och Miljöpartiets budget är ett problem, vilket bekräftas av att den stöds av Vänsterpartiet. Problemet uppstår inte bara på kort sikt, utan förstärks på längre sikt. Låt oss tänka oss tio år fram i tiden. Då är de stora 40-talistkullarna i 80-årsåldern, en ålder då allt fler blir beroende av hjälp från samhället. Samtidigt börjar vi många 60-talister att gå i pension. Försörjningsbördan för dem som då arbetar kommer att bli stor. Men om de som är i arbetsför ålder inte ens arbetar eftersom de inte har lyckats ta sig in på arbetsmarknaden – vilket vi nu ser bland många unga och utrikes födda – då blir det riktigt allvarligt.

I dag kom det en rapport om att framtida pensionärer inte kommer att få så mycket i pension som tidigare sagts. Speciellt kvinnor drabbas. Tänk om svenska folket på djupet hade insett sambandet mellan arbetade timmar och pensionerna! Då hade väljarna inte varit nådiga mot den nuvarande regeringen, men den kommer ju att slippa stå direkt till svars när detta

märks i den egna plånboken. Och det blir inte bättre av att nutidens politiker lånefinansierar drift och medvetet underskattar framtida kostnader. Det senare kommer vi att prata mer om på fredag.

Vi behöver inte ens se så långt fram som tio år, det räcker med att föreställa sig nästa lågkonjunktur. Att vi nu under högkonjunktur inte fyller de tomma ladorna betyder, i kombination med de utmaningar vi nu står inför på integrationsområdet, att vi i nästa lågkonjunktur inte har något att ta av. Det förstår varje hushåll.

Gång på gång pratar regeringen om att man satsar på att öka sysselsättningen och att minska arbetslösheten, men det stannar vid vackra ord. Det blir kanske som för pensionärerna – ett fåtal får skattesänkningar, men dessa äts upp av höjda avgifter respektive finansieras av andra pensionärer.

Alliansen genomförde en rad reformer, en del tuffa, men med tydligt fokus som också gav resultat: arbetslinjen. Det är just ett ökat antal arbetade timmar som ger mer resurser till välfärden. Arbete är också den bästa vägen till integration för nya svenskar. Vilka är Magdalena Anderssons drivkrafter för mer arbete? Vad lanserar socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister som motsvarighet till Alliansens arbetslinje?

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Nej, jag menar herr talman.

Skatteintäkterna varierar oerhört mycket med konjunkturen. Konjunkturen är det som är absolut centralt styrande för skatteintäkterna.

Anette Åkesson vill ta det faktum hur skatteintäkterna varierar över åren som intäkt för att Moderaternas politik har varit väldigt framgångsrik. Jag tycker inte att man kan se på det på det sättet. Men om man nu väljer att göra som Anette Åkesson gör ska man titta på diagram 5.1 i vårpropositionen och se på den årliga förändringen i procent av skatteintäkter under alliansregeringen och under den socialdemokratiska regeringen.

Även om man försöker att räkna så mycket det går till Anette Åkessons fördel går det inte att få fram att skatteintäkterna ökade mer under den borgerliga regeringen än under den nuvarande socialdemokratiska regeringen.

Under åren 2010–2014 var den genomsnittliga årstakten 2,6 procent. Nu tyckte dock Anette Åkesson att 2011 och 2012 var dåliga år. Men även om man gör en ”snällberäkning” där man tar bort 2011 och 2012 och räknar på 2013 och 2014 men också 2015 får man en lägre årstakt än om man räknar på åren 2015–2018 eller, om man vill ta bort år 2015, 2016–2018. Även om man försöker göra en beräkning till Anette Åkessons fördel lyckas man alltså inte komma fram till att skatteintäkterna ökar mer under borgerliga regeringar än de gör under den socialdemokratiska regeringen.

År 2015 gällde både en alliansbudget och en socialdemokratisk budget, eftersom vi kom med en mycket matig ändringsbudget redan i april 2015. Därutöver ska man vara försiktig med 2015, eftersom en engångsinbetalning gjorde att skatteintäkterna var särskilt stora då. Men även om man tar bort år 2015 från oss, den socialdemokratiska regeringen, i prognosen kommer vi att ha högre skatteintäkter än vad som var fallet under alliansregeringen. Därmed är frågan besvarad.

Prot. 2015/16:98

26 april

Svar på
interpellationer

Anf. 45 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Finansministern verkar inte ha lyssnat så väl på det jag sa tidigare. Det är klart att vi måste ta hänsyn till finanskris och lågkonjunktur. Men ser man på nivån de kommande åren och jämför med tidigare år, som inte var drabbade av finanskris och lågkonjunktur, ser man att ökningen av skatteintäkterna då var större.

Dessutom verkar finansministern ha hakat upp sig på att Alliansen lämnade efter sig ett underskott. Men det var helt i linje med det finanspolitiska ramverket. Som Magdalena Andersson är medveten om har riksdagen fastställt överskottsmålet till att det finansiella sparandet ska vara 1 procent av bnp i genomsnitt över en konjunkturcykel. Nyckelorden är ”över en konjunkturcykel”. Man fyller ladorna under högkonjunktur för att kunna nyttja innehållet under lågkonjunktur. Därför behöver ladorna fyllas nu.

Det kan vara värt att påminna om att det var hushållen som höll igång Sveriges ekonomi, inte exportindustrin, som det brukar vara. Hushållen kunde dra loket bland annat för att de fick behålla lite mer av sina inkomster, det vill säga betalade lägre skatt – men inte dramatiskt lägre, vilket man ibland kan tro när man hör finansministern. Vi låg fortfarande bland de länder i världen som hade högst skatt. Men att vi nu är världsmästare och har upp till drygt 60 procent i marginalskatt, till och med 70 procent om arbetsgivaravgifter räknas in, i kombination med att dessa höga marginalskatter tas ut från relativt låga inkomster jämfört med andra länder, uppmuntrar ingen till att arbeta.

Finansministern tar upp satsningar på välfärden som en central del i regeringens jobbpolitik. Det får hon gärna förtydliga, för enligt vårpropositionen får utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning mindre resurser i år. Det gäller även utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, som får mindre resurser både i år och kommande år. Att lova 10 miljarder till kommunerna låter väldigt bra och välkomnas av många. Men, visst är det så, Magdalena Andersson, att den tillfälliga satsningen på 9,8 miljarder samtidigt dras bort. Dessutom ökar sjuktalen, inte minst i kommunerna, vilket kommer att belasta ekonomin ute i hela landet alltmer framöver. Nej, att lova saker man inte kan hålla är förkastligt.

Varför ägnar sig inte regeringen åt den konstruktiva uppgiften för politiker: att säkerställa goda förutsättningar för företagen? Har vi ett konkurrenskraftigt Sverige med företag som mår bra och anställer ökar skatteintäkterna inte bara för alla dem som får jobb, utan även för offentlig sektor och därmed även för dem som är beroende av stöd från samhället. Att belasta företag och anställda med högre skatter och avgifter för att anställa respektive arbeta, som Socialdemokraterna och Miljöpartiet gör, leder inte till högre skatteintäkter. Det leder i stället till att människor arbetar mindre och till att företag undviker att anställa eller i värsta fall flyttar från Sverige. Skatteintäkterna ökar mer när det förs en offensiv politik, inte när sex av tio får en lägre disponibel inkomst eller när bidragen höjs med 77 miljarder kronor.

Att regeringen räknar med ett underskott under hela mandatperioden och ändå höjer bidragen – hur tror finansministern att det kommer att slå mot de allra svagaste på längre sikt? Hur ska Sverige klara nästa lågkonjunktur? Och hur ska kommuner och landsting klara de utmaningar vi står inför gällande en åldrande befolkning?

Anf. 46 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det här inlägget från Anette Åkesson innehöll så många fel att jag tror att jag måste gå igenom några av dem.

För det första är hela frågan ställd utifrån fel premisser. Anette Åkesson hävdar att skatteintäkterna ökade snabbare under alliansregeringen. Nej, det gjorde de inte. Det enda år då de gjorde det var 2010, och det var efter att skatteintäkterna hade sjunkit rejält 2009 direkt efter krisen. Att man i det läget får en rekyl uppåt är väldigt vanligt. Men alla andra år under alliansregeringen var det lägre årlig procentökning av skatteintäkterna än det kommer att vara under hela den här mandatperioden. Detta är fakta. Frågan är alltså ställd utifrån felaktiga premisser, och det vore bra om Anette Åkesson slutade upprepa den felaktigheten.

För det andra hävdar Anette Åkesson att sex av tio får lägre disponibel inkomst. Det är fel sätt att läsa tabellerna. Varje decil innehåller en rad olika individer som antingen vinner eller förlorar på regeringens budget, så man kan inte läsa tabellerna på det sättet.

För det tredje hävdar Anette Åkesson att den borgerliga regeringen höll sig till det finanspolitiska ramverket. Detta var i alla fall inte uppfattningen från dem som utvärderar regeringen, nämligen Finanspolitiska rådet, som var tydligt med att man inte höll sig till ramverket. Man höll sig inte inom någon av indikatorerna för det finanspolitiska ramverket och överskottsmålet, utan man bröt väldigt tydligt mot överskottsmålet.

Det var i det läget vi tog över. Vi såg till att vända utvecklingen. Varje år då det var borgerlig regering ökade budgetunderskotten. De ökade hela tiden. Det var inte så att man hade lite underskott under själva lågkonjunkturen och att de sedan minskade när konjunkturen vände. Nej, de ökade varje år, även 2014, som var ett tämligen gott år. Däremot hände det någonting när vi tog över regeringsmakten. Sedan dess minskar vi underskotten. Vi har tagit tag i statsfinanserna.

Men självklart är det så att statsfinanserna just nu påverkas av det faktum att vi tog emot 163 000 asylsökande i Sverige förra året. Vi måste kunna möta den typen av oväntade händelser. Därför var det himla bra att vi bröt med Alliansens politik, som innebar att man ständigt lånade till skattesänkningar och skar ned välfärden, och i stället såg till att vi kan möta den här utmaningen med fast mark under fötterna. Det gör att vi står starka även i det här läget.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag vill erinra finansministern om att vi brukar hålla på formerna i riksdagen. Sitter det en manlig talman säger man "herr talman", sitter det en kvinnlig talman säger man "fru talman". Så har det sett ut under flera år, om finansministern skulle glömma det i fortsättningen.)

Anf. 47 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Om detta är finansministerns ursäkt för att budgetera de här underskotten under hela mandatperioden är det faktiskt tragiskt, eftersom detta sker under högkonjunktur.

Sverige är nu tyvärr världsmästare i skattebelastning på arbete, men ändå är det just detta den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen siktar in sig på. Det är rejäla höjningar deras regeländringar innebär.

Vi i Sverige är försiktiga med att redovisa så kallade dynamiska effekter och tillämpar försiktighetsprincipen. Det kan finnas skäl att inte gå fram med glädjekalkyler på budgetens intäktssida, men samtidigt är det delvis missvisande att inte ta hänsyn till beteendeförändringar till följd av exempelvis stora skattehöjningar. När regeringen så målmedvetet höjer skatter och avgifter på arbete kommer det att få negativa konsekvenser, både på antalet arbetade timmar och på skatteintäkterna.

Under Alliansens tid ökade antalet jobb med ca 350 000, trots finanskris och lågkonjunktur. Lägre skatter på arbete var ett medel att bidra till detta. Det är för mig helt oförståeligt att socialdemokrater och miljöpartister inte tar vara på och bygger vidare på den utvecklingen utan i stället backar landet till – ja, vadå? Det går inte att lösa alla utmaningar med skattehöjningar, som man gjorde på 60-talet. Vi lever i en globaliserad värld, och människor och företag är alltmer rörliga. Det hävdas av regeringen att man satsar på välfärden, men det visar sig inte i de dokument man lämnar, utan tvärtom minskar medlen till dessa områden. Man lurar därmed dem som är beroende av stöd från samhället både på kort och på lång sikt.

Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag ber så hemskt mycket om ursäkt! När man tänker ”Jag får inte säga fru talman!” är det precis det som ploppar ut ändå. Om man inte får säga ”elefanten” så säger man ”elefanten”.

Herr talman! Om man vill ha en välfärdsstat med trygghet, med möjlighet för alla att växa upp i en trygg miljö, där man ska få åldras i en trygg miljö, vara sjuk i en trygg miljö, bli arbetslös i en trygg miljö, då behöver man få in skatteintäkter. Då måste man vara beredd att också ta ut skatt. Man måste se till att utforma skattesystemet på ett sådant sätt att det påverkar ekonomin så lite som möjligt. Man måste se till att använda intäkterna på ett sådant sätt att det också stärker möjligheter till arbete och deltagande på arbetsmarknaden.

Om skatten tas ut på ett bra sätt och skattepengarna används på ett bra sätt kan man skapa samhällen som både ger trygghet och har en hög välfärdsnivå. Det finns några länder i världen som röner stor internationell uppmärksamhet för att man lyckas kombinera högt skatteuttag med högt arbetskraftsdeltagande och hög nivå på välfärden. Det är de nordiska välfärdsmodellerna. Det är den svenska modellen som står som internationell förebild och som väcker stort internationellt intresse för att vi lyckas kombinera jämlikhet och tillväxt med höga skattenivåer. Det bygger på att man är beredd att ha ett högt skattetryck.

Här skiljer sig Moderaterna från den här regeringen. Vi ser att det behövs en välfärd och att den behöver betalas. Moderaterna står för skattesänkningar och nedskärningar. Där går skiljelinjen i svensk politik – utveckla eller avveckla den svenska modellen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 49 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jens Holm frågar om Sverige avser att motsätta sig nu presenterade bidrag på jordbruksområdet, i synnerhet till mjölk- och köttproduktionen, samt vad jag tycker om det föreslagna köttinstitutet och hur jag anser att de stora överskotten på mjölk, smör och kött ska hanteras.

Det är en svår situation för jordbrukare i EU. I Sverige har våra mjölkbönder det särskilt svårt till följd av fortsatt låga mjölkpriser. Diskussionerna på EU-nivå har intensifierats under våren, och på jordbruks- och fiskerådet den 14 mars presenterade kommissionen 13 åtgärder för att avhjälpa den svåra situationen.

Vad gäller den första fråga som Jens Holm ställer vill jag börja med ett förtydligande. Några av de åtgärder som listats planerar kommissionen att vidta, och några åtgärder ska analyseras vidare av kommissionen. Det är alltså inte frågan om ett samlat åtgärds paket som ministerrådet beslutar om. Några av dessa åtgärder faller även under kommissionens befogenheter.

Den gemensamma jordbrukspolitiken har reformerats, men det har hela tiden funnits system för marknadsåtgärder. I förhållande till marknadspriset är interventionspriserna mycket låga och främjar således inte ökad produktion. Förslaget om att öka interventionskvantiteterna är en följd av att det nuvarande taket för skummjölkspulver har nåtts. När taket nås träder annars ett anbudsförfarande i kraft, som innebär snarlika kostnader för EU. Skillnaden för sektorn med högre interventionskvantiteter är ökad förutsägbarhet avseende priset. Kommissionen bedömer att denna höjning ryms inom nuvarande budget. Med detta i beaktande röstade Sverige ja till kommissionens förslag.

I sammanhanget måste jag också påpeka att Sverige är en av få medlemsstater som drivit på för marknadsorienterade lösningar. Flera medlemsstater har efterfrågat åtgärder som kan vara produktionsdrivande. Bland annat har höjda interventionspriser och höjda nivåer för statsstöd enligt de minimis efterfrågats. I dessa diskussioner har Sverige konsekvent framhållit vikten av marknadsorientering, rättvis konkurrens mellan medlemsstaterna och åtgärder som på lång sikt kan skapa bättre förutsättningar för EU:s jordbrukare. Detta är något som jag kommer att fortsätta att vidhålla.

Vad gäller Jens Holms andra fråga vill jag förtydliga att ett marknadsobservatorium inte utgör ett ingrepp i marknaden. Dess uppgift är enbart att samla information om bland annat priser och produktion. Det finns sedan tidigare ett liknande observatorium för mjölk vilket har fungerat bra. Genom detta kan aktörerna få information om marknadsläget och prisutvecklingen. Producenter kan då ges möjlighet att anpassa sin verksamhet utifrån rådande omständigheter.

Den svåra situationen på mjölkmarknaden globalt är en följd av att utbudet för närvarande är större än efterfrågan. Därför sjunker priserna på mjölk. En avreglerad marknad innebär att priserna rör sig allteftersom efterfrågan och utbud förändras. Det innebär att produktionen stimuleras eller bromsas beroende på priset, så att marknaden kan nå bättre jämvikt. De lager, offentliga och privata, som ökar just nu kommer successivt att säljas

Svar på
interpellationer

på den öppna marknaden. Den långsiktiga efterfrågan på mjölk i världen fortsätter samtidigt att öka, och det innebär att det kan finnas en god framtid för företag som är konkurrenskraftiga.

Anf. 50 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Ursäkta, statsrådet, ett ögonblick! Jag måste påminna om att svaret som läses upp måste vara konsistent med det som är delgivet i kammaren. Jag har noterat flera avvikelser. Bland annat läste statsrådet ”konkurrenskraftiga” i sista meningen där det står ”globalt konkurrenskraftiga”. Jag vill gärna erinra för framtiden om att svaret måste läsas exakt som det är avgivet till kammarens ledamöter och inte med några egna förändringar på vägen.

Anf. 51 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi vet att en alltför stor konsumtion av kött och av animalier överlag får en negativ påverkan på miljön och klimatet. Det är en fråga som jag och landsbygdsministern har debatterat tidigare i kammaren. Låt mig ge ett exempel.

De utsläpp som den totala konsumtionen av kött- och mjölkprodukter i Sverige leder till motsvarar ungefär de samlade utsläppen från våra 4,4 miljoner personbilar i Sverige. Vad gäller bilarnas utsläpp finns en hel del styrmedel och beslut för att minska de utsläppen. Men för konsumtionen av livsmedel, och animalier i synnerhet, finns inga styrmedel.

Vi vet också att en alltför stor konsumtion av animaliska livsmedel är dåligt för folkhälsan. Det är därför man i de nordiska näringsrekommendationerna förordar en minskad köttkonsumtion. Detsamma gör vårt svenska livsmedelsverk. Även Världshälsoorganisationen konstaterade för ett tag sedan att köttkonsumtion kan vara cancerframkallande och uppmanar till en minskad konsumtion av kött.

Det är därför jag tycker att EU-kommissionens stödpaket på hundratals miljoner euro till europeiska livsmedelsföretag är så destruktiv. Det handlar om att man ska främja en ökad konsumtion av jordbruksprodukter, i synnerhet en ökad konsumtion av kött och mjölk här i Europa. Främst satsar man många miljoner euro på att öka exporten av produkterna till andra länder.

Vad gäller export av animalier till andra länder är Kina ett sådant land som EU har pekat ut dit man särskilt vill öka exporten av kött och mjölk. Vi vet sedan tidigare att man i Kina och i hela Sydostasien äter mycket mer vegetabilier och mindre kött. Det är en bra kosthållning. Det leder till minskade utsläpp och bättre folkhälsa.

Det som EU nu gör, med stöd av våra skattepengar, är att försöka få kineserna att konsumera mer av kött och mer av mjölk. Varför? Varför backar den svenska regeringen upp de förslagen?

Varför, Sven-Erik Bucht, ska kineserna öka sin konsumtion av kött och mjölk? Vore det inte bra om vi i Sverige och västvärlden levde lite mer som kineserna och drog ned på vår köttkonsumtion?

Jag får inget klart svar från dig, Sven-Erik Bucht, om det europeiska köttinstitut som ska inrättas. Det är klart att animaliebranschen kan få inrätta ett europeiskt köttinstitut om de vill, men varför ska det finansieras med offentliga medel? Är det verkligen någonting som den svenska regeringen stöder, Sven-Erik Bucht?

Jag vill också fråga överlag: Varför ska vi spendera mer pengar på det som vi vet smutsar ned vår planet och försämrar folkhälsan? Borde vi inte i stället se den nuvarande kris som finns inom jordbrukssektorn som en möjlighet – en möjlighet att ställa om till ett mer hållbart jordbruk och mer produktion av hållbara livsmedel? Det är dit pengarna ska gå, inte till det som smutsar ned och försämrar folkhälsan. Håller inte ministern med?

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

Anf. 52 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Ett av de livsmedel som vi diskuterar i och med Jens Holms interpellation är mjölken. Mjolksektorn och mjölkmarknaden gick igenom en ganska stor förändring förra året i och med att mjölkkvoten i Europeiska unionen avskaffades.

För att sätta det i lite perspektiv: Under perioden utan mjölkkvoter förra året, den 1 april till och med den 30 november, var uppgången för EU:s mjölkproduktion 3,2 miljoner ton. Det motsvarar en ökning på ungefär 3,3 procent jämfört med samma period 2014. Det resulterade i att EU på åtta månader vägde in 100 miljoner ton mjölk. Under samma period minskade den svenska mjölkinvägningen enligt EU:s statistik med 0,2 procent.

Om man tittar på vilka länder som drar nytta av de avskaffade mjölkkvoterna ser man att det är länderna i den nordvästra delen av EU. Stora producenter som Tyskland, Storbritannien, Nederländerna och Polen ökar sin produktion mycket. Men även mindre producentländer som Irland, Belgien och Danmark ökar sin produktion. I siffror ökade Irland sin produktion med nästan 16 procent, Belgien med över 10 procent och Nederländerna med 9 procent under perioden april till november.

Med pressade priser internationellt har EU:s uppköp av mjölk och mjölkpulver blivit ett mer intressant alternativ för mejerierna. Under 2015 såldes 40 000 ton skummjölkspulver, SMP, till intervention och uppköp. I januari i år öppnar EU ett nytt interventionsåtagande fram till och med september på maximalt 109 000 ton. Det mesta, eller i alla fall hälften, av ökningen av mjölkproduktionen under förra året går direkt till interventionslagren. EU ger stöd till privat lagring av mjölkpulver. År 2015 lagrades över 50 000 ton SMP. Under 2016 har det lagrats över 10 000 ton i privat lagring.

Jag skulle vilja säga att det är tveksamt om det ligger i tangentens riktning att den inslagna linjen är gynnsam för svensk mjölkproduktion. Det tar som vi vet lång tid att ställa om mjölkproduktion. Det kanske är väl hårt att kalla detta för en EU-mjölkbubbla, men det är något i den stilen, och det kan få långtgående konsekvenser.

Det finns två saker som landsbygdsministern lyfter fram i sitt interpellationssvar som jag tycker är lovvärda: Jag tror att regeringen är rätt ute när man talar om att det är marknadsorienterade lösningar som måste till, och de föreslagna åtgärderna måste ske inom EU:s ordinarie budget. Det är helt centralt att det sker inom budget.

Även om man förespråkar marknadsorienterade lösningar och även om man säger att det ska vara inom EU:s ordinarie budget ser vi dock nu att produktionen ökar, och den ökar långt mycket snabbare än efterfrågan. Problemet växer alltså i magnitud. Även om man kan se i en lite längre tidshorisont att efterfrågan i världen ökar verkar de stora överskott som Jens Holm nämner inte kunna hanteras här och nu. Man talar om hur de kan hanteras, men det känns lite oöverstigligt att kunna få ett svar på när

de kan hanteras. När jag ser siffrorna på ökad produktion och minskad efterfrågan känns det som att den tidpunkt när vi blir av med de stora lagren ligger långt efter det att landsbygdsministerns mandatperiod är slut. Det tycker jag är oroande.

Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att ordet "globalt" inte fanns med på min utskrift. Det har fallit bort av någon anledning. Det skulle givetvis ha varit där, för så är det i det svar som har kommit till kammaren. Jag har ingen förklaring till detta. Ursäkta!

Sverige har varit starkt pådrivande för marknadsorientering inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Det har vi varit under lång tid, sedan vi gick med i gemenskapen. Vi har lång erfarenhet, och vi vet att omfattande marknadsregleringar leder till produktion mot stöd i stället för produktion mot marknaden. Jag är överens med Jens Holm om att vi måste ha de principer som guidar politiken i riktning mot mer marknadsinriktade lösningar.

Jag är dock medveten om att situationen för mjölkbönderna är mycket utmanande. Det har varit en långvarig nedgång på mjölkpriserna globalt på grund av överproduktion men också på grund av obalans i världsmarknaden när det gäller importen till Kina och Ryssland, då denna kraftigt har minskats.

Vi har ett ansvar, och jag har det som ansvarigt statsråd för dessa områden, för att vidta åtgärder för att hitta problematiska områden där vi kan överbrygga denna tid. Alla bedömare visar ju att en ökad global befolkning också kommer att innebära en ökad efterfrågan på denna typ av produkter. Den bedömning som experterna gör nu är att i slutet av 2016 eller 2017 kommer kanske priserna att börja röra sig uppåt, men tyvärr inte ännu.

Förra hösten fattade man beslut om att gå in med nationella kuvert för att understödja Europas mjölkbönder. Sverige finansierade detta med 100 procent, och det stöd som gick direkt till svenska mjölkbönder omfattade 155 miljoner totalt. I de diskussioner som förs om vilka åtgärder man nu ska vidta för att mildra den kris som råder finns många olika ingångar. Sveriges position är att vi ska jobba för att få göra tidiga förskottsutbetalningar i både gårdsstöd och landsbygdsprogramstöd. Vi ska också jobba mycket mer med exportfrämjande åtgärder, forskning och utveckling. Vi ska hitta riskhanteringssystem och nyttja finansiella instrument för att minimera risker.

Sverige har jobbat intensivt med exportfrämjande åtgärder, som har gett resultat. Vi har bland annat gått in med 10 miljoner för det exportgodkännande som Livsmedelsverket och Jordbruksverket har. Vi har gått in med 3 miljoner för en permanent livsmedelsattaché i Peking. Vi har jobbat med främjanderesor. Detta har resulterat i ett flertal godkännande av produkter i Kina, Hongkong och Japan, och det kommer fler saker. Det handlar om att komma ut på nya marknader.

Man höjer volymen, men det är inte på det sättet ett pris fungerar. Det skulle inte driva på produktionen i riktning mot stöd, utan det här är mer av att kunna hitta en balans i de marginalvolymerna som kommer. Priserna för intervention är dessutom extremt låga – betydligt mycket lägre än de var förra gången man gick in med intervention.

Herr talman! Jag tycker inte riktigt att jag fick svar på alla mina frågor. Min grundfråga är: Ska vi med gemensamma medel, alltså med Sven-Erik Buchts, mina och andras skattepengar, subventionera verksamheter som vi vet leder till en produktion av sådant som ökar utsläppen av växthusgaser och försämrar folkhälsan?

Nu menar jag inte att alla måste sluta konsumera kött, men jag menar att vi i den rika delen av världen konsumerar för mycket kött. Vi borde äta mindre kött. Vi borde äta ungefär som man gör i Kina och Sydostasien, nämligen mycket mer vegetabilier och mindre animalier.

Nu försöker EU uppenbarligen, uppbackade av Sverige, få resten av världen att leva precis på samma sätt som vi. Det, Sven-Erik Bucht, tror jag inte är hållbart. Det funkar inte för planeten. Då kokar den över. Dessutom kommer vi att få miljontals nya fall av cancer och andra svåra folksorelaterade sjukdomar.

Om man tittar i EU-kommissionens förslag till arbetsprogram för att öka konsumtionen av jordbruksprodukter ser man klart och tydligt att 70 procent av de pengar man går in med ska gå till just exportfrämjande saker. Man ska se till att människor i andra länder konsumerar mer, i synnerhet mjölk och kött. Det första landet som nämns på den här listan är just Kina. Man pratar också om Latinamerika och Sydostasien och även om Japan och USA.

Jag vill upprepa min fråga till Sven-Erik Bucht: Tycker verkligen den svenska regeringen att vi ska lägga pengar på att få kineserna att äta mer av animaliska livsmedel? Jag skulle vilja att ministern släpper manuset och bara svarar rakt ut vad han tycker i den frågan, för det är ändå inte så komplicerat.

Och tycker ministern att vi med gemensamma medel ska bygga upp ett europeiskt köttinstitut? Som jag sa tidigare: Låt branschen bygga upp ett sådant om man vill göra det. Men ska vi gå in med gemensamma pengar och göra det? Det är pengar som i stället skulle kunna gå till att finansiera ökad produktion av hållbar mat, ekologiska livsmedel och så vidare.

Jag skulle också vilja fråga om överskottet, som ministern nämner i sitt svar, som skapas då EU går in och stödköper stora lager av smör, mjölk, kött och så vidare. Ministern säger att det här överskottet ska säljas på den öppna marknaden. Men hur ska det gå till, Sven-Erik Bucht, när det inte finns någon på marknaden som vill köpa det? Är inte risken överhängande att det blir precis som det har blivit tidigare när man byggt upp de stora lagren, nämligen att man dumpar överskotten i andra länder och förstör deras möjligheter att bygga upp en hållbar livsmedelsproduktion?

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att vi har ett stort problem i Sverige i dag. Vi producerar bara hälften av den mat som konsumeras i landet. Vi borde producera långt mer. Vi borde ha en målsättning om att vi ska kunna producera den absoluta merparten av de livsmedel som konsumeras. Då menar jag att den här strategin med ett ensidigt fokus på export, export och export är helt felaktig.

Jag önskar att vi kunde ha en strategi som i huvudsak bygger på att vi ska producera hållbara livsmedel för hemmamarknaden i stället för att lägga en massa pengar på export. Ministern får gärna svara.

Anf. 55 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Det svenska jordbruket och livsmedelsproduktionen är en viktig del av den svenska ekonomin. Utöver betydelsen för jobb och tillväxt är jordbruket och industrin en grundförutsättning för en levande landsbygd. Lägg också till att man behöver gå i takt med jordbruket och industrin för att nå flera viktiga miljö kvalitetsmål.

Tyvärr tvingas många bönder på grund av en tuff ekonomisk situation avveckla verksamhet som man drivit under ganska lång tid. Till exempel har 77 procent av de svenska mjölkföretagen lagt ned sin verksamhet sedan 1995. Livsmedelsproduktionen flyttas eller läggs ned till följd av att möjligheten att bedriva verksamheten här bedöms vara sämre än på andra håll, trots att vi har ganska goda naturliga förutsättningar för livsmedelsproduktion i Sverige.

Så här borde det naturligtvis inte vara, men under lång tid har politiken varit lite mer en del av problemet snarare än en del av lösningen. Politiska beslut har i ganska stor omfattning tillåtit skapa eller förvärra problem genom svenska särregler, höga skatter och en rätt omfattande regelbörda.

Sammantaget innebär det här betydligt större kostnader för svenska bönder och livsmedelsföretag, och alldeles oavsett vad som sker i övriga Europeiska unionen är det tydligt att vi behöver vända den utvecklingen.

För att göra ett avslutande medskick till ministern när han ändå är här i kammaren vill jag säga att utöver marknadsorienterade lösningar och utöver att EU:s interventioner ska rymmas inom EU:s budget är det hög tid att presentera en konkret strategi för bättre konkurrenskraft. Jag pratar såklart om livsmedelsstrategin. Det är hög tid, och förväntningarna är där efter. Alldeles oavsett vad som sker i EU är livsmedelsstrategin ett viktigt verktyg, och den ser vi mycket fram emot.

Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern! Det är bra att vi har debatter om mjölkkrisen i Sveriges riksdag och jättebra att det har kommit en fråga om det här. Det är viktigt att vi diskuterar detta, för det är någonting som påverkar mycket i vårt land.

Vi fick nu i veckan veta att Arla kommer att sänka priset ytterligare med ungefär 10 öre. Priset är nu alltså nere på en bottennivå på 2,44 kronor från den 1 maj. Det här kommer att påverka mycket. Det var dåligt före nedsättningen för många mjölkproducenter, och efter den 1 maj blir det sämre.

Ministern var inne på det här med kvoterna och hur det påverkar Europa. Vi vet att vissa länder producerar väldigt mycket mer mjölk just nu. Någon tog upp Irland som exempel här. Det är precis så det är. Det är nästan en överproduktion där. I Sverige däremot har produktionen minskat ganska rejält.

Min fråga till landsbygdsministern handlar om när kvoterna togs bort. Hur tänkte landsbygdsministern då? Jag vet att det är någonting som bestämdes långt innan, före den här regeringen och alltihop, men ändå: Vad tänker ministern om detta att kvoterna försvann och att mjölkpriserna nu är nere på de här nivåerna? Fem mjölkbönder slutar varje vecka. Det var så innan också, naturligtvis, och du brukar skylla på den förra regeringen, och så kan det vara, men nu är det du som är minister, Sven-Erik Bucht.

Hur tänker du om det här? Om det här får fortsätta får det enorma konsekvenser för vårt land. Vi är vana vid att se betande djur och vid att det finns mjölkproduktion i vårt land, men vi kommer faktiskt att behöva vara beredda på att det inte är så i framtiden.

På grund av den kris som pågår nu kommer många att slå igen. Man hör nu att ännu fler kommer att slå igen i höst, för om det kommer att fortsätta vara det här priset kommer det inte att funka.

Mina frågor till ministern är alltså: Hur ser ministern på det som hände när kvoterna försvann? Vad finns det för ytterligare åtgärder som regeringen kan vidta? Hur går diskussionen bland ministrarna när det gäller att åtgärda detta på ett ännu bättre sätt?

Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag har ingenting emot att människor äter mindre kött och framför allt att man äter mindre utländskt kött till förmån för svenskt kött, för svenskt kött är betydligt klimatsmartare. Jag har ingenting emot att jobba för att vi ska kunna exportera en klimatsmartare produkt. Vi har också fått den typ av tillstånd som jag nämnde i mitt inlägg i Hongkong i Kina.

Det lilla landet Sverige var en gång i tiden ett av Europas fattigaste länder – vi behöver inte gå mer än 100 år tillbaka i tiden. Då hade vi inte mycket export. Det var exporten som gjorde att vi kunde bygga upp Välfärdssverige. Därför är det viktigt att vi är aktiva med frihandelsavtal och jobbar systematiskt med export.

Marknadsobservatoriet är till för att samla in information kring priser och produktion och ge bättre grepp om marknaden. Det gör att vi bättre kan hantera vår export, och det är bra för Sverige.

Sedan finns det ett stort tryck på kommissionen att vidta åtgärder för att mildra krisen som inte är marknadsorienterade. Den typen av åtgärder är det klart att Sverige motsätter sig. Vi har länge haft den gemensamma inställningen att jordbrukspolitiken måste vara mer marknadsinriktad. De interventionspriser som nu ligger på mjölkpriserna är så extremt låga att ingen kan producera mot dem. Det är ingen som producerar mot dem – tro mig, så är det. De ligger alltså på ca 2 kronor litern. Det är inget land som kan producera mot det, utan det är fråga om att jämna ut marginaleffekterna.

Det vi i Sverige måste jobba för, vilket jag har nämnt, är mycket mer marknadsanpassade lösningar. Vi måste hitta nya marknader. Vi måste få fler exportgodkännanden. Vi måste jobba på att ta bort de tariffära handelshinder som finns. De frivilliga begränsningar vi också röstade ja till är ingenting som tar några pengar från EU:s budget, utan det är en kostnadsneutral sak. Är det länder som frivilligt vill begränsa sin produktion är det upp till dem.

När det gäller kvoterna, som Magnus Oscarsson berörde, togs de besluten för mer än tio år sedan i stor samstämmighet. Det har inte varit aktuellt att riva upp de besluten under den tid jag har haft ansvaret. Inte vid något ministerråd har det nämnts att man skulle riva upp dem.

Det långsiktigt viktiga är att vi får livsmedelsstrategin på plats. Jag är väldigt glad att alla partier numera ställer upp på att vi behöver en livsmedelsstrategi, och jag hoppas att vi kan anta den i stor samstämmighet. Som

jag har nämnt tidigare behandlar propositionen en långsiktig livsmedelsstrategi, och med den kommer regeringen även att lägga fram ett förslag till ett handlingsprogram där det finns olika åtgärder för att nå strategins mål. Handlingsprogrammen kan givetvis se olika ut från tid till annan beroende på vilken regering som sitter vid makten, men en långsiktig strategi hoppas jag verkligen att vi kan anta gemensamt – utan partipolitisk prestige.

Anf. 58 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vissa kan nog tycka att en politisk debatt om ökande mjölk- och köttsubventioner – dessutom med pengar som kommer från EU – kan låta otroligt invecklad och ganska nördig, som man brukar säga. Jag tycker dock att detta är en viktig principfråga. När vi står och högtidstalar om att vi måste göra allt vi kan för att minska våra utsläpp samt se till att vi lever hälsosammare och att varje krona verkligen går åt rätt håll och bidrar till att uppnå våra viktiga miljömål tycker jag nämligen inte att det håller att EU lägger fram en strategi med ökade subventioner med syfte att öka konsumtionen av animalier – i synnerhet kött- och mjölkprodukter.

När det gäller marknadsobservatoriet för kött, som landsbygdsministern talar om, vill jag återigen understryka följande: Om branschen vill skapa ett europeiskt köttinstitut välkomnar jag det. Gör det! Men varför, Sven-Erik Bucht, ska vi gå in med våra skattepengar och finansiera det? Det borde Sven-Erik Bucht kunna svara på. Ska vi göra det, ja eller nej?

Jag tycker att frågan är viktig, för det handlar om ett vägska. Ska vi lägga pengar på att fortsätta och göra mer av det vi har gjort hela tiden, nämligen konsumera mer av animalier – vilket vi vet leder till ökade utsläpp och en försämrad folkhälsa? Eller ska vi i stället se till att lägga mer av våra gemensamma resurser på det som ställer om till produktion av hållbar mat, mer av vegetariska livsmedel och mer av ekologiska livsmedel? Det är ju där vi borde investera pengarna, inte i det gamla. Vad säger ministern om det?

Anf. 59 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Vart fjärde år är det ju val, vilket vi vet allihop. Vi brukar då prata om en levande landsbygd. Det är någonting vi alla brukar tala om. Vi vet också att en levande landsbygd innebär att det finns företag. Oftast har många företag på landsbygden med lantbruk att göra, och många av de företagen är just mjölkbönder. Vi vet att fem mjölkbönder slutar varje vecka, och när priset nu är nere på 2,44 vet vi att många ytterligare kommer att lämna branschen i höst. Det är en kris som man kan säga inte har varit så djup någonsin i vårt land.

Jag tänkte fråga ministern hur lågt han och regeringen anser att mjölkpriset kan bli. Det nere på 2,44 nu, vilket är bottenivåer. Samtidigt säger man att det kan gå ned ytterligare framöver. Min fråga är om det förs samtal med parter. Vi vet att det högnivåmöte ministern hade innehöll olika bitar. Det var samtal med mejerier, lantbrukare, banker och andra aktörer, affärer med mera. Är det fortsatt så att man har samtal om hur vi ska rädda svensk mjölkproduktion? Det är nämligen det som är huvudfrågan. Om den kris som nu pågår får fortsätta kommer vi inte att ha många mjölkbönder kvar i vårt land.

Anf. 60 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag ska börja med Magnus Oscarssons fråga om hur lågt priset kan bli. I en marknadsekonomi, som vi har, tror jag inte att politiker ska säga att priset ska vara så eller så. Det styrs i stället av marknaden – av tillgång och efterfrågan – oavsett om vi talar om mjölk, bilar, stolar eller bord. En marknadsekonomi fungerar så. Jag hoppas att Magnus Oscarsson inte vill ha en ekonomi där politiken bestämmer de delarna.

Jens Holm talade om ekologiska livsmedel. Det är jätteviktigt att vi ökar produktionen av ekologiska livsmedel, och det är därför den här regeringen har gått in med 200 miljoner mer i Landsbygdsprogrammet – för att stimulera fram mer ekologiska livsmedel. Vi har nämligen en jättestor import av det, och vi har faktiskt förutsättningar att själva producera ekologiska livsmedel i betydligt större utsträckning. Detta är ju konsument-drivet; efterfrågan ökade 38 procent 2014 och 39 procent 2015, så här finns en efterfrågan.

Jag tror på svenskt jordbruk, och jag tror på svensk mjölkproduktion. Det är en svår stund just nu, men befolkning och välbefinnande väntas öka. Det gör att produkterna kommer att efterfrågas. Det gäller att nu hitta system för att mildra krisen, och jag tror ändå att det är marknadslösningar vi måste ha, inte att producera mot stöd. Det är ingen lösning som håller långsiktigt.

När det gäller marknadsobservatoriet är det inte marknadsstörande på något sätt. Det kan i stället öka transparensen i marknaden för små och stora aktörer och för små länder. Det underlättar också exporten. Det är alltså någonting jag välkomnar. Jag kommer att fortsätta att driva på för än mer marknadsinriktade lösningar när det gäller dessa frågor. Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:552 om vildsvin och viltskador

Anf. 61 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Johan Hultberg har frågat mig om anledningen till att regeringens planerade proposition om vildsvin och viltskador ännu inte överlämnats till riksdagen och när jag avser att överlämna propositionen. Dessutom har Johan Hultberg frågat vilka förslag till åtgärder jag tänker föreslå för att minska skadorna som vildsvinen orsakar. Johan Hultberg

Prot. 2015/16:98

26 april

Svar på
interpellationer

har slutligen frågat om jag står fast vid uppfattningen att jägare inte ska ges möjlighet att sälja vildsvinskött, i begränsad omfattning, direkt till konsument.

Jaktlagsutredningen lämnade ett delbetänkande *Vildsvin och viltskador – om utfodring, kameraövervakning och arrendatorers jakträtt* (SOU 2014:54). Betänkandet har remitterats och synpunkterna från remissinstanserna har gjort att ytterligare överväganden krävts. Vissa frågor har behövt analyseras djupare. Därför har ytterligare underlag tagits fram av Regeringskansliet som har remitterats under hösten och våren. Vi räknar nu med att kunna lämna en proposition före sommaren. Därmed räknar jag med att vi kommer att ha regler för utfodring som ett verktyg för att minska de skador som vildsvin orsakar.

Regeringen aviserade arbetet med en nationell livsmedelsstrategi i budgetpropositionen för 2015. Utgångspunkten i arbetet med livsmedelsstrategin är att det finns en stor potential i den svenska livsmedelproduktionen och efterföljande led. Här ser regeringen att viltkött har förutsättningar att möta en ökad efterfrågan. Viltkött är en naturlig råvara som även är en uppskattad råvara för privatpersoner och krögare.

Vildsvinskött skiljer sig dock från annat viltkött genom att vildsvin kan bära på trikiner och genom att de är svåra att slakta på ett hygieniskt sätt. Vildsvinsjakt förekommer även under varma årstider, vilket ställer krav på kylförvaring av kropparna i väntan på svar på trikinproverna. Dessutom har en hög förekomst av parasiten *Toxoplasma gondi* nyligen upptäckts hos vildsvin av forskare på SLU.

Förslag till förenklad försäljning av vildsvinskött har lagts fram. De praktiska och ekonomiska konsekvenserna av ett sådant försäljningssystem visade sig dock vara sådana att förslaget inte fick stöd för att tas vidare – inte ens av jägarna själva. Förenklad försäljning bedömdes inte heller bidra till att minska antalet vildsvin.

För att det ska finnas en efterfrågan på vildsvinskött måste hanteringen vara sådan att konsumenternas förtroende för köttet inte skadas. Bedömningen är tills vidare att vilthanteringsanläggningarna har bäst kapacitet att avsätta säkert vildsvinskött på marknaden.

Anf. 62 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Att skapa en bättre fungerande vildsvinsförvaltning är oerhört viktigt. Vi ser att stammen har vuxit och alltjämt växer väldigt snabbt i Sverige, att utbredningen ökar och att vildsvinen i dag finns på allt fler platser i vårt land.

Från Alliansens sida gjorde vi en hel del på det här området under våra åtta år i regeringsställning. Bland annat gjordes reformer i syfte att underlätta jakten och öka det som kanske är absolut viktigast för att skapa bättre förvaltning, nämligen samverkan. Vi tog också initiativ för att på olika sätt försöka förbättra avsättningsmöjligheterna.

Av konkreta åtgärder som genomfördes kan till exempel nämnas att man nu får använda fast belysning vid åtelplats. Vildsvinen är nattaktiva, och den åtgärden gjorde det helt enkelt lättare att jaga men också säkrare att jaga. Vi har också gjort att det har blivit enklare att få tillstånd för bildförstärkare i sitt vapen.

Det är två förändringar som är konkreta och som handlar om att skapa en såväl effektiv som säker jakt, herr talman.

Detta räcker trots allt inte, och det är bakgrunden till att jag har ställt den här interpellationen och till att jag också tidigare har haft interpellationsdebatter med landsbygdsministern i det här ämnet. Mer måste göras, för skadorna är väldigt stora, inte minst i mitt eget hemlän och i södra Sverige. Där ser vi att vildsvinen orsakar betydande skador för jordbruket men också många trafikolyckor och att en hel del villaägare får se sina gräsmattor och trädgårdar uppbökade.

Tyvärr konstaterar jag att ministern i svaret egentligen inte gav särskilt många exempel på konkreta åtgärder som han och regeringen förbereder för att minska problemen med vildsvinsskador och för att skapa en bättre fungerande förvaltning. Ministern hänvisade till att beredning pågår och att en proposition är på väg. Vidare lyfte ministern fram livsmedelsstrategin. Den enda mer konkreta åtgärden var regler om utfodring. Vi får väl avvakta och se, herr talman, om det är förslag som är i rätt riktning. Men utfodringen är ett problem, så jag är försiktigt optimistisk när det gäller den delen.

Det är bra att ministern säger att viltköttet är en uppskattad råvara som vi ska ta till vara i den kommande livsmedelsstrategin. Men jag måste naturligtvis, herr talman, fråga ministern: Hur då? På vilket sätt ska viltköttet få ta plats i strategin?

Jag konstaterar tyvärr att även livsmedelsstrategin är försenad, precis som propositionen om vildsvin och viltskador. Det är väl kanske regeringspartiernas samarbetsssvårigheter som har gjort att den så kallade samarbetsregeringen snarare blivit förseningsregeringen. Jag beklagar att det dröjer så, men jag hoppas verkligen att livsmedelsstrategin blir ett riktigt viktigt verktyg i arbetet med att stärka svenskt jordbruks konkurrenskraft men också för att lyfta fram viltköttet på ett bra sätt, och då inte minst vildsvinsköttet. Min konkreta fråga till ministern i det avseendet är: På vilket sätt ska viltkött få ta plats i strategin?

En stor brist i dag, herr talman, är att kunskapen om viltkött är låg. Det är ett problem som behöver åtgärdas. Är det någonting som skulle kunna vara en del av den planerade livsmedelsstrategin?

Anf. 63 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag håller med Johan Hultberg om att det är ett stort problem, inte minst för jordbruket, att vi har en vildsvinsstam som på vissa ställen går väldigt hårt åt odlingarna. Därför behövs det tydliga regler för utfodring för att minska de här skadorna, och de kommer att framgå i den proposition som vi lägger fram på riksdagens bord.

Sedan har vi generösa jaktregler, för under större delen av året får man ju jaga vildsvin. Det underlättar på många olika sätt att man kan ha belysning vid åteljakt, och efter ansökan hos länsstyrelsen kan man få använda elektronisk bildförstärkare. Det finns också ett flertal godkända fångstredskap för årsungar. Man kan också bedriva skyddsjakt hela året om, om vildsvinen förorsakar skador på grödor och odlingar.

Under jaktåret 2014–2015 sköts det 90 000 vildsvin, vilket är plus 7 procent jämfört med föregående år, så det har faktiskt skjutits betydligt fler. Vi har i dag en population på ungefär 200 000.

Som du var inne på kommer livsmedelsstrategin att beröra viltköttet, inte bara vildsvin utan också en uppskattad råvara från många andra djurslag. Den hamnar oftast i jägarnas frysboxar och kommer inte ut till konsumenterna. Det här är givetvis en informationssak, för det är viktigt att kunna hantera detta livsmedel på ett korrekt och säkert sätt.

Vi har vilthanteringsanläggningar. Det är företag som har investerat i anläggningar för att kunna ta hand om detta. Jag ser att det finns goda möjligheter för dessa företag att kommersialisera även vildsvinsköttet, och vi ska inte dra undan mattan för deras möjligheter.

Anf. 64 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Det är bra att ministern lyfter fram och välkomnar de åtgärder som alliansregeringen gjorde för att underlätta och skapa en bättre och mer effektiv jakt. Men det räcker som sagt inte. Ministern var inne på att den stora utmaningen och det viktigaste vi har att göra är att säkerställa att mer kött når ut på marknaden och att köttet inte fastnar i jägarnas frysboxar.

Många gånger jagar jägarna vildsvin tills den egna boxen är full. När boxen är full slutar de jaga eftersom de enligt lag är förbjudna att sälja kött vidare i småskalig omfattning till sin granne eller kollega. Varför är de det? Jo, för att det, som ministern redogjorde för, kan finnas trikiner i köttet.

Herr talman! Med krav på att man har testat köttet för trikiner och att man har grundläggande kunskap och utbildning i livsmedelshantering, hygien och annat viktigt vore det fullt rimligt att man i begränsad omfattning får lov att sälja vildsvinskött.

Jag tror på intet sätt att det slår undan benen för vilthanteringsanläggningarna. Tvärtom tror jag att om fler konsumenter hade fått smaka vildsvinskött och fått upp ögonen för denna fina råvara hade affären för vilthanteringsanläggningarna blivit bättre och intresset för att jaga vildsvin ökat.

Jag beklagar att ministern avfärdar mitt förslag om hur man skulle kunna skapa ökad avsättning och efterfrågan på vildsvinskött. Jag konstaterar att ministern då också avfärdar ett förslag som är ytterst efterfrågat av Sveriges jägarkår, och det beklagar jag.

Vad föreslår ministern i stället? Är svaret ”ingenting”? Vad har ministern för förslag för att underlätta för vilthanteringsanläggningarna eller för att göra administrationen av trikinprovtagningen ännu enklare? Den är redan i dag enkel, och kostnaden är inte särskilt hög – men det finns säkert möjlighet att göra ytterligare.

Ministern och regeringen är svaret skyldig. Man avfärdar de förslag som jag och andra har presenterat. Men man kommer inte med så många, om en några, egna förslag och idéer.

Herr talman! När man diskuterar livsmedelssäkerhet och frågan om trikinprover är det viktigt att ställa sig frågan om dagens regler och byråkrati är rimlig. Står den i proportion till den risk som finns? Jag tycker inte det. Ministern sa att det i fjol sköts 90 000 vildsvin. Vet han hur många av dem som bar på trikiner? I hur många av de djur som sköts hittade man trikiner?

Anf. 65 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! I livsmedelsstrategin kommer det att tas upp en hel del om livsmedelssäkerhet. Mat är hälsa, och det är mycket viktigt att vi har säkra livsmedel. Vi ser ju vad som händer tid till annan när det fuskas med sådant. Livsmedelssäkerheten kommer vi alltså inte att tumma på.

Att livsmedelsstrategin är försenad med någon månad är beklagligt. Hade alliansregeringen lyssnat på de kommittémotioner som väcktes i riksdagen för tre år sedan hade den varit på plats för länge sedan. Men man avfärdade dem, så lite ansvar får man nog ta själv.

Jag har jagat och jagar vildsvin. De är svårjagade, och svårare än annat vilt att slakta och ta hand om. De jagas oftast under en varm period, och i avvaktan på trikinprover måste köttet ligga i kylrum. Vildsvin är alltså inte lika lätthanterligt som mycket annat vilt, och därför är det viktigt att vi har ordning och reda och vilthanteringsanläggningar. Det är som sagt företag som har investerat för att kunna ta hand om detta. Vi ska inte dra undan mattan för dem.

Hultberg frågade hur många som har drabbats av trikiner. År 2012 var det fem stycken som testades positivt. Det är inte många, men det kan få förödande konsekvenser. Häromåret sköts ett vildsvin i Småland som bar på 2 000 larver per gram kött. Man bedömer att 50 trikinlarver räcker för att infektera en människa. Hade detta hamnat i en vildsvinskorv kunde det ha fått förödande konsekvenser.

Detta är inget att leka och slarva med, utan vi måste säkerställa att det kött som kommer till konsumenterna är säkert. Det kan annars ställa även annat viltkött i dålig dager.

Anf. 66 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! I fjol var det ett djur av 90 000 som bar på trikinsmitta. Det är alltså 0,00001 procents risk att djuret bär på trikiner. Men den risken ska inte negligeras, för det är allvarligt att smittas av trikiner.

Jag delar helt och fullt ministerns uppfattning att vi måste slå vakt om livsmedelssäkerheten. Detta är, för att använda ministerns ord, inget att leka och skoja med.

Det förslag jag har lagt fram handlar inte om att man inte ska testa för trikiner. Det handlar om att jägaren, precis som jägaren gör på kött för egen konsumtion, ska få lova att göra ett trikin-test, skicka det på analys, få resultatet per telefon – vanligtvis via sms – och därefter i liten omfattning få sälja köttet vidare.

Det stora grundproblemet när det gäller att få till ökad jakt av vildsvin och bättre förvaltning är just avsättningsmöjligheterna. När jag träffar jägare, markägare och andra som vill utveckla en bättre fungerande vildsvinsförvaltning återkommer den frågan alltid. Det är för krångligt att sälja köttet.

Jag konstaterar att ministern inte hade några svar på hur han och regeringen skulle vilja underlätta för vilthanteringsanläggningarna. Alliansen gjorde till exempel nedsättningar i slakteriavgifterna. Är lägre avgifter en väg framåt för ministern? Vilka konkreta åtgärder föreslås?

Prot. 2015/16:98

26 april

Svar på
interpellationer

Alliansens Matlandet Sverige lade en bra grund till den livsmedelsstrategi man nu arbetar med. Alliansen har gång efter annan ställt konkreta frågor om livsmedelsstrategin, men regeringens svar uteblir. Vi är nu utelämnade ur den processen, och det beklagar jag.

Anf. 67 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag är glad att Alliansen inser att Sverige behöver en livsmedelsstrategi. Jag hoppas att vi kan anta denna strategi gemensamt i riksdagen med ett tungt klubbslag från talmannen och utan partipolitisk prestige. Vi har kanske olika handlingsplaner för att nå en sådan strategi beroende på vilken regering som just då sitter vid makten. I strategin kommer mat, hälsa och livsmedelssäkerhet att väga tungt.

Jag ser fram emot att lägga en proposition på riksdagens bord och få ordning på utfodringen, som inte har varit bra, och också få ordning på hanteringen av vildsvinsköttet. Det måste hanteras på vilthanteringsanläggningar, som har kunskapen att göra det på korrekt sätt.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:561 om myndighetskrav som försvårar rationellt lantbruk

Anf. 68 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Daniel Bäckström har frågat mig om jag anser, utan att gå in på det enskilda ärende som är under prövning, att det är rimligt att på det här sättet inskränka äganderätten och möjligheterna till ett rationellt jordbruk. Om inte undrar Daniel Bäckström om jag avser att vidta några åtgärder.

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra och motverka olägenheter för människors hälsa och miljön. Skyldigheten gäller för alla och gäller enligt 2 kap. 7 § i den utsträckning som det inte kan anses vara orimligt att uppfylla dem.

Tillståndspliktiga verksamheter är bland annat större djuranläggningar med nötkreatur, svin och fjäderfä. I samband med tillståndsprövning ska det göras en bedömning av vad den enskilde behöver göra för att verksamheten ska få bedrivas.

Vid tillståndsprövning av djurhållning kan det röra sig om villkor om lagring och spridning av gödsel om det behövs med hänsyn till människors hälsa eller miljön. Om det behövs och i så fall vilka villkor som bör ställas är någonting som måste avgöras i det enskilda fallet och utifrån de lokala förhållandena.

För jordbrukaren finns möjlighet att överklaga tillståndsbeslutet, dess utformning och enskilda villkor till mark- och miljödomstol. Det är inte upp till mig som landsbygdsminister att uttala mig om ifall ett eller flera villkor i ett tillståndsbeslut är rimliga.

Anf. 69 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Tack, herr minister, för svaret!

Jag aktualiserar interpellationen helt med utgångspunkt från ett aktuellt fall hemma i Värmland, där en jordbruksföretagare i Säffle utvecklar sin verksamhet och har lämnat in en ansökan för att låta verksamheten utvecklas och växa rejält.

Själva fallet ska vi inte diskutera, men det handlar om synsätt som illustreras i myndighetsutövningen kopplat till de förutsättningar och villkor som ges i tillståndet. Man märker alltmer hur olika intressen ska balanseras, och i det här fallet har man tydligt markerat emot den enskilde jordbruksföretagaren när det handlar om att begränsa möjligheterna att sprida gödsel under helger och dagar före storhelg.

Att man får ge näring till jorden och till grödan som växer är en grundförutsättning för att kunna bedriva ett aktivt jordbruk och utveckla sin verksamhet. Det är också en viktig förutsättning för att under så kort tid som möjligt kunna genomföra aktiviteterna med hänsyn till de lokala väderleksförhållanden som råder för stunden. Det är inte alltid genom byråkrati och myndighetsutövning som man finner de lämpligaste lösningarna praktiskt. I det här fallet är det väldigt tydligt.

Det handlar om en levande landsbygd. Det handlar om vilka villkor man ger och hur man kan ge förutsättningar för att stärka företagsklimatet för den enskilde lantbruksföretagaren och utveckla jordbruket. Det handlar om regelförenklingar i stället för regelkrångel.

Verksamheten går att utveckla till 6 800 platser för slaktsvin och högst 800 platser för suggor. Mängden gödsel beräknas till 28 000 kubik, lite drygt. Det handlar om en stor spridningsareal som många gånger ligger långt från bebyggelse och om en verksamhet som visar stor hänsyn till grannar och berörda som finns i närheten av markerna.

Tillståndet är godkänt, men just detta villkor har ändrats jämfört med tidigare. Nu är spridning av organiska medel reglerat så att det får ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt. Vi är mitt inne i vårbruket i stora delar av landet. En del har klarat av det, en del arbetar just nu och en del inväntar de rätta förutsättningarna. Då är varje dag oerhört viktig. Det måste vara rätt väder.

Den enskilde har möjlighet att söka undantag eller dispens hos kommunen, men då blir det en årlig prövning varje år och byråkrati. Det hade varit bättre att i stället ha det som det var tidigare för den enskilde, nämligen att spridning av gödsel inte får ske dagen före eller under midsommarshelgen, att spridning under lördagar, söndagar och helgdagar endast får ske undantagsvis och att tidpunkten för spridning ska väljas så att luktstörningar minimeras.

Detta prövas nu, och det är ett intressant ärende. Intressant är också att inga grannar har klagat, utan de stöttar den enskilde jordbrukaren ute på Värmlandsnäs. De förstår inte problematiken utan tycker att det hör till att man måste sprida gödsel för att kunna bedriva jordbruk.

Anf. 70 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är miljöbalken som utgör grunden för den svenska miljölagstiftningen. Den syftar till att främja en hållbar utveckling och tillförsäkra en hälsosam och god miljö för oss som lever nu men också i framtiden.

Prot. 2015/16:98

26 april

Svar på
interpellationer

Miljöbalken har olika bestämmelser som berör oss alla på olika sätt, både som företagare och privatpersoner. Den sätter spelreglerna för vilken hänsyn vi måste ta när vi bedriver verksamhet och vilka åtgärder vi måste vidta när vi bedriver verksamhet som kan påverka både människors hälsa och miljön. Det gäller oberoende av om verksamheten är liten eller stor, och allt från jordbruk till gruvan i Kiruna och allt däremellan berörs av detta.

Mitt synsätt när det gäller lantbrukarna, särskilt i Sverige, är att vi är mycket medvetna om hur deras verksamhet påverkar miljön. Jag vet att de vidtar en lång rad åtgärder för att minska verksamheternas miljöpåverkan. Svensk livsmedelsproduktion ligger långt framme när det gäller miljöarbete. I många stycken är vi i Sverige faktiskt världsledande när det gäller livsmedelsproduktion och miljötank.

Vi har många lantbrukare i dag som har höga ambitioner när det gäller att utveckla sin verksamhet och ta de miljöhänsyn som krävs samtidigt som de givetvis arbetar för att stärka lönsamheten i sitt företag.

Jag hoppas att lantbrukare får framföra sitt synsätt och sin argumentation på ett bra sätt i de domstolsförhandlingar som sker. Men det är inte något som jag som statsråd kan gå in på över huvud taget, och det tror jag att Daniel Bäckström har full förståelse för.

Anf. 71 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Det handlar om vilka regelverk Sverige ska ha för denna typ av verksamhet och hur vi på bästa sätt kan skapa förutsättningar för landsbygden och dess företagande att utvecklas. Där är jordbruksföretagandet en elementär och viktig del.

Vi återkommer ofta till landsbygdsstrategin, som kommer. Då är inriktningen hos myndigheternas tillämpning och utveckling av praxis oerhört viktig och grundläggande för att få så bra och grundläggande förutsättningar för den enskilde som möjligt.

Vi kan se att man med hänsyn till myndighetsbeslut tvingas göra uppehåll i gödslingsverksamhet, vilka i vissa fall kan bli upp till fyra fem dagar långa beroende på hur helgdagarna ligger nu i maj. Det skulle till exempel inte vara tjänligt att köra ut gödsel första maj även om det är perfekta väderleksförutsättningar. Efter två dygn krävs en ny uppstart för att kunna få gödselbrunnen rätt anpassad, och det kräver extra timmar och påverkar också lönsamheten i företagandet.

Det intressanta i det här läget är att kommunen stöder och ser betydelsen av företagets möjligheter att kunna utveckla verksamheten och hur viktig den är för en levande landsbygd och att man ger förutsättningar när man upplever att den enskilde jordbruksföretagaren tillämpar en bra praktisk bedömning av när och hur gödslingen ska gå till.

I förlängningen kan det på flera håll i landet bli en ökad reglering. Det är det som politiken måste in och se över. Vilka regelverk, vilka förutsättningar och vilket engagemang visar riksdagen men också regeringen i den här typen av frågor i ett läge när landsbygdföretagandet, i ett läge där vi behöver höja vår försörjning av livsmedel i Sverige? Vi behöver, precis som landsbygdsministern ofta refererar till, ge förutsättningar för att öka produktionen. Då är varje del viktig. Den sammantagna bilden är att det finns oerhört mycket tillämpning som behöver ses över, förenklas och tydliggöras, så att man lägger ansvaret på rätt plats, så lokalt som möjligt.

Min fråga är: Finns det några reflektioner kopplade till det beskrivna läge som har uppkommit? Hur ser ministern på att det kan bli så här i praktiken, när man får oerhört stora restriktioner under kort tid som är en viktig del av ett brukningstillfälle, där mycket gödsel ska ut och många hektar ska hanteras, många gånger flera kilometer från berörda grannar? Finns det några reflektioner från regeringens representant i det här ärendet som syftar till att ge förutsättningar att utveckla landsbygdens företagande och se till att det långsiktigt finns rätt förutsättningar?

Anf. 72 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag kan inte kommentera det enskilda fallet. De frågor som Daniel Bäckström ställer till mig gör att jag har mycket svårt att svara.

Allmänt vill jag säga att jag förstår jordbrukets dilemma att ständigt och jämt kämpa med lönsamheten. Det handlar om oerhört viktiga företag inte minst för svensk landsbygd, viktiga företag för vår livsmedelsindustri. Det är faktiskt 70 procent av vår livsmedels- och dryckesindustri som får sina råvaror från svensk primärproduktion. Till och med industrijobben skulle försvinna om lantbruksföretagen försvinner. Det påverkar väldigt mycket i vårt samhälle. Ambitionen som du nämner, att öka produktionen, är precis vad vi vill med livsmedelsstrategin.

När det gäller tillståndsplikterna, som är en del i miljöprövningen, är det främst klimat- och miljöministern som är ansvarig för frågorna inom regeringen. Du kan möjligen ställa en mer detaljerad fråga till ansvarig minister om de delarna.

Anf. 73 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Utifrån det givna svaret och också reflektionerna i debatten är åtgärder – eller hur man tar frågan vidare – inte det som landsbygdsministern presenterar.

Att hänvisa till en kollega är bra. Det är viktigt att de här frågorna belyses av flera ansvariga ministrar, för detta är en angelägenhet att fortsätta att diskutera, inte minst utifrån det lokala företagarperspektivet, där intressena måste samverka på bästa sätt och där myndighetsutövningen måste ge förutsättningar och tydlighet, så att det blir praktiskt genomförbart.

Vi har levt länge med att gödsel luktar. Vi har levt länge med att maskiner bullrar. Vi har levt länge med att ljuden har beteendemönster som påverkar omgivningen. Men det är en del av det naturliga livet på landsbygden. Människor som bor och verkar i de bygderna är väl medvetna om att det vissa stunder under året behöver bli ändrade förutsättningar – man behöver köra ut gödsel och även göra det under de dagar som är bäst utifrån kvävesituationen, spridningseffekten, värdet i energin för näringen som ska ned i backen och så vidare.

Detta vet jordbrukarna bäst. Det är inte myndigheten som känner till de praktiska förutsättningarna för hur man på bästa sätt kan optimera sitt jordbruksföretagande. I det här läget handlar det om hårt satsande, duktiga lantbruksföretagare som är och kommer att vara en ryggrad i svensk landsbygdsutveckling. Då är det vår uppgift att på bästa sätt ge förutsättningar som är tydliga och lätta att förstå men också ge praktiska förutsättningar för att bedriva verksamheten optimalt och kunna sprida gödsel när det är läge utifrån väderleken.

Anf. 74 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag kan inte gå in på några åtgärder kopplade till ett enskilt fall – det är väldigt svårt. Med det Daniel Bäckström hela tiden presenterar utifrån det enskilda fallet är det mycket svårt och riskabelt för ett statsråd att kommentera.

Allmänt sett tror jag på svenskt jordbruk. Vi har goda förutsättningar. Jag vill också förenkla för det svenska jordbruket, fortsätta den förenklingsresa som Jordbruksverket har gjort på ett så förtjänstfullt sätt och minska administrationen för lantbruket utan att höja risken för vår miljö och hälsa. Vi har fantastiska förutsättningar i Sverige att öka vår produktion, inte minst inom primärproduktionen och jordbruket.

Att vi har en lagstiftning som är utformad med stärkta krav på hur man bedriver verksamheten och man kan uppfatta lagstiftningen som ett hinder kan stämma. Det kan också uppstå målkonflikter.

Det är viktigt att man kan belysa olika aspekter av en fråga när sådant här kommer upp till prövning och att man kan se det från olika synvinklar och få en opartisk bedömning. Jag tror ändå att vi har ett bra rättssystem för att kunna hantera olika målkonflikter, och det är viktigt att de här frågorna genomlyses. Jag hoppas också verkligen att lantbrukare ska uppleva att de i domstolsförhandlingar ges tillfälle att framföra sina argument på ett bra sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:565 om krisberedskap och livsmedelsförsörjning vid stängda gränser samt naturkatastrofer

Anf. 75 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Daniel Bäckström har frågat inrikesministern hur lång tid statsrådet bedömer att livsmedelsförsörjningen klaras med nuvarande beredskap om transporterna till landet hindras och strategiskt viktiga hamnar blockeras i en krissituation. Dessutom frågas om vilka åtgärder statsrådet anser behövs för att säkra tillgången till livsmedel i hela landet vid kriser som vida överstiger den enskildes beredskapsansvar om 72 timmar. En ytterligare fråga ställs om vilka ytterligare initiativ statsrådet kommer att ta för att minska sårbarheten vid krissituationer som hotar livsmedelsförsörjningen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Först vill jag hålla med Bäckström om att det här är ett viktigt område. Vi har en förändrad säkerhetspolitisk hotbild, och våra beroenden för en säker försörjningsförmåga ökar. Den första frågan är dock knepig och beror på vilken årstid vi har och vilka delar av landet som hindras. En fullständig blockad bedöms av försvarsexperter och ansvariga myndigheter som osannolikt och finns inte med i de risk- och sårbarhetsanalyser som de bevakningsansvariga myndigheterna gör årligen. Däremot kan man tänka sig att delar av landet kan få problem med tillförseln på grund av allvarlig samhällsstörning exempelvis i form av en naturolycka eller att riktade angrepp förhindrar tillförseln av förnödenheter.

I och med kalla krigets slut och Sveriges inträde i Europeiska unionen bedömdes att tillgången på livsmedel kan säkras genom den fria handeln inom EU och omvärlden och genom ett ansvarstagande från de stora livsmedelskedjornas sida. Därför togs regleringar bort som anger former eller strukturer för en livsmedelsförsörjning/beredskapslagring i kris eller under höjd beredskap. Tilltro sattes också till EU:s solidaritetsklausul, som anger att medlemsländerna i händelse av en katastrof eller terroristattack ska hjälpa andra. Den bedömningen gäller fortfarande.

Det är dock inte relevant att enbart se på livsmedelsförsörjningen som en isolerad företeelse. En effektiv livsmedelsförsörjning är beroende av insatsvaror såsom exempelvis fordonsbränsle och gödningsmedel, förädlingsindustri, lagerhållning, distributionsvägar, dagligvaruhandel, el och möjlighet till att köpa varor med kontanter eller kort. Därför är det inte enbart tillgången på livsmedel som är av betydelse.

Den andra frågan gäller vilka åtgärder som behövs för att säkra tillgången till livsmedel i hela landet vid kriser som vida överstiger den enskildes beredskapsansvar om 72 timmar.

Den enskilde bör ha beredskap för att klara sin egen försörjning och säkerhet. Det kan exempelvis handla om att ha förnödenheter i hemmet.

Livsmedelsverket har ett nationellt övergripande ansvar för samordning av kris- och beredskapsplanering för livsmedelsförsörjningen i ledet efter primärproduktionen samt för dricksvattenförsörjningen. Livsmedelsverket har en privatoffentlig samrådsgrupp för fortlöpande diskussioner om samverkan, säkerhet, lagerhållning, distribution med mera med företag, dricksvattenproducenter, kommuner och andra intressenter. Livsmedelsverket får även meddela föreskrifter om försiktighetsmått i syfte att förebygga och avhjälpa skadeverkningarna av sabotage eller annan skadegörelse som kan påverka Sveriges livsmedelsförsörjning, däri inbegrips också dricksvatten.

Slutligen frågas om vilka ytterligare initiativ som kommer att tas för att minska sårbarheten vid krissituationer som hotar livsmedelsförsörjningen.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2015 arbetet med en nationell livsmedelsstrategi. Utgångspunkten för arbetet med livsmedelsstrategin är att det finns en stor potential i den svenska livsmedelsproduktionen och efterföljande led. Mål för arbetet är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelsproduktionen samtidigt som de relevanta nationella miljömålen nås. En ökad livsmedelsproduktion i Sverige leder till bättre förutsättningar för en god nationell försörjningsberedskap. Sveriges egen produktion av livsmedel har givetvis betydelse för vår försörjningsförmåga i såväl kris som under höjd beredskap. Regeringen avser att återkomma kring utformningen av mål inom ramen för livsmedelsstrategin när propositionen läggs på riksdagens bord.

Vi måste först och främst se på krisberedskapen ur ett helhetsperspektiv. Det påpekar regeringen bland annat i propositionen *Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020* (2014/15:109). Vad som framgår i propositionen är att det krävs analyser och planering av hur leveranssäkerheten och beredskapen inom livsmedelsförsörjningen kan förbättras inför till exempel förhöjd beredskap. Uppdrag har givits till berörda myn-

digheter, och regeringen avser att återkomma i frågan. När det gäller regeringens ambitioner för svensk försörjningsberedskap i händelse av en situation då import av livsmedel och förnödenheter riskerar att begränsas, är målet att fortsätta arbetet med att säkerställa de samhällsviktiga funktionerna och värna civilbefolkningen.

Anf. 76 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Helt klart är vi inne i ett nytt säkerhetspolitiskt läge. I vårt närområde händer det saker löpande. Efter att vi tog beslutet i juni om totalförsvarets uppdrag framöver och om den försvarspolitiska inriktningspropositionen som gäller för de närmaste fem åren har mycket hänt och mycket fortsätter att hända.

Vi är i hög grad ett importberoende land. Vi talar om att ungefär hälften eller knappt hälften av livsmedelsförsörjningen sker genom svensk produktion. Och försörjningsgraden minskar. Detta riskerar att bli en mycket stor säkerhetsrisk. Det handlar om många olika kriser och händelser, både militära och icke militära. Sårbarheten har växt i takt med att logistiken och upplägget för transporter och lagerhållning har förändrats de senaste åren.

Detta gör att man verkligen kan fundera över hur länge livsmedelsverksamma företag och organisationer klarar livsmedelsförsörjningen till vår befolkning. Hur lång tid dröjer det innan det är tomt i hyllorna i affärerna om hamnarna inte skulle fungera och om transporterna till Sverige slutar att fungera? Även om ministern bedömer att en total bojkott inte är sannolik kan delar av transportsystemet påverkas starkt. Då dröjer det inte länge innan detta börjar visa sig i praktiken.

Det finns en del analytiker som jobbar med denna frågeställning. Jag vet att man jobbar mellan SLU, Försvarshögskolan och andra för att se på olika scenarier.

Vi saknar egna lager av livsmedel. Vi är också beroende av, precis som ministern påpekade, insatsvaror till vårt jordbruk. Det handlar om gödning, och det handlar om protein. Men det handlar också om bränsle till våra maskiner. Hur länge har vi diesel till traktorerna – traktorer som ska användas för att få fram mer mat – om det skulle bli ett avbrott i transportkedjan?

Jag tycker att det är positivt att ministern poängterar att detta är ett viktigt område, att han också nämner det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde och att det har förändrats och att detta kommer att påverka oss.

Grundläggande för både försvarsarbete och totalförsvarsplanering är att det finns mat. Mat är bränsle för kroppen. Utan mat kommer totalförsvarsförmågan att påverkas rejält.

Jag tror att det är jätteviktigt att det i kommande totalförsvarsplanering görs omfattande sårbarhetsanalyser i fråga om individnivå, i fråga om systemtänkandet för hela riket men även i fråga om beroendet av omvärlden. Inte minst viktigt är det att man i livsmedelsstrategin betonar denna koppling. Vi behöver nämligen ha en inhemsk produktion som så mycket som möjligt säkrar våra intressen.

Detta är en viktig och stor trygghetsfråga. Det handlar om att vi tillsammans ska kunna ta ansvar men också se helheten, precis som ministern påpekar. Detta är en central del i kommande beredskapsarbete.

Jag vill fortsätta med frågan hur importberoendet egentligen ser ut och vilken bild ministern har av detta. Det är ett svårt fält att beskriva, men det påverkas.

Jag har läst en artikel där ministern har uttalat sig om att vår självförsörjningsgrad i fredstid har betydelse för vår försörjningsförmåga i kris. Men också andra faktorer är av stor betydelse. Det handlar om infrastruktur och en fungerande marknad.

I svaret dras en slutsats utifrån en analys som gjordes för drygt 20 år sedan. Regeringsföreträdaren framhåller i svaret betydelsen av EU-inträdet och kalla krigets slut. Nu är vi i ett helt annat säkerhetspolitiskt läge, och det måste också regeringen reflektera över.

Anf. 77 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag tror att Daniel Bäckström och jag är överens om att vi är ett mycket importberoende land. Men vi är inte ensamma om det. Det är en utveckling som vi delar med många andra länder. Det har att göra med att vi handlar mycket över nationsgränser, inte minst inom EU. Det gör också att man kanske inte är så självförsörjande som man var en gång i tiden och som också vårt land var, utan man förlitar sig på att denna handel ska fungera.

Sedan skiljer sig vårt beroende åt mellan olika områden. Vi importerar ungefär 50 procent av våra livsmedel. Det är alltså ungefär 50–50. Men det finns också vissa livsmedel som vi har överskott på i Sverige, exempelvis spannmål. Men vårt grannland Finland har inte det. Vi har också en hög försörjningsgrad av matfågelkött. Det finns olika exempel på det.

När man planerar för dessa olika hotbilder har man olika sannolikhetsscenarier för det.

Våra expertmyndigheter har inte lyft fram en total avspärning som en aktuell hotbild. Jag utgår från att så är fallet. De gör nog en korrekt bedömning.

I ljuset av det försämrade omvärldsläget och den ökade osäkerheten angav regeringen i propositionen *Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020* att planering för det civila försvaret ska återupptas. Uppdrag har nu getts till berörda myndigheter som ska se över och redovisa vilka åtgärder som behöver vidtas för att vi ska kunna värna civilbefolkningen. Den första redovisningen kommer att ske redan i juni 2016. Det kommer givetvis att komma flera olika rapporter om den här viktiga frågan.

Vi ska inte glömma bort att det också finns ett egenansvar. Vi har ett eget ansvar för att se till att ha vatten och mat för i alla fall minst 72 timmar. Det är inte orimligt att man har det egna ansvaret. Men det behövs mycket informationsinsatser om det. Frivilliga organisationer, som Civilförsvarsförbundet, har en viktig roll när det gäller att jobba med information om det här till enskilda individer.

Samhället kan inte lösa det här på egen hand. Det finns också ett egenansvar.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

Anf. 78 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag instämmer i att det är ett delat ansvar, mellan det offentliga och oss som individer och medborgare. Men den samlade bilden är regeringens och riksdagens ansvar. Jag ställde interpellationen till minister Ygeman. Den överlämnades till landsbygdsministern. Det är ju flera ministrar som har ansvar för de här frågorna.

72-timmarsperspektivet är viktigt. Vi har nyligen tagit fram en föreskrift i försvarsutskottet. Det är en uppdaterad version med information till den enskilde om kris eller krig skulle inträffa.

Men vad händer bortom tre veckor, när det ansvar som Livsmedelsverket har i dag har passerat? Vem har det samordnade ansvaret för att se till att det finns en helhetsbild för hur insatserna ska prioriteras och vad som behöver göras i det svenska samhället när krisen slår till? Var vi står är inte tillräckligt samordnat eller utrett.

Konsekvenserna blir oerhört stora om livsmedelsproduktionen avstannar, om tillförsel av viktiga råvaror och också incitament för att bedriva produktion uteblir och om logistiken, som är sårbar, prövas hårt. Jag är oerhört angelägen om att det som ministern poängterar, att det här ska bli en viktig del i livsmedelsstrategin, också ska bli verklighet.

Enligt vissa analytiker skulle samhället inte klara en allvarlig kris i dag. Mjölk, bröd och basvaror skulle snabbt ta slut i affärerna. Färsivarorna skulle sina, och mejeriprodukterna skulle ta slut i butikerna. Det skulle också efter ett par tre dagar bli en tydlig brist på drivmedel. Det offentliga kommer att bli utsatt. Det gäller bespisningar på skolor och äldreboenden. Man kommer att prioritera vissa grupper. Men i det längre perspektivet saknas en utförlig beskrivning av de praktiska konsekvenserna.

Jag menar att ett utvecklat svenskt jordbruk och en ökad produktion av livsmedel i Sverige är grundläggande för att kunna ha stabil krisberedskap framöver.

Vi behöver uppdatera bilden. Det är inte acceptabelt att referera och analysera dagens situation utifrån ett annat säkerhetspolitiskt läge. Vi är helt överens om att det förändras och att det har försämrats allvarligt de senaste åren. Efter händelserna i Ukraina och i Krim och efter övningar i och kring Östersjön och incidentrapporter om dessa blir bilden anorlunda.

Det tar tid att ställa om. Det tar tid att skapa långsiktiga styrningar men också förutsättningar. Inte minst i en situation då det svenska jordbruket är under hård press behöver vi också jobba integrerat. Det här hör ihop – vår svenska produktion och krisberedskapen.

Jag noterar att det inte finns särskilt många förslag på åtgärder i ministrarnas svar. Det hänvisas till strategin. Den är viktig. Det är kommande återkopplingar från både MSB, som skriver en del om detta, och Försvarsmakten.

Vår gemensamma strävan måste vara att lyfta upp detta som en prioriterad fråga i totalförsvarsplaneringen.

Anf. 79 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Precis som jag sa i mitt förra inlägg har regeringen gett myndigheterna i uppdrag att belysa hela frågeställningen, bland annat answersfrågan som du tar upp, Daniel Bäckström. Den kommer att belysas.

Den första rapporten kommer vi att få redan nu i juni. Det kommer givetvis att komma en lång rad förslag för hur de här frågorna ska hanteras.

Det är en mycket komplex fråga. Den handlar om mycket annat än bara själva livsmedlet. Det handlar, som har nämnts, om transporter, it-system, elnät med mera.

Det är också avgörande att man samverkar, samordnar och planerar det här. Beredskapen beror på ett stort antal samverkande faktorer om vi ska lyckas. Jag ser därför med tillförsikt på det arbete som Livsmedelsverket inlett inom den samrådsgrupp man kallar för Skal, samarbete krisberedskap av livsmedelsförsörjning.

Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Försvarshögskolan, polisen och flera myndigheter, LRF och kommuner har nyligen inlett ett projekt om samhällssäkerhet och civilt försvar inom jordbrukssektorn och livsmedelskedjor. Det blir ytterligare ett bidrag för att förbättra vår livsmedelsberedskap.

Vi har en del arbete framför oss. På grund av det förändrade säkerhetsläget är det ett mycket viktigt område att jobba vidare med. Vi är nog bara i början.

Anf. 80 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Det är givetvis mycket som ska återtas och reflekteras över den närmaste tiden. Det blir viktigt att följa upp uppdraget, hur vi ska gå vidare med totalförsvarsplaneringen i nästa steg.

Det hänvisas till solidaritetsöverenskommelsen, klausulen mellan EU-länderna. Man kan också vända på frågan och fundera på ifall något annat land i krisläge skulle behöva vår hjälp med livsmedel, hur mycket kan vi då hjälpa till med med den produktionsnivå vi har i dag? Och vilka konsekvenser kan det få i nästa steg, ifall vi också hamnar i ett krisläge?

Det finns många bra reflektioner. Men ministern poängterar också en viktig sak; nyckeln till bättre försörjningsberedskap ligger i en kraftigt ökad livsmedelsproduktion. Det skriver jag verkligen under på. Det handlar också om hela-landet-perspektivet. Att minska sårbarheten, att minska transporterna, att bygga hållbarare transporter och att minska miljöpåverkan – flera värden kan ingå i helhetsperspektivet och arbetet för att göra samhället mer robust och långsiktigt ansvarstagande. Det gäller även att engagera fler civila i att ta ansvar och initiativ.

Livsmedelsstrategin återopas. Det ska bli intressant att se om ministern kommer att reflektera över hur vi kan minska importberoendet och öka livsmedelsproduktionen i Sverige.

Det här är en viktig del. Sedan finns det andra frågor som rör vattenförsörjning och annat som också kommer att ingå som viktiga perspektiv på livsmedelsfrågor.

Tack för svar! Och tack för debatten!

Anf. 81 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Även vår livsmedelsexport är en del av vår självförsörjningsgrad. I dag har vi en självförsörjningsgrad på ungefär 50 procent och en export på 10 procent. Om vi lyfter in exporten har vi faktiskt en självförsörjningsgrad på 60 procent.

Jag tror att livsmedelsstrategin också kommer att handla om att öka vår export.

Det handlar egentligen om att öka vår totala produktion. Vare sig produktionen konsumeras i landet eller utanför landet är den viktig på många olika sätt. Den är viktig för tillväxt, för sysselsättning och för landsbygden samtidigt som den bidrar till att säkerställa en självförsörjningsgrad i orostider på ett bättre sätt. Livsmedelsstrategin är en viktig del i den här frågan.

Här har regeringen hög ambitionsnivå. Den proposition som nu kommer att läggas på riksdagens bord handlar givetvis om att öka vår produktion. Sedan kommer man också att ha handlingsplaner för att man ska nå målen. De kan se olika ut över tid beroende vilken regering som har makten och hur man snabbt vill nå de mål som jag hoppas att man kan anta gemensamt här i Sveriges riksdag och att man i en så viktig fråga tors lägga partipolitisk prestige i papperskorgen och anta målsättningarna med ett tungt klubbslag. Nu ökar vi vår livsmedelsproduktion i landet Sverige.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:546 om alkobommar vid de svenska hamnarna

Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Lars-Axel Nordell har frågat mig hur jag och regeringen kommer att gå vidare med införandet av automatiska alkotester av förare som anländer till svenska hamnar.

Regeringen beslutade den 14 april 2016 att ge Trafikverket i uppdrag att förbereda införandet av anläggningar för nykterhetskontroll, så kallade alkobommar, i tre till fem hamnar som bedöms lämpliga för detta. I uppdraget ingår att identifiera och föreslå tre till fem lämpliga hamnar utifrån trafikvolym, kostnader, infrastruktur och kontrollsituation, samt med hänsyn till rådande konkurrensförhållanden för hamnarna. I uppdraget ingår även att förbereda upphandling av anläggningar för nykterhetskontroller

Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen ska för uppdragets genomförande bidra med kunskap och erfarenheter utifrån sina respektive sakområden, i syfte att åstadkomma goda och effektiva lösningar för en nyktrare trafik.

Förste vice talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2015/16:558 om id-kontrollernas effekter för Skåne

Anf. 83 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Boriana Åberg har frågat mig om jag delar statsrådet Kristina Perssons uppfattning om Sydsvenska Handelskammarens rapport. Hon har även frågat vilka åtgärder jag vidtagit och avser att vidta för att

begränsa de ökade kostnader och negativa effekter som införandet av identitetskontroller oundvikligen får för i första hand resenärer och transportörer, men också för samhället i övrigt.

Sedan de tillfälliga id-kontrollerna aviserades i slutet av förra året har jag besvarat ett stort antal frågor från riksdagen med anknytning till kontrollerna. Jag har hela tiden betonat att regeringen är väl medveten om de konsekvenser kraven på tillfälliga id-kontroller vid resor från Danmark har medfört för både transportörer och resenärer.

Omständigheterna som ligger till grund för införandet av såväl tillfällig gränskontroll vid inre gräns som id-kontroller är extraordinära. Att de införda åtgärderna får vissa negativa effekter i Öresundsregionen är tyvärr en oundviklig följd av den uppkomna situationen. Exakt hur stora kostnaderna är har jag ingen uppfattning om, och summan kan säkert variera utifrån vilka antaganden man lägger till grund för beräkningen. En relevant fråga att ställa är också hur stora kostnader samhället hade haft om regeringen inte hade tagit sitt ansvar och vidtagit åtgärder för att hantera den stora tillströmningen av asylsökande under hösten 2015.

I den ekonomiska vårpropositionen anger regeringen att en rimlig utgångspunkt är att transportörerna bör få kompensation för de ökade kostnader som följer av id-kontroller. Regeringen undersöker därför möjligheterna att införa en sådan kompensation, bland annat i förhållande till EU:s statsstödsregler. Frågan är under beredning inom Regeringskansliet. För att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar för kommuner och landsting kommer regeringen i höst att föreslå att 10 miljarder kronor per år tillförs kommunsektorn för 2017 och framåt.

Anf. 84 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, infrastrukturministern! Dock saknar jag fortfarande svar på mina två enkla frågor som kan besvaras med bara ja eller nej. Delar ministern sin kollega Kristina Perssons uppfattning om Sydsvenska Handelskammarens rapport – ja eller nej? Om ministern har missat vad Kristina Persson sa kan jag påminna henne.

Kristina Persson ifrågasatte nivån på kostnaderna för minskad arbetspendling i Öresundsregionen som ett resultat av alla tågförseningar och alla andra olägenheter för alla typer av transporter i samband med gränskontrollerna. Enligt Handelskammarens beräkningar uppgår dessa kostnader till 2,9 miljoner per dag. Det blir 1,5 miljarder per år, en svindlande summa. Vi som sitter i trafikutskottet kan bara föreställa oss vilka fantastiska satsningar dessa pengar hade kunnat användas till.

Vid beräkningen har Handelskammaren beaktat krympningen av arbetsmarknaden. Skåningar är inte längre benägna att söka jobb i Köpenhamn med omnejd i samma utsträckning som tidigare när pendlingstiden har ökat med flera timmar per dag. Det avskräcker.

Den regionala turismen har också minskat. Det är krångligt att åka och förlusta sig i Skåne om man måste byta tåg och visa pass två gånger.

I rapporten uttrycks farhågor om att både inhemska och internationella investeringar kommer att minska om Öresundsregionen uppfattas som två skilda regioner. Detta skapar oro på både den svenska och den danska sidan.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

Ministern kan fråga sina socialdemokratiska partivänner i Malmö eller i övriga Skåne hur hårt Skåne har jobbat för en fungerande integration vid Öresund och vad som står på spel. Befolkningsutmaningarna och en minskad arbetsmarknad är det sista som Malmö behöver i dag.

Jag vill gärna upprepa min fråga till infrastrukturministern: Anser ministern att de beräknade kostnaderna är realistiska – ja eller nej?

Herr talman! I sitt svar säger ministern att hon sedan slutet av förra året har besvarat ett stort antal frågor med anknytning till gränskontrollerna. Men faktum kvarstår. Ingen av de inblandade – vare sig Skånetrafiken, rederierna eller Handelskammaren – har uppfattat vad regeringen tänker göra för att minska de negativa effekterna. Att anse sig ha lämnat ett svar är inte detsamma som att mottagaren har uppfattat svaret. Jag vore jättestacksam om ministern kunde komma med tydliga, explicita och exakta exempel.

Anf. 85 RIKARD LARSSON (S):

Herr talman! När Boriana Åberg skriver en väldigt angelägen interpellation kan man få intrycket av att Boriana Åberg och Moderaterna inte tycker att det är en bra idé att ha id-kontroller. Därför är det bra att man påminner sig om att Boriana Åberg och Moderaterna hela tiden var med på införandet av id-kontrollerna. Sedan valde man i slutändan att lägga ned sina röster när det kom till beslut här i kammaren, men det uppfattar jag och väldigt många med mig mer som en liten taktisk manöver. Sanningen att säga vill ju Moderaterna och Boriana Åberg stänga gränserna helt och hållet.

Men det som debatten rör nu är konsekvenserna av de införda id-kontrollerna. Som statsrådet också säger har de naturligtvis en negativ inverkan på utvecklingen i Öresundsregionen. Men situationen var den att man hade ett väldigt kraftigt ökat flyktningmottagande. Hade man inte hanterat den situationen är det klart att det hade blivit stora konsekvenser för arbetsmarknaden i alla de kommuner som finns i Öresundsregionen.

Den rapport som Boriana Åberg hänvisar till är väldigt intressant. Jag tror inte att poängen med den rapporten är om siffrorna stämmer exakt eller inte, utan jag tror att det är klokt att man läser den rapporten som att Öresundsintegrationen har stor betydelse för näringslivet i Skåne och näringslivet i Danmark. Det får stora konsekvenser om man gör störningar i den integrationen och i den gränspendling som sker. Att visa detta tror jag är huvudsyftet med rapporten. Sedan visar den på storheter. Rapporten säger att det inte är fråga om exakta tal, utan om uppskattningar, men den vill visa på storheterna, och storheterna finns där.

Det viktiga nu är att man vidtar åtgärder för att lösa den uppkomna situationen och göra det bästa av situationen. Det är klart att det krävs två parter för att göra det bästa av de kontroller som finns nu. Jag har sett hur den svenska regeringen arbetar väldigt intensivt med detta, men det krävs också att den danska regeringen svarar upp på samma sätt. Jag hoppas att det samarbetet löper på bra och att det kommer lösningar som underlättar för gränspendlarna. Men i väntan på det måste man vidta andra åtgärder.

Sveriges samarbetsminister Kristina Persson, som Boriana Åberg hänvisar till i sin interpellation, träffar också sina kollegor i Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet hade diskussion och debatt om de här frågorna förra veckan i Oslo. Då redovisade de nordiska samarbetsministrarna hur de nu

intensifierar arbetet med de här frågorna, bland annat genom att generalsekreteraren i Nordiska ministerrådet fortlöpande analyserar konsekvenserna av de tillfälliga gränskontrollerna och säger hur man kan vidta åtgärder för att underlätta gränspendlingen. Men man har också gett Gränshinderrådet i uppdrag att intensifiera sitt arbete med att avlägsna gränshinder och därmed främja människors och företags fria rörlighet.

Det är klart att det görs en hel rad saker för att underlätta för gränspendlingen. Kontrollerna är ett bekymmer, men denna regering tar de initiativ som behövs för att göra detta så enkelt som möjligt.

Anf. 86 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Som Rikard Larsson alldeles nyss konstaterade finns det en ganska bred uppslutning i den här kammaren om behovet av att vidta extraordinära åtgärder i en extraordinär situation. Till skillnad från Moderaterna stod dock regeringen upp för den insikten hela vägen, också genom beslutet. Det kan jag stå för varje dag i veckan. Att ta ansvar i en svår situation är ett av de tecken på att man är regeringsduglig som jag tror att svenska folket uppskattar allra mest. Att backa ur i sista ögonblicket och lägga ned sina röster är inte särskilt ansvarsfullt.

Samhällets totala kostnader för den stora asylinvandring vi hade under förra året uppgår till mångdubbelt mer än de 1,5 miljarder per år som Borian Åberg och den här rapporten hänvisar till. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och med tanke på behovet av att långsiktigt värna svensk välfärd och svensk tillväxt var detta därmed ett alldeles nödvändigt beslut, som dessutom är mer ekonomiskt fördelaktigt än att upphäva id-kontrollerna innan vi kan säkerställa inre ordning och säkerhet.

Jag sa i mitt svar att jag inte kan göra någon bedömning av huruvida de siffror som anges i rapporten är korrekta eller inte. Det beror lite grann på vilka utgångspunkter och parametrar man har. Vi är medvetna om att den här åtgärden medför störningar, både för pendlare och för integrationen i Öresundsregionen, och vi vill naturligtvis se till att de nackdelarna minskar så mycket som möjligt.

Vi har en fortlöpande dialog med danska ministrar, jag på min sida med den danska transportministern och Anders Ygeman och Morgan Johansson med sina motsvarigheter, för att hitta så smidiga och ”okränkliga” sätt som möjligt att genomföra id-kontrollerna. Men så länge EU-länderna inte kan hålla den yttre gränsen och komma överens om ett fördelningssystem inom EU har vi ett behov av att vidta de åtgärder som krävs för att Sverige också fortsättningsvis ska kunna hålla den nivå som vi har nu. Det behovet kommer att kvarstå under överskådlig tid.

Jag kan nämna ett par åtgärder som vi har vidtagit. Som sagt skriver vi tydligt i vårpropositionen att vi vill se till att vi kan kompensera transportföretagen för de extra kostnader de har haft i samband med id-kontrollerna. Vi har även genomfört en förordningsändring som innebär att skolklasser och idrottsföreningar, det vill säga minderåriga som reser i sällskap av en vuxen som inte är förälder, undantas från id-kontrollerna. Det är en väldigt viktig åtgärd, inte minst vid den här årstiden, när det är mycket skolresor och idrottsresor.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

Det är klart att det här är krångligt för många och att det ställer till det i vardagslivet. Vi är väl medvetna om det. Men just i Skåne hade naturligtvis frånvaron av de här åtgärderna gett stora problem i vardagen, eftersom vi då hade haft att hantera ännu större grupper av människor som skulle ha behövt tak över huvudet, skolgång och allt annat som man behöver.

Jag tror också att man ska vara lite försiktig med vilket ansvar man tar på sig när man ökar oron för hur krångligt det här är. Risken är att man ägnar sig åt att skapa självuppfyllande profetior, och det mår varken Öresundsregionen eller någon annan bra av.

Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag tackar ministern. Jag tackar också Rikard Larsson. Äntligen en socialdemokrat som har läst rapporten!

Jag tror att jag behöver påminna om hur situationen såg ut i höstas, innan regeringssidan blir alldeles för nöjd med hanteringen. Jag delar inte ministrarnas uppfattning att regeringen tog sitt ansvar. Tvärtom hade regeringen först en mycket optimistisk syn på utmaningarna.

Stefan Löfven deklarerade att hans Europa inte byggde murar. Han och några andra av Anna Johanssons kollegor kritiserade Danmarks hantering av flyktingkrisen till den grad att det omöjliggjorde samarbete mellan de båda länderna. Det tog väldigt lång tid innan regeringen agerade, och då hade relationen till den sydliga grannen redan blivit frostig. Som en svensk-dansk forskare skrev då: "Det är med viss skadeglädje danskarna betraktar den svenska panik som uppstod när man i Stockholm plötsligen upptäckte att mottagandet av 163 000 nyanlända ... inte fixar sig av sig självt."

Det är alltså på sin plats att visa lite ödmjukhet. Regeringen blundade hela tiden för utmaningarna och krisen. Stefan Löfven bjöd de facto in hela världen att ta del av den svenska välfärden. Att prata om ansvar och hänvisa till höstens kris är ganska olämpligt, tycker jag.

Plötsligt skedde det en väldigt snabb omvandling av den svenska ståndpunkten, och det var just denna drastiska omvandling som skapade problem. Hade man samarbetat med Danmark skulle till exempel troligtvis åtminstone en av de båda kontrollerna ha tagits bort. Nu har vi som bekant två kontroller, först en passkontroll på Kastrup som transportören gör och sedan en id-kontroll i Hyllie. Den sistnämnda är dessutom utformad på ett sätt som reser många frågetecken kring aspekter som rättssäkerhet och relevans. Det är inte sällan den drabbar resenärer som enbart färdas regionalt i Skåne och aldrig har passerat en landsgräns. Är det verkligen försvarbart att dessa resenärer uppmanas att visa legitimation?

Det är positivt att Nordiska ministerrådet tänker analysera situationen, men jag vill gärna påpeka att analyser redan har gjorts. Bland annat kan rapporten från Sydsvenska Handelskammaren betraktas som en mycket trovärdig sådan. Nu behövs det handling!

Sedan är det de 10 miljarder som ministern hänvisade till i sitt svar som kommer att tillföras kommuner och landsting från och med hösten för att täcka kostnader i samband med flyktingmottagandet. Dessa miljarder tas upp i alla sammanhang. Saknas det skolor och lärare säger man att 10 miljarder ska tillföras. Om det påpekas att det finns brister inom socialtjänsten ska man tillföra 10 miljarder. Listan kan göras oändlig.

Vi borde vara medvetna om att de 10 miljarderna inte räcker till allt, särskilt inte till att täcka kostnaderna för till exempel Skånetrafiken och andra transportörer. Det behövs lite mer ödmjukhet, lite mer kreativitet och framför allt handling.

Prot. 2015/16:98
26 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 88 RIKARD LARSSON (S):

Herr talman! Till skillnad från Borian Åberg tycker jag att i grunden ligger misslyckandet i EU:s och Nordens sätt att hantera flyktingkrisen. Jag tror i motsats till Borian Åberg att man inte vidtar sådana åtgärder i någon form av förebyggande syfte. När man ser att människor flyr från krigshärdar runt omkring i världen ser man till att göra så mycket det går innan man tar till drastiska åtgärder som att begränsa möjligheten att fly till ett enskilt land.

Detta hade kunnat hanteras enklare om alla nordiska länder hade tagit större ansvar, om alla europeiska länder hade tagit ett större ansvar. Men Borian Åbergs lösning var att stänga gränserna tidigare och att låta fler stå utanför. En sådan åtgärd ska man inte vidta förrän det är absolut nödvändigt som en sista utväg. Det var därför som man väntade med beslutet. Man stänger inte gränser i förebyggande syfte.

Jag har suttit i Öresundskommittén, och jag kan konstatera att det finns i både det svenska parlamentet och det danska parlamentet behov av mer upplysning om Öresundssamarbetet och hur man bör agera för att främja integrationen i Öresund och för att underlätta för dem som gränspendlar.

Det har funnits andra förslag på att betydligt försvåra gränspendlingen, med betydligt enklare motiv än detta. Den åtgärd som regeringen har vidtagit är en åtgärd som har varit helt och hållet proportionerlig i förhållande till de konsekvenser som annars hade inträffat om de inte hade vidtagits. Det finns andra åtgärder som hade kunnat vidtas men som inte hade haft den effekten.

Anf. 89 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Historieskrivning, minnen och sådant är ibland lite viktigt, till exempel i den här frågan. Så sent som under september oktober förra året var asylansökningsvolymen hanterlig i Sverige. Sverige stod upp för humana värden och solidaritet med dem som flyr. Det tycker jag att vi har all anledning att vara stolta över.

Det var under oktober och november som antalet asylsökande ökade dramatiskt. De expertmyndigheter som regeringen har, till exempel Migrationsverket, gjorde antaganden och prognoser som inte alls var i paritet med det som sedan blev utfallet. Därför fanns inget skäl för regeringen att agera kraftfullt tidigt på hösten förra året.

Men det fanns goda skäl att agera kraftfullt i slutet av hösten förra året. Då gjorde regeringen det. De beslut om insatser som fattades då var naturligtvis inte lätta, men det var alldeles nödvändigt för att säkerställa att Sverige kunde ta det ansvar som vi hade åtagit oss gentemot de människor som har flytt till Sverige och sökt asyl här och gentemot alla andra som finns i vårt land.

De besvär som detta orsakade i Öresundsregionen är ingenting mot vad de hade orsakat om åtgärderna inte hade vidtagits. Jag skulle vilja höra vad Borian Åbergs svar på den frågan är. Vad tycker Borian Åberg och Moderaterna att vi borde göra i stället? Ska vi häva id-kontrollerna? Ska vi häva den inre gränskontrollen? Hur ska vi i så fall hantera den situation som då riskerar att uppstå?

Jag är den första att skriva under på att jag gärna skulle se att vi kunde ta bort id-kontrollerna och gränskontrollerna. Det förutsätter att det finns en ordning som garanterar att vi inte hamnar i samma situation en gång till.

Jag tror att de allra flesta, också boende i Öresundsregionen, tycker att det är viktigt att det är ordning och reda i svenskt flyktingmottagande och att även om åtgärden ställer till det i vardagslivet hade alternativet varit ännu värre, inte bara i Skåne utan för hela Sverige.

Man kan säga att de 10 miljarderna inte räcker. Det är möjligt att man alltid behöver mer pengar till välfärden. Det ska bli intressant att se hur mycket medel Moderaterna lägger i sitt svar på regeringens vårbudget på just kommuner och landsting om man tycker att 10 miljarder är för lite.

Anf. 90 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Låt mig svara på ministerns fråga om vad Moderaterna tänker göra. Jag kan läsa ur den reservation som vi hade vid det tillfället.

Vi förutsätter att regeringen vid användning av befogenheten att besluta om identitetskontroller noga prövar frågor om proportionalitet, praktiskt tillämpning, kostnader och effekter. Det är av största vikt att regeringen vidtar de åtgärder som behövs för att begränsa de negativa effekter som införandet av identitetskontroller oundvikligen kommer att få för resenärer och transportörer.

Vi tog vårt ansvar, och vi förutsåg vad som kommer att hända. Sedan är det regeringen som regerar, inte vi. Ansvaret ligger hos er.

Sedan var det frågan om vår budget. Det är en mer ansvarsfull budget eftersom vi inte sprätter pengar på bidrag hit och dit, utan vi har konkreta och bra förslag på hur fler ska komma till jobb. Det är särskilt viktigt med tanke på de hundratusentals människor som har kommit för att bygga sig ett bättre liv. Ett bättre liv får man först när man försörjer sig själv, när man får självförtroendet och självkänslan av att vara behövd och att ha arbetskamrater, att bidra till uppbyggnaden av det nya landet.

Jag skulle gärna ha pratat mer om just effekterna av kontrollerna på transporterna i Skåne, särskilt id-kontrollerna på färjorna mellan Ystad och Rönne, som gör att Ystad kommer att förlora arbetsplatser om danska staten bryter avtalet.

Anf. 91 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag konstaterar att det inte förefaller finnas några tankar hos Moderaterna om vad man borde göra i stället. Man har tydligen inte tänkt något sedan november.

Regeringen agerar just nu för att minska de negativa följdverkningarna av id-kontroller och inre gränskontroll men anser samtidigt att det fortfarande är nödvändigt att ha kvar åtgärderna.

Det som också är viktigt är det jag har försökt säga i mina tidigare inlägg, nämligen att det finns en risk med att spela upp i alldeles för högt

tonläge för att beskriva hur svårt det är att resa. Jag reste själv för ett par veckor sedan från Kastrup till Kalmar. Vid det tillfället, en fredag eftermiddag vid klockan fem, var det nästan tomt vid id-kontrollerna.

Det finns just nu tecken som tyder på att resenärerna återvänder till tågen. De har sett att riktigt så farligt som spekulationerna innan var blev det inte. Med det sagt ska vi självklart ta signalerna om svårigheter på fullaste allvar och göra allt vi kan för att minska effekterna. Men vi har heller ingenting att vinna på att göra problemen större än vad de i verkligheten är. Det riskerar i stället att förvärra problemen, inte att lösa dem.

Det gläder mig oerhört att vi är överens om att åtgärder för att fler ska komma i arbete är det allra mest prioriterade. Jag tror dock att andra ministrar och riksdagsledamöter kan ha en diskussion om vilka åtgärder. Där tror jag tyvärr inte att vi är lika överens.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:98
26 april

*Svar på
interpellationer*

§ 21 Svar på interpellationerna 2015/16:530 och 554 om Vattenfalls styrning och ekonomiska status

Anf. 92 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig om jag, mot bakgrund av Vattenfalls resultat 2015, är av uppfattningen att regeringens politik för kraftigt minskad kärnkraft är förenlig med dess önskan om att vara en professionell ägare som skapar värden och om jag bedömer att Vattenfall är tillräckligt robust för att klara fortsatta nedskrivningar och negativa resultat utan att riskera sänkt kreditvärdighetsbetyg.

Som vi tidigare har sagt har regeringen tagit viktiga steg mot att realisera ambitionen att göra Vattenfall ledande i omställningen av energisystemet mot en större andel förnybar energi. Vi kommer att styra Vattenfall mot ett mer förnybart energisystem inom ramen för det uppdrag som riksdagen 2010 beslutade om för bolaget. Vattenfall ska affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Ägaren har på förra årsstämman i Vattenfall utsett två nya ledamöter till bolagets styrelse i syfte att ytterligare stärka styrelsen i den strategiska ompositionering som Vattenfall behöver göra för att möta utvecklingen på marknaden.

Vattenfall har under enbart 2015 gjort nedskrivningar för kraftslag som kol och kärnkraft om 37 miljarder kronor, varav svensk kärnkraft stod för 17 miljarder kronor – detta främst drivet av de låga elpriserna.

Att Vattenfall aviserade en stängning av de äldsta reaktorerna var inte oväntat. Marknadspriserna på el har varit låga under en tid och förväntas vara så en lång tid framöver. Prisnivån baseras på att det finns ett överskott av el på marknaden. Det naturliga i en sådan situation är att de mest olönsamma – vilket ofta är de äldsta – produktionsenheterna plockas ut från marknaden. Därför är det föga förvånande att det är precis det som beslutats av Vattenfall.

Vattenfall står inför ytterligare utmaningar mot bakgrund av marknads-situationen men är väl rustat för det. Det är dock kreditinstituten som har att bedöma vilken gradering de ger Vattenfall. Jag kommer noga att följa bolaget med utgångspunkt i att aktivt förvalta statens ägande i Vattenfall AB så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga.

Regeringen har tillsatt en energikommission vars arbete ska resultera i långsiktiga spelregler för energisektorn i Sverige. Nu avvaktar vi och energibolagen resultatet av detta arbete.

Anf. 93 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Mikael Damberg ska noga följa och observera utveckling av Vattenfall. Frågan är om ägarna, svenska folket, kan känna sig tillfreds med en ansvarig minister som följer och observerar när så stora värden står på spel.

Vattenfall gjorde förra året en förlust på 20 miljarder kronor. Ministern har själv nämnt nedskrivningar på 37 miljarder kronor. Det är knappast en bra start för Mikael Damberg som ansvarig minister för Vattenfall med så stora förluster – dessutom i ett läge när svenska statens offentliga finanser befinner sig under stor press. Det är underskott, brott mot skyddsvallar, brott mot finanspolitiskt ramverk, ökade utgifter och utgifter som ökar snabbare än vad skatteintäkterna gör. Då bedriver samtidigt statens största bolag en verksamhet som går med stor förlust.

Inte nog med att verksamheten går med stor förlust; Mikael Damberg berömmar sig här för att man ska styra Vattenfall mot ökad hållbarhet. Det är mycket tveksamt mot bakgrund av att Vattenfall under Mikael Dambergs första år som ansvarig minister ökade sina utsläpp efter att under alliansåren ha minskat dem.

Detta påminner mycket om den historia som Mikael Damberg har tillsammans med Vattenfall då den regering som Mikael Damberg tidigare arbetade åt begav sig ut på stora shoppingrundor runt om i Europa. Man köpte stenkol, brunkol och kärnkraft – många av de energislag som nu orsakar Vattenfall stora ekonomiska förluster, stora bekymmer och dessutom stor negativ miljöpåverkan. Hur dessa förvärv gick till och hur Vattenfall hamnade i den position där Vattenfall är i dag och som Mikael Damberg har att ta ansvar för är inte klarlagt för svenska folket. Vi vet inte vilka beslut som fattades, vilka ministrar som var ansvariga för beslutet, hur samordningen sköttes i Regeringskansliet, vilka dokument som finns kring detta och vem som egentligen fattade besluten. Vi vet inte hur Göran Persson fattade de här besluten, och så vidare.

Det vi vet är att svenska folket nu är storägare i tysk kärnkraft, stenkol och brunkol som inte bara släpper ut mycket koldioxidequivivalenter i luften utan som också nu riskerar att påverka den svenska ekonomin i mycket negativ riktning.

Är det då tillräckligt att ha en minister som noga följer en utveckling där koldioxidutsläppen ökar och där förlusterna är 20 miljarder kronor per år? Eller förtjänar svenska folket en ägare som tar ett mer aktivt ansvar och som leder och följer utvecklingen på ett engagerat och inte bara passivt sätt?

Jag har stor respekt, herr talman, för att Mikael Damberg har många olika saker att göra. Jag förstår att det har lagts mycket energi på att försöka försvara vallöften som vi har sett bli svikna under den tid som har

varit. Mikael Damberg gjorde till exempel ett stort nummer av att minska företagens sjuklöneansvar. Nu ser vi hur Mikael Damberg har fått vika ned sig i dessa frågor, och man ökar i stället företagets sjuklöneansvar.

Ändå, herr talman: Med så stora värden som står på spel i Vattenfall borde ministern kunna ta sig tid att engagera sig i bolaget och ge klara och tydliga besked. Det är kreditvärderingsinstitutet som sätter kreditbetygen, säger Mikael Damberg. Det är förvisso korrekt, herr talman, men som ägare borde man kunna ta ansvar för hur rustat ens bolag är. Hur starkt står svenska folkets bolag? Det kan man inte bara ställa sig passivt vid sidan av och iaktta. Här behöver givetvis regeringen agera. Hur ska detta bolag kunna vändas från de stora förluster på 20 miljarder som har gjorts till lönsamhet under åren framöver? Här uteblir svaren från Mikael Damberg.

Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för frågorna kopplade till interpellationen! Det är frågor som Wykman kanske skulle vilja ställa till den föregående borgerliga regeringen. Under åtta års tid hade den borgerliga regeringen ansvaret för Vattenfall. Under den tiden fattade man också beslut om några av de investeringar som i dag har tyngt Vattenfall. De ligger i dag som en våt filt över Vattenfall. Det mest kända är Nuonskandalen. 89 miljarder kronor köpte man för. Nedskrivningarna av Nuon har än så länge varit på nästan 53 miljarder kronor för skattebetalarna.

Det är någonting att betänka, och det är också en av anledningarna till att vi har stärkt styrningen av de statliga bolagen. Det får inte vara oklart vem som fattade beslut och hur beslut fattades. Det förslag till ägarsamordning som nu har kommit på riksdagens bord om den aktuella frågan om den tyska brunkolen går i en skriftlig begäran till regeringen, men också i ett skriftligt svar från regeringen till Vattenfall i frågan, så att det blir ordning och reda på ägarstyrningen av de statliga bolagen.

Något mer skandalöst än Nuonaffärens efterspel är svårt att hitta. Det är inte någon imponerande ägarstyrning när vi fortfarande i dag inte vet vem som fattade vilket beslut och på vilka grunder man fattade besluten och när den tidigare näringsministern inte ens ville komma till KU för att svara på frågor om den kanske sämsta affären i svenskt näringslivs historia.

Nu har vi tagit ett omgrepp, som jag nämnde i mitt svar. Vi har infört en ny styrningsprocess kopplat till ägarsamordningen så att det blir mer ordning och reda på den. Vi har också stärkt styrningen internt i Vattenfall med den kompetens som Vattenfall bedömer att de har ett stort behov av. Energimarknaden förändras. Det är inte bara Vattenfall som har stora problem i dag på den europeiska energimarknaden. I princip alla stora energibolag drabbas av samma sak, det vill säga fallande och låga elpriser. Det pressar i dag alla energibolag och i princip alla energislag just nu. Oavsett om vi talar om kärnkraften, vattenkraften eller vindkraften – i den mån man talar om nybyggnation av den – är energislagen under press på grund av låga elpriser.

Då är det viktigt att agera långsiktigt som ägare. Man ska ha fokus på den långsiktiga strategin. Styrelsen för Vattenfall jobbar efter en affärs-mässig plan. Det är en marknadsmässig plan som innebär att de vill vara ledande i omställningen av energisystemet. Jag tycker att det är en bra

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

plan. Om detta hållbarhetstänk hade präglat en del av de investeringar som gjordes, inte minst med Nuonaffären, hade denna affär kanske aldrig gjorts. Då hade man inte gått in med 89 miljarder i ett projekt som ledde till 53 miljarder kronor i nedskrivningar.

Man kan också diskutera de tidigare affärerna. Jag vill ge Niklas Wykman rätt i att man kan fundera på om det var klokt att göra en del av de europeiska investeringar som Vattenfall gjorde under flera olika slags regeringar.

Det fanns en bred parlamentarisk uppslutning bakom att Vattenfall skulle göra större investeringar i Europa eftersom energimarknaden i Europa förändrades. Det man kan konstatera från Vattenfalls sida är att brunkolsverksamheten har varit en lönsam affär. Det är det Vattenfall säger. De har klarat sina lönsamhetskrav.

Däremot kan man fundera på om det var en bra affär utifrån en hållbarhetsaspekt, därför att kol naturligtvis är en stor utsläppare av koldioxid. Det är också en av anledningarna till att Vattenfalls styrelse har gått in med en begäran om ägarsamordning då de vill sälja verksamheten och koncentrera sig på en förnybar utveckling.

Anf. 95 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det gläder mig att Mikael Damberg ökar sin engagemangsnivå i Vattenfall. Till syvende och sist är ingen i svensk politik mer mr Vattenfall än vad näringsministern är med fullt ansvar för bolagets verksamhet.

Näringsministern tar upp den ägarprövningsdiskussion som nu ska ske kring brunkolsverksamheten. Det tycker jag är bra. Hur ser näringsministern på de skatteupplägg som det tjeckiska bolaget sägs ha till exempel? Det är givetvis intressant för svenska folket att ta del av vilka affärer Mikael Damberg vill göra, med vem och på vilket sätt och vad man är beredd att godkänna och acceptera.

Hur kommer Mikael Damberg att se på Miljöpartiets löften om att man inte ska sälja den här verksamheten? Hur kommer den samordningen i Regeringskansliet att ske? Vilka besked kommer vi att få?

Hur ska Mikael Damberg motivera de mycket omfattande förluster på 20–30 miljarder kronor som affären kan medföra i ett läge där offentliga finanser är under stor press? Det är givetvis bra att detta sker på ett öppet sätt.

Jag håller med Mikael Damberg om att det är bra att Vattenfall nu är mer transparent och att regeringen ska vara en mer aktiv, engagerad och närvarande ägare. Många av de saker som kom fram av den utredning som gjordes och av den diskussion som fördes kring Nuon är välkomnade och leder förhoppningsvis till en bättre verksamhet.

Det är märkligt att näringsministern blickar så mycket bakåt. Men eftersom näringsministern väljer att blicka bakåt kan näringsministern redogöra för hur det gick till när Brunsbüttel, Krümmel, Stade eller Brokdorf köptes av den socialdemokratiska regeringen som Mikael Damberg arbetade för? Hur såg den samordningen och de övervägandena ut? Hur diskuteras det i det socialdemokratiska partiet när man köpte Bewag till exempel eller när man anskaffade hela brunkolsbrytningen i Laubag? Hur resone-

rade det socialdemokratiska partiet då, och hur ser man nu på både de miljöförluster som detta har inneburit och de ekonomiska förluster som den sedan länge stillastående tyska kärnkraften innebär?

Någonstans i den socialdemokratiska partitoppen avhandlades rimligtvis dessa frågor – hur skulle det gå till och vad skulle göras?

Mikael Damberg berömmar den genomlysning som kom av Nuonaffären, och väl så. Då borde det väl också vara på sin plats att dra lärdomar av de förvärv som tidigare gjordes och Socialdemokraterna mer än något annat parti i Europa blev ett parti för stenkolk och brunkolk och för investeringar i kärnkraft i andra länder.

Herr talman! Det allvarliga är trots allt att man måste vårda bolaget på ett bra sätt. Här ser vi hur regeringen både är aktör och spelare på samma marknad. På samma sätt som man är en aktör med sitt brunkols- och stenkolsinnehav och sitt innehav av tysk stillastående kärnkraft är man också en aktör på den svenska energimarknaden. Här ser vi i ett svårt läge med fallande elpriser hur regeringen lägger pålaga efter pålaga på den svenska kärnkraften. Näringsministern tog själv upp hur de här pålagorna har tvingat Vattenfall att göra stora nedskrivningar på sina svenska tillgångar, som på grund av den förda politiken helt enkelt saknar värde och därför måste skrivas ned. Det är en allvarlig utmaning för ett redan pressat bolag.

Anser Mikael Damberg att de åtgärder som regeringen vidtar med dyrare avgifter på kärnkraften med höjd effektskatt är förenliga med att samtidigt vara en god och ansvarstagande ägare i enlighet med ägardirektivet? Eller tar regeringen med ena handen och ger med den andra så att summan till slut är att man har tagit mycket mer från Vattenfall än vad bolaget klarar av?

Herr talman! Det kan vara därför som man får sänkta kreditbetyg. Man får sänkta kreditbetyg samtidigt som man gör avskrivningar och samtidigt som man gör förluster. Om den situationen uppkommer, hur robust är då egentligen Vattenfall, och hur ska näringsministern hantera den situationen?

Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! I grunden är Vattenfall ett starkt bolag med viktiga tillgångar. Det är ett bolag som är viktigt inte bara i ett europeiskt perspektiv utan framför allt i ett svenskt energiförsörjningsperspektiv. Det är viktigt för svensk konkurrenskraft men också för svenska kunder.

Den här debatten blir om möjligt mer slängig än vad jag hade förväntat mig av en seriös diskussion om både energipolitik och Vattenfall. Jag har inte sagt att jag har välkomnat den granskning som har kommit ut av Nuonhärvan, för vi har fortfarande inte fått många av svaren. Er näringsminister från den förra borgerliga regeringen ville inte ens komma till KU och svara på frågor. Det här är fortfarande ett öppet sår när det gäller hur vi hanterar statliga bolag, inte minst Vattenfall, och hur man gör det seriöst. Den affären har kommit att bli Sveriges kanske sämsta affär genom tiderna med mycket stora nedskrivningar för de svenska skattebetalarna.

När det gäller brunkolen är jag öppen och transparent i diskussionen och tar på mig en självkritisk roll. Jag tror att båda våra partier borde fundera lite över hur klokt det egentligen var, för båda våra partier stod bakom Vattenfalls expansioner i Europa. Det var så det var. Kom inte och låtsas

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

som om det bara fanns ett parti som tyckte att det var bra. Det fanns en stor diskussion om detta, och man välkomnade från riksdagen en expansion i Europa, och den inkluderade tysk brunkol.

Nu kan man i efterhand konstatera, som Vattenfall gör, att det var en ekonomiskt lönsam affär, även givet att det kan få ekonomiska konsekvenser när man väljer att i det här fallet kanske sälja verksamheten. Vattenfall konstaterar att om man skulle välja att behålla verksamheten skulle de negativa ekonomiska konsekvenserna vara ännu större.

Sammantaget har det här varit en lönsam affär för Vattenfall och skattebetalarna. Men jag kan verkligen ifrågasätta om det var klokt att göra det i alla fall. Hållbarhetsaspekterna togs inte på så stort allvar i diskussionen då.

Det nya med Vattenfalls både styrning och ledning är att vi betonar att Vattenfall ska vara ledande i omställningen av energisystemet. Vattenfalls styrelse har gått ut och sagt att de framtidsinvesteringar, nya investeringar, som man ser framför sig sker till 100 procent i förnybar energi.

Jag tycker att båda våra partier borde fundera över vilket ansvar vi hade på den tiden. Nu är det stor skillnad mellan Nuon och brunkolet, för brunkolet var en ekonomiskt lönsam affär för skattebetalarna, medan Nuon har varit en förlustaffär från början till slut.

Det känns inte helt seriöst att diskutera frågan på det här sättet. Men Vattenfall är fortsatt ett mycket viktigt bolag för staten, och jag är på inget sätt avvaktande i förhållande till Sveriges kanske viktigaste statliga bolag. Det är viktigt för vår energiförsörjning, vår konkurrenskraft och för mycket stora värden som staten har. Därför har jag bestämt att vi ska strama upp frågan om ägarsamordning, till skillnad från den förra regeringen, så att det är mer ordning och reda, och vi ska följa de strikta regler som finns för ägarsamordning i det här fallet och ta ställning till den affär som Vattenfalls styrelse har presenterat för regeringen.

Anf. 97 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag tror inte att svenska folket känner sig särskilt tryggt med en ansvarig ägare som tar till så mycket politisk retorik och dessutom gör det i ett läge då trovärdigheten redan är skadad mot bakgrund av att näringsministern på så många områden där han tidigare gett löften till svenska företag har fått backa för andra intressen i regeringen.

Mikael Damberg inledde med att berätta att man hade röstat för de nya direktiv som kom på plats 2010. I sitt nästa anförande sa Mikael Damberg att den tidigare regeringen inte gjorde någonting. Frågan är vem som lade de förslagen på bordet i sådana fall. Mikael Damberg fortsatte med retoriska charader och hänvisade till lönsamhet i tysk brunkol. Ja, hur är det med stenkolen då? Hur är det med kärnkraften som ni köpte, Mikael Damberg? Har den varit lönsam? På den frågan kan näringsministern svara i sitt sista inlägg. Har kärnkraftsaffärerna i Tyskland och Polen varit lönsamma för svenska staten? Är det en positiv tillgång som vi har, eller tog näringsministern bara till ett retoriskt knep för att komma undan den här frågeställningen?

Herr talman! Det är relevant att diskutera dessa frågor på ett öppet och transparent sätt. Det gläder mig att näringsministern här i dag har lämnat tydliga besked om att öppenhet och transparens nu ska råda. Jag ser därför

fram emot att näringsministern presenterar de dokument och den samordning som skedde 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 och 2006 när tidigare socialdemokratiska regeringar förvärvade stort i tillgångar av brunkol, stenkol och kärnkraft i andra länder.

Det är givetvis välkommet att Mikael Damberg som näringsminister nu säger till svenska folket att korten ska läggas på bordet. Hur såg samordningen ut? Vem fattade vilka beslut? Vilka ministrar var informerade? Hur mycket var ministrarna informerade? Hur resonerade regeringen när köpen gick igenom?

Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar för interpellationsdebatten. Sällan har jag väl sett en moderat företrädare fly sitt eget ansvar på det sätt som uppvisas i den här debatten. Men jag antar att Niklas Wykman kanske inte talar för Moderata samlingspartiet i den här debatten utan kanske bara för sin egen uppfattning. Hade vi haft en ansvarsfull debatt i kammaren i dag hade den nämligen handlat om den absolut sämsta affär Vattenfall har gjort, det vill säga Nuon, men den kommenteras knappt från Niklas Wykmans håll.

Jag har i den här debatten sagt att vi – båda våra partier – har ett ansvar för den expansion i Europa vi tillsammans stod bakom. Flera av investeringarna har varit lönsamma, bland annat den brunkolsverksamhet som är mest uppe till diskussion nu eftersom den också är föremål för en viss möjlig försäljning. Då är det väl rimligt att man utvärderar den affären. Förlåt, men Niklas Wykman har en förmåga att låtsas som att Moderaterna inte har haft någon roll i Vattenfall de senaste åtta åren. Det är väldigt märkligt.

Jag tycker att ett statligt bolag som Vattenfall förtjänar viss respekt. Det är ett väldigt viktigt bolag. Jag har öppnat transparensen, och jag har skärpt regelverket för ägarsamordning. Jag tycker att det är så man ska bedriva verksamhet i ett så viktigt bolag som Vattenfall. Jag kommer att fortsätta värna Vattenfalls långsiktiga värdeutveckling, för det är det absolut viktigaste. Jag ska också se till att Vattenfall är ledande i omställningen av energisystemet till hållbar produktion. Jag tror att det är enormt viktigt för Sverige att vi har ett sådant energibolag.

Jag hade bara hoppats att Moderaterna också hade visat något intresse i den riktningen, inte bara tidigare utan även i dagens debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2015/16:544 om nedläggningen av Findus i Bjuv

Anf. 99 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Daniel Sestrajcic har frågat mig om jag avser att ta några initiativ i syfte att motverka att riskkapitalbolag och andra bolag köper upp, lägger ned och flyttar ut lönsamma företag, till skada för en etablerad lokal näringsstruktur. Daniel Sestrajcic har vidare frågat om jag avser att vidta några åtgärder för att säkerställa att AP-fonderna inte medverkar till

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

att lönsam produktion flyttas ut ur landet samt vilka åtgärder jag tänker vidta för att värna den lokala näringsstruktur som under decennier byggts upp kring Findus i Bjuv.

Arbetet är så fördelat inom regeringen att det är jag som näringsminister som besvarar frågorna om vad regeringen gör för att öka förutsättningarna för små och medelstora företags möjligheter att växa och anställa fler.

Det är djupt beklagligt att ägare till en lönsam verksamhet som Findus i Bjuv kommer fram till beslut om att flytta den till Tyskland. Regeringen gör i den här typen av situationer alltid en bedömning av behovet av insatser beroende på de förutsättningar som råder lokalt och regionalt i den del av landet där ett varsel läggs. Regeringen har inga legala möjligheter att stoppa ett beslut som fattats av ett privat bolag, men jag har träffat företaget och ägarna för att förhöra mig om grunderna för deras beslut och framhålla att jag förväntar mig att de agerar ansvarsfullt mot de anställda och mot regionen.

AP-fonderna ska långsiktigt maximera avkastningen i relation till risken i placeringarna, och regeringen får enligt AP-fondslagen inte ha synpunkter på förvaltningen.

Angående den lokala näringsstrukturen kring Findus i Bjuv vill jag nämna att regeringen kontinuerligt ser över möjligheterna till ytterligare insatser för att främja långsiktig konkurrenskraft och tillväxt. Inom regeringens politik för regional tillväxt finns också stora satsningar som kommer Skåne till del, bland annat 1 miljard kronor fram till 2020 inom det regionala strukturfondsprogrammet och ytterligare 3,4 miljarder kronor inom flera gränsöverskridande Interregprogram för tillväxtfrämjande insatser tillsammans med regioner i bland annat Norge, Danmark och Tyskland.

Därtill finns stora satsningar inom ramen för landsbygdsprogrammet som bland annat syftar till att stärka konkurrenskraften hos företag på landsbygden. För hela Sverige omfattar landsbygdsprogrammet 36 miljarder kronor fram till 2020.

Regeringen har också nyligen presenterat en nyindustrialiseringsstrategi för att stärka svensk industris konkurrensförutsättningar och attrahera nyinvesteringar i svensk produktion. Vidare har regeringen beslutat om en exportstrategi och nyligen lämnat en proposition till riksdagen om ny och förbättrad struktur för statligt riskkapital.

Under våren tar regeringen även fram en nationell livsmedelsstrategi som omfattar hela livsmedelskedjan. Mål för arbetet är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelskedjan, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås.

Anf. 100 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret, näringsminister Mikael Damberg, även om jag noterar att du undvek att svara på mina frågor och inte var särskilt konkret kring stödet till Bjuv i den svåra tid bygden faktiskt upplever.

Bjuv är som du vet en liten ort med 15 000 invånare och i dag 10 procents arbetslöshet. Findus är ett starkt och lönsamt företag med stor betydelse för orten, och det är ett företag där familjer och generationer har arbetat sida vid sida. Exempelvis Christel Jansson började på Findus direkt

efter grundskolan, och även hennes mamma, mormor, svåger och kusiner har arbetat och arbetar där. Vi har även Bertil Roos, som har arbetat på företaget sedan 1994. Han har alltid trott på Findus och tänkt att hans barnbarn kanske en dag skulle arbeta just där.

I Bjuv talar vi om 450 arbetare som förlorar jobbet, och till det ska läggas över 500 odlare som drabbas. Jag kan konstatera att det är uppenbart att det för riskkapitalbolaget Nomad Foods, som bildades så sent som 2014, handlade om att köpa upp och lägga ned en konkurrent och ta över varumärket. Men det gjordes också för att det var enkelt och mycket billigt att lägga ned lönsam produktion i Sverige. Då är det ju skit samma att Findus inte bara är ett väl fungerande och lönsamt företag utan dessutom ett företag där det nyligen gjorts stora investeringar, vilket skapat framtidshopp.

Statsrådet framhåller i sitt svar att regeringen inte har några legala möjligheter att stoppa beslut som fattats av ett privat bolag, och det vet vi ju båda två att det är så. Min fråga gällde dock om statsrådet tänker ta några initiativ för att motverka att riskkapitalbolag och andra bolag i framtiden köper upp, lägger ned och flyttar ut lönsamma företag. Av det undangående svaret att döma kan jag konstatera att svaret är nej.

Eftersom detta i mina, och säkert i många Findusarbetares, öron är ett chockerande svar skulle jag vilja ge statsrådet möjligheten att justera och tydliggöra sitt svar i detta avseende. Har jag förstått dig rätt, statsrådet: Tänker du och regeringen inte ta några initiativ för att motverka att riskkapitalbolag och andra bolag köper upp, lägger ned och flyttar lönsamma företag från Sverige?

Bjuv är som du vet varken det första eller det sista exemplet i närtid på problemet att lönsamma och effektiva fabriker stängs i Sverige. Vi har Gislaved, Västervik, Tranås, Långhyttan och Gävle. Alla dessa är orter som har drabbats av just detta i närliggande tid. En av huvudanledningarna till att riskkapitalbolag och andra bolag lägger ned och flyttar ut lönsamma företag från Sverige är att det är billigt och enkelt att göra det jämfört med andra länder.

I Sverige räcker det att betala lön under uppsägningstiden; i exempelvis Tyskland är det betydligt dyrare på grund av tysk lagstiftning. När Electrolux lade ner sin fabrik i Nürnberg 2006 kostade nedläggningen 1 281 000 kronor per anställd. Totalt betalade företaget 2,3 miljarder. När Electrolux lade ned sin fabrik i Torsvik utanför Jönköping samma år kostade nedläggningen 226 000 kronor per anställd. Det kostade alltså sex gånger mer att lägga ned verksamheten i Tyskland jämfört med i Sverige. Det är inte konstigt att det är Sverige som drabbas.

Det jag har sett av den svenska regeringen hittills är alltför svagt. Visserligen låter ni mycket – ni kallar in företagsledningen till möten och kräver bekymrat att riskkapitalbolaget Nomad Foods ska agera ansvarsfullt. Jag tycker dock att det är en ohållbar strategi, och jag kan konstatera att resultatet är mycket magert. Företaget gav efter ditt möte med dem ett löfte om en heltidsanställning till ett värde av dryga miljonen men avser att gå vidare med sina nedläggningsplaner.

Det är pinsamt att regeringen inte gör mer i den långsiktiga frågan om att förhindra att lönsamma företag lägger ned och flyttar utomlands. Det är trots allt ni i regeringen som har makten att ta initiativ till att förändra situationen. För mig är det självklart att Mikael Damberg och regeringen

borde titta på hur lagstiftningen ser ut i andra länder, exempelvis Tyskland, när det gäller företags ansvar vid nedläggning av lönsamma företag – för att dämpa skadeverkningarna. Varför är inte regeringen beredd att göra detta?

Anf. 101 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att nedläggningen i Bjuv är ett hårt slag, inte bara för de 450 människor i Bjuv som drabbas direkt av nedläggningen av fabriken utan också för de 500–700 bönder som indirekt drabbas genom att deras produktion inte kan få avsättning. För ett litet samhälle som Bjuv är det här en väldigt stor arbetsgivare, så det får konsekvenser.

Dessutom – det är därför som jag också tycker att det är viktigt – är vi inne i en utvecklingsfas där svensk livsmedelsindustri har behov av att utvecklas. Och det finns stora förutsättningar för det, inte minst med en livsmedelsstrategi för Sverige. Situationen att ett av våra mest kända varumärken i form av Findus inte finns på plats i Bjuv i samma omfattning som förut, och som kanske slår sönder en del av den infrastruktur som livsmedelsindustrin vilar på, blir en mycket större fråga än vad en del debattörer och andra kanske förstår i den här staden, för Bjuv låter väldigt långt borta.

Jag vill bara ge en bakgrundsbild. Det är inte bara så att vi har nedläggningar i Sverige. Vi har ett väldigt drag i svensk industri just nu. Vi har en fyraprocentig tillväxt i bnp, nästan dubbelt så hög som tillväxten i Tyskland, högre än tillväxten i Storbritannien och i USA. Vi har 80 000 fler människor som går till jobbet i dag jämfört med vid valet. Vi ser en minskad andel varsel i Sverige. Vi ser framför allt en stor ökad export från Sverige. Det är första gången på 20 år som svenska företag vinner marknadsandelar på den globala marknaden. Det här är en väldigt positiv utveckling. Vi ser också att investeringarna ökar i Sverige.

Det är detta som man måste ha klart för sig. När man talar om näringslivets utveckling måste man titta på båda delarna. Det kommer alltid att ske en viss omstrukturering i näringslivet. Vissa bolag kommer att läggas ned och andra startas. Vissa fabriker kommer även i framtiden att läggas ned. En del av vår produktion kanske till och med flyttas till andra länder, för vi lever i en öppen ekonomi. Däremot har vi just nu en nettotillväxt i Sverige som är viktig, och det är jag väldigt engagerad i.

Jag vill ge detta som en bakgrundsbild till den bild som målas upp av händelserna i Bjuv.

Jag vill också kommentera detta att vi inte är så konkreta. Det stämmer, för jag ville i det här svaret inte gå händelserna i förväg. Om vi ska vara riktigt ärliga är ju de formella besluten inte riktigt fattade än. Det är kommunicerat utåt. Men vi vet fortfarande inte exakt vilka människor som kommer att drabbas av detta, och vi vet inte hur MBL-förhandlingarna går.

När något så här allvarligt inträffar är regeringens huvudsakliga strategi att jobba ihop med lokal och regional nivå, för vi menar att den regionala tillväxtpolitiken är en viktig del av svensk tillväxtpolitik, det vill säga att man har mest kännedom lokalt och regionalt om vilka förutsättningar som finns, vad som är mest prioriterat och hur man kan gå vidare.

Därför är diskussionen just nu om vad som händer i nästa led lite övergripande, eftersom de facto det konkreta beslutet inte har kommit. Vi vet heller inte exakt vilka som kommer att drabbas av det förestående beslutet.

Vi är väldigt engagerade, både utifrån perspektivet att stödja de människor som drabbas i den här omställningen – det är prioritet ett – och hur vi får utvecklingen att gå vidare i svensk livsmedelsindustri.

Jag vill bara säga, om jag hinner det, att vid det möte jag hade med både Findus och representanter för ägarna gav de beskedet att de skulle fortsätta att satsa på forskning och utveckling i Bjuv, vilket kan vara bra. Men ett ännu viktigare besked var att de var öppna för en försäljning av fabriken. Det tror jag är ett viktigt besked som de ger, för jag har blivit kontaktad av en del andra som funderar på om det här är en investering som de är beredda att göra för att fortsätta att utveckla verksamheten i Bjuv.

Anf. 102 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Mikael Damberg talar länge och väl om Bjuv, strategin och de övergripande frågorna. Han undviker nogsnamt att svara på frågan i mitt förra inlägg om varför vi inte ska se över lagstiftningen för att göra det svårare och dyrare att lägga ned företag som är lönsamma.

Det är klart att företag alltid kommer att läggas ned, men nu pratar vi om företag som bevisligen är effektiva och lönsamma. Alla de orter som jag räknade upp förut hade samma situation. När det nu går bra för Sverige måste det väl vara viktigt både för de orterna och för Sverige att behålla de företag som är effektiva och lönsamma.

En skandal i sammanhanget måste jag säga är att våra pensionspengar i AP-fonderna har bidragit till nedläggningen i Bjuv. Storägare är Nomad Foods, som är ett riskkapitalbolag, och en annan är riskkapitalbolaget Pershing Square Holdings med säte i ett skatteparadis. Första AP-fonden är storägare i Pershing Square Holdings med sina 1,4 miljarder. Vi hamnar alltså i den absurda situationen att vi med våra pensionspengar gör såväl ett helt samhälle skadskjutet som hundratals människor arbetslösa och därmed deras pensioner sämre framöver. Hur dumt får det egentligen bli?

Statsrådets svar kring AP-fonderna begränsar sig inte bara till en mening, utan det är dessutom innehållslöst.

Jag är medveten om att regeringen med nuvarande regelverk inte kan styra över AP-fondernas placering. Min fråga gällde dock om statsrådet avser att vidta några åtgärder för att säkerställa att AP-fonderna framöver inte medverkar till att lönsam produktion flyttas ut ur landet. Det nuvarande regelverket är ju inte hugget i sten, gudbevars, och det sätts ju faktiskt av Sveriges riksdag och regering.

Ibland verkar det som att vi är maktlösa inför ett globalt ansiktslöst kapital, en öppen ekonomi, samtidigt som detta kapital ofta har både ansikte och går att kontrollera om den politiska viljan för detta finns. Det blir inte minst tydligt när det rör sig om löntagarnas egna pengar, som det gör med våra pengar i Första AP-fonden. Jag kan också konstatera att regeringen tidigare pratat om att man vill använda dem för en grön omställning.

Prot. 2015/16:98
26 april

Svar på
interpellationer

I Kanada används pensionspengarna effektivt för att investera i omställning, påverka företags strukturplaner och förankra ägandet i den lokala ekonomin. Det har räddat tiotusentals arbeten och skapat ett klimat som gör att företag stannar och utvecklar snarare än flyttar och avvecklar.

För oss i Vänsterpartiet är det självklart att direktiven till våra AP-fonder måste ses över, så att de i stället för att medverka till nedläggning av lönsamma företag används för att trygga, utveckla och stödja lönsamma, hållbara och livskraftiga företag som skapar arbetstillfällen och grön omställning.

För mig är det en gåta att näringsminister Mikael Damberg och regeringen inte är intresserade av detta. Men låt mig också på denna punkt ge statsrådet en möjlighet att förtydliga sitt svar och kanske till och med svara på mina frågor: Varför är inte regeringen beredd att ändra det nuvarande regelverket så att regeringen kan säkerställa att AP-fonderna framöver inte medverkar till att lönsam produktion flyttar ut ur landet? Det är ju det som händer nu. Varför är regeringen inte beredd att se över reglerna för AP-fonderna så att det här inte kan upprepas? Och varför anser statsrådet att det är helt i sin ordning att Första AP-fonden med sitt ägande och agerande medverkar till att Findus i Bjuv läggs ned? Det är ju konsekvensen av svaret.

Jag menar att vår regering borde vidta de åtgärder som har vidtagits i andra länder för att säkra upp att lönsamma investeringar från våra AP-fonder kan göras i lönsamma företag också i Sverige, inte bara men också i Sverige.

Anf. 103 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Långsiktigt ägande är en viktig fråga. I den industristrategi som vi jobbar med, Smart industri, handlar det om att göra industrin mer attraktiv, det vill säga att locka fler investeringar till Sverige. Det handlar inte bara om att behålla de företag som redan finns i Sverige och utveckla dem, utan det handlar också om att vara attraktiva för att locka till oss mer investeringar. Det ligger alltid i korten när man funderar över hur man utvecklar ett företagsklimat att man också är attraktiv för nya investeringar.

Det långsiktiga ägandet är en viktig fråga. Vi gör nu insatser för att reformera det statliga riskkapitalet för att se till att företag kan växa i Sverige och att vi använder både statligt kapital till viss del för detta, vilket marknadskonkurrerar, och även attraherar mer privat kapital så att vi får fler växande företag. Det är en viktig förändring vi nu genomför som har med ägandet men framför allt med finansieringen att göra.

Den andra frågan handlar om AP-fonderna, och jag vill gärna ge rätt i den delen att vi har haft en diskussion på senare år om att öppna upp för andra typer av placeringar för AP-fonderna utan att för den skull politisera placeringarna i AP-fonder. Vi partier som står bakom pensionsöverenskommelsen är tydliga med att vi inte vill politisera förvaltandet av våra pensionspengar. De ska förvaltas på ett så bra sätt som möjligt för våra pensionärs framtida pension. Det har också förts en diskussion om något friare placeringsvillkor så att mer av kapitalet skulle kunna placeras i till exempel onoterade svenska bolag för att inte bara behöva gå via alternativa investeringar, som görs i dag.

Däremot förstår jag inte riktigt Daniel Sestrajcics fråga. Menar han att AP-fonderna inte skulle ha rätt att placera sina pengar i fonder?

Om AP-fonderna bara skulle placera pengar i enskilda bolag skulle vi få en helt annan struktur på AP-fondernas verksamhet framöver.

Jag ser inte riktigt vad det betyder det Vänsterpartiet för fram i diskussionen.

De diskussioner vi hade om AP-fondernas placeringsmöjligheter och organisering gick i stå efter kritiska remissynpunkter på vissa delar. Regeringen har varit tydlig med att om det finns en öppning i kammaren är vi beredda att åter diskutera frågorna, inte minst om långsiktigt ägande och friare placeringsmöjligheter. Det återstår att se om det går att komma framåt i frågan.

Jag tror att det vore bra, inte bara för pensionsfondernas möjlighet att placera och ha bra avkastning på sitt kapital utan också för det som Vänsterpartiet nu lyfter upp i debatten om att det också möjliggör ett mer långsiktigt ägande också inom ramen för näringslivet i Sverige – men utan att för den skulle politiska partier skulle ha vetorätt mot vissa företag eller politiskt bestämma vilka investeringar AP-fonderna ska göra. Den typen av ekonomi skulle långsiktigt vara ganska farlig för svenska pensionspengar.

Anf. 104 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Jag tackar för öppningen som jag anade där och som jag hoppas kan följas upp av konkret handling.

Ingen har talat om att politisera AP-fonderna, precis lika lite som det handlar om att politisera AP-fonderna om man vill använda dem för den gröna omställning som vi måste göra om vi över huvud taget ska kunna leva på denna jord. I AP-fondernas beskrivning står det redan nu om behovet av att investera långsiktigt, om effektivt användande av olika typer av resurser och så vidare.

Det handlar om att se över de riktlinjer som finns och bestämma vad AP-fonderna ska ha för riktlinjer. En rimlig handling är givetvis att tala om det långsiktiga ägandet. Vi har inga problem med att man investerar i olika typer av bolag och fonder. Men att investera i riskkapitalbolag i skatteparadis är ett problem som jag antar att ministern också ser, eller att bidra till att jobb som är lönsamma försvinner från Sverige.

I Kanada finns exempel på hur det skulle kunna fungera annars. Titta på vad som händer i Kanada! Titta på vad som händer i Tyskland där man vill göra det dyrare att lägga ned lönsamma företag!

Den tredje frågan handlade om Bjuv. Alla som drabbas av nedläggningen av Findus i Bjuv, anställda, deras anhöriga, näringsidkare i lokalsamhället, underleverantörer, entreprenörer och bönder, har rätt att få ett tydligt svar från ministern. Vilka konkreta åtgärder i syfte att värna den lokala näringsstrukturen som byggts upp under decennier tänker ministern vidta för att rädda Bjuv? Alla de saker ministern räknar upp är jättebra, men de är inte särskilt konkreta för Bjuv.

Prot. 2015/16:98

26 april

Svar på
interpellationer

Anf. 105 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar interpellanten för en viktig fråga om Bjuv och vad som händer där nu. Jag har träffat kommunstyrelsens ordförande i Bjuv, och jag har haft kontakt med de fackliga organisationerna. Mina medarbetare på departementet har också jobbat på plats i Skåne med regionen, med de statliga myndigheter som berörs och med de lokala parterna för att diskutera hur situationen utvecklas.

Jag förstår att man gärna vill ha svaren redan nu, men vi kan inte gå händelserna i förväg. De konkreta besluten är inte ens fattade. Vi vet inte exakt vilka människor som kan drabbas av detta. Men vi är redan igång tillsammans med regionen för att se vad vi kan göra, inte bara för att ta hand om de människor som kan drabbas av detta och se till att de kommer vidare i nya jobb utan för att livsmedelsindustrin i Bjuv, som är en del av livsmedelsindustrins hjärta i Sverige, kan fortsätta att utvecklas.

En liten del av det har med forskning och utveckling att göra, men det har också med andra frågor att göra som kräver ett svar.

Jag kommer att fortsätta att engagera mig i denna fråga, både gentemot Findus och ägarna men också med regionala och lokala partner för att se vad vi tillsammans kan göra för att göra det bästa av situationen.

Det är inte bara personer och familjer som drabbas. Om detta inte hanteras rätt kan det bli ett hårt slag mot svensk livsmedelsindustri, och mitt stora intresse är att se till att verksamheten i Bjuv kan fortsätta att utvecklas på ett eller annat sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Skrivelse

2015/16:104 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2011–2015

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:156 Ändringar i lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler
2015/16:3389 av Josef Fransson m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2015/16:159 Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet

2015/16:3391 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD)
2015/16:3393 av Olle Felten m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2015/16:162 Revisorer och revision
2015/16:3390 av Ola Johansson (C)

med anledning av prop. 2015/16:163 Elsäkerhet
2015/16:3392 av Mikael Jansson m.fl. (SD)

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 april

2015/16:579 Vattenfalls avyttring

av *Niklas Wykman* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:580 En utvecklad sjukskrivningsprocess

av *Aron Modig* (KD)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:581 Lagstiftning om jakt i fjällmiljö

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:582 Incitament för äldre att stanna i arbetskraften

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:583 Sysselsättningseffekter av regeringens vårproposition

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:584 Biomomsen

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:585 Offentligfinansiella effekter av tillväxt i svensk tjänstesektor

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:586 Viltförvaltningen

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 25 april

2015/16:587 Traineejobb för nyanlända

av *Hanif Bali* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:588 Arbetslöshetsmålet

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:589 Ökade sjukkostnader för arbetsgivare

av *Katarina Brännström* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:590 Brister i upphandlingar hos Arbetsförmedlingen

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:591 Räddningstjänst med helikopter
av *Mikael Oscarsson* (KD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 april

2015/16:1133 Löften om bemanning i äldreomsorgen
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1134 Alkoholkonsumtion i tv

av *Catharina Bråkenhielm* (S)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:1135 Privatekonomi i skolan

av *Amir Adan* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:1136 Osund konkurrens från offentlig verksamhet

av *Fredrik Christensson* (C)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

den 25 april

2015/16:1054 Medicinska åldersbedömningar i asylprocessen
av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1137 Folkomröstning om Hallands framtid

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:1138 Ridsport och friskvårdsbidrag

av *Åsa Coenraads* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:1139 Hallands framtid

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1140 Arbetspendling med motorcykel

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1141 Drift och underhåll av vägar

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1142 Unesco-resolution om Tempelberget

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 april

2015/16:1105 Inspektionen för vård och omsorg

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1108 Lång väntan på organ

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1110 Assisterad befruktning

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.14.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 13

anf. 38 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	2
§ 6 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 7 Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 8 Ärenden för bordläggning	3
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:543 om ändrade regler med anledning av vattenbrist på Öland och i Kalmar län	3
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	3
Anf. 2 ANDERS ÅKESSON (C).....	4
Anf. 3 JAN R ANDERSSON (M).....	5
Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	6
Anf. 5 ANDERS ÅKESSON (C).....	7
Anf. 6 JAN R ANDERSSON (M).....	8
Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	9
Anf. 8 ANDERS ÅKESSON (C).....	10
Anf. 9 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	11
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:550 om Kemikalieinspektionens uppdrag	11
Anf. 10 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	11
Anf. 11 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	12
Anf. 12 JAN R ANDERSSON (M).....	13
Anf. 13 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	15
Anf. 14 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	15
Anf. 15 JAN R ANDERSSON (M).....	17
Anf. 16 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	17
Anf. 17 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	18
Anf. 18 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	18
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:532 om Samhalls utveckling	19
Anf. 19 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	19
Anf. 20 ALI ESBATI (V)	19
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
Anf. 22 ALI ESBATI (V)	22
Anf. 23 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	23
Anf. 24 ALI ESBATI (V)	23
Anf. 25 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	24
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:534 om förtida stängning av ytterligare kärnkraftverk.....	24
Anf. 26 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	24
Anf. 27 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	25

Anf. 28 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	25	Prot. 2015/16:98
Anf. 29 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	26	26 april
Anf. 30 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	27	
Anf. 31 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	28	
Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	29	
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:545 om införandet av		
kemikalieskatt	29	
Anf. 33 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	29	
Anf. 34 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	30	
Anf. 35 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	31	
Anf. 36 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	32	
Anf. 37 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	32	
Anf. 38 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	33	
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	34	
Anf. 40 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	34	
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	35	
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:556 om lägre ökningstakt		
på skatteintäkterna	35	
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	35	
Anf. 43 ANETTE ÅKESSON (M).....	36	
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	37	
Anf. 45 ANETTE ÅKESSON (M).....	38	
Anf. 46 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	39	
Anf. 47 ANETTE ÅKESSON (M).....	39	
Anf. 48 Finansminister MAGDALENA		
ANDERSSON (S)	40	
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:547 om nya kött- och		
mjölksubventioner	41	
Anf. 49 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	41	
Anf. 50 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	42	
Anf. 51 JENS HOLM (V)	42	
Anf. 52 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	43	
Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	44	
Anf. 54 JENS HOLM (V)	45	
Anf. 55 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	46	
Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	46	
Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	47	
Anf. 58 JENS HOLM (V)	48	
Anf. 59 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	48	
Anf. 60 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	49	
Ajournering.....	49	
Återupptagna förhandlingar	49	

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:552 om vildsvin och viltskador	49
Anf. 61 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	49
Anf. 62 JOHAN HULTBERG (M)	50
Anf. 63 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	51
Anf. 64 JOHAN HULTBERG (M)	52
Anf. 65 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	53
Anf. 66 JOHAN HULTBERG (M)	53
Anf. 67 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	54
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:561 om myndighetskrav som försvårar rationellt lantbruk	54
Anf. 68 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	54
Anf. 69 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	55
Anf. 70 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	55
Anf. 71 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	56
Anf. 72 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	57
Anf. 73 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	57
Anf. 74 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	58
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:565 om krisberedskap och livsmedelsförsörjning vid stängda gränser samt naturkatastrofer	58
Anf. 75 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	58
Anf. 76 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	60
Anf. 77 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	61
Anf. 78 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	62
Anf. 79 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	62
Anf. 80 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	63
Anf. 81 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	63
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:546 om alkobommar vid de svenska hamnarna	64
Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	64
§ 20 Svar på interpellation 2015/16:558 om id-kontrollernas effekter för Skåne	64
Anf. 83 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	64
Anf. 84 BORIANA ÅBERG (M).....	65
Anf. 85 RIKARD LARSSON (S)	66
Anf. 86 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	67
Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M).....	68
Anf. 88 RIKARD LARSSON (S)	69
Anf. 89 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	69
Anf. 90 BORIANA ÅBERG (M).....	70
Anf. 91 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	70
§ 21 Svar på interpellationerna 2015/16:530 och 554 om Vattenfalls styrning och ekonomiska status	71
Anf. 92 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	71
Anf. 93 NIKLAS WYKMAN (M).....	72
Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	73
Anf. 95 NIKLAS WYKMAN (M).....	74

Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	75	Prot. 2015/16:98
Anf. 97 NIKLAS WYKMAN (M)	76	26 april
Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	77	
§ 22 Svar på interpellation 2015/16:544 om nedläggningen av Findus i Bjuv	77	
Anf. 99 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	77	
Anf. 100 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	78	
Anf. 101 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	80	
Anf. 102 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	81	
Anf. 103 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	82	
Anf. 104 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	83	
Anf. 105 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	84	
§ 23 Bordläggning.....	84	
§ 24 Anmälan om interpellationer.....	85	
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	86	
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	87	
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.14.....	87	